

FEHÉRGYARMAT VÁROS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

Projekt azonosító: ÉAOP-6.2.1/K-13-2014-0002

SZÉCHENYI 2020

2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

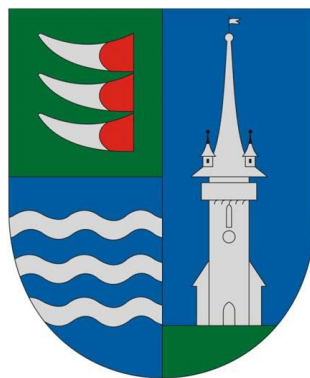
Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

FEHÉRGYARMAT VÁROS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

2016. augusztus

Készült: Belügyminisztérium megbízásából
Projekt azonosító: ÉAOP - 6.2.1/K-13-2014-0002

Készítette: ITS Konzorcium

TRENECON COWI Tanácsadó és Tervező Kft.
(konzorciumvezető)

MEGAKOM Stratégiai Tanácsadó Iroda Kft
(konzorcium tagja)

 TRENECON COWI

 MEGAKOM
TANÁCSADÓ IRODA

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

KÖZREMŰKÖDŐ SZAKÉRTŐK:

Projektvezető	Róka László
Régiós koordinátor	Dócsné Balogh Zsuzsanna
Megyei koordinátor	Kézy Béla
Felelős tervező	Kézy Béla
Településtervező	Bak Gabriella TT 15-0381
Településtervezési zöldfelületi és tájrendezési szakági szakértő	Krajnyák Nóra TK 01-5241
Településtervezési közlekedési szakági szakértő	Sarnef Ferec 15-0295 Molnár Zoltán
Társadalompolitikai szakértő	Markó András
Gazdaságfejlesztési szakértő	Kaprinnyák Zsanett
Antiszegregációs szakértő	Adorján Emese
Partnerségi szakértő	Kézy Béla
Környezetvédelmi szakértő	Dima András 01-2130
Műemlékvédelmi szakértő	Nagy Tibor É 15-0085
Energiaközmű szakértő	Dima András 01-2130

TOVÁBBI KÖZREMŰKÖDŐK:

Fehérgyarmat Város Önkormányzata

Dr. Péter Csaba - polgármester, Dr. Kovács Attila – jegyző, Kanyó András – irodavezető, Rajnai Gáborné – pályázati referens

Tartalomjegyzék

BEVEZETÉS	7
1 HELYZETELEMZÉS ÖSSZEFOGLALÁSA	8
1.1 A VÁROSI SZINTŰ HELYZETELEMZÉS ÖSSZEFOGLALÁSA	8
1.2 A VÁROSRÉSZI SZINTŰ HELYZETELEMZÉS ÖSSZEFOGLALÁSA	19
2 KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI	20
2.1 JÖVŐKÉP	21
2.2 A STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉLOK MEGHATÁROZÁSA	22
2.2.1 Városi szintű középtávú tematikus célok	22
2.2.2 Városrészi szintű területi célok	26
2.3 A TEMATIKUS ÉS A TERÜLETI CÉLOK KÖZÖTTI ÖSSZEFÜGGÉSEK BEMUTATÁSA	26
3 A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK	28
3.1 AKCIÓTERÜLETEK KIJELÖLÉSE, A KIJELÖLÉS ÉS LEHATÁROLÁS INDOKLÁSA	28
3.2 AZ EGYES AKCIÓTERÜLETEKEN MEGVALÓSÍTANDÓ FEJLESZTÉSEK ÖSSZEFOGLALÓ BEMUTATÁSA	31
3.2.1 Városmegközpont AT	32
3.2.2 Iskolaközpont AT	33
3.3 AZ AKCIÓTERÜLETEKEN KÍVÜL VÉGREHAJTANDÓ, A TELEPÜLÉS EGÉSZÉ SZEMPONTJÁBÓL JELENTŐS FEJLESZTÉSEK	33
3.3.1 Kulcsprojektek	33
3.3.2 Hálózatos projektek	35
3.3.3 Egyéb projektek	35
3.4 A TERVEZETT FEJLESZTÉSEK ILLESZKEDÉSE A STRATÉGIAI CÉLJAIHOZ	40
3.5 A FEJLESZTÉSEK ÜTEMEZÉSE	42
3.5.1 Az ütemezés indoklása	42
3.5.2 A tervezett fejlesztések indikatív ütemezése	42
3.6 AZ AKCIÓTERÜLETI FEJLESZTÉSEK ÖSSZEHANGOLT, VÁZLATOS PÉNZÜGYI TERVE	44
4 ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM	49
4.1 A TELEPÜLÉS SZEGREGÁTUMAINAK ÉS SZEGREGÁCIÓ ÁLTAL VESZÉLYEZTETETT TERÜLETEINEK BEMUTATÁSA	49
4.2 AZ ELMÚLT ÉVEKBEN MEGVALÓSÍTOTT, A SZEGREGÁTUMOKAT ÉRINTŐ BEAVATKOZÁSOK	53
4.3 ANTI-SZEGREGÁCIÓS INTÉZKEDÉSI TERV	59
4.3.1 A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések	59
4.3.2 A tervezett fejlesztések szegregációs hatásainak kivédésére hozott intézkedések	60
4.3.3 A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések	61
5 A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI	63
5.1 KÜLSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEK	63
5.1.1 Illeszkedés nemzetközi szintű fejlesztési programokkal	63
5.1.2 Illeszkedés az országos és megyei területfejlesztési tervdokumentumokhoz és ágazati stratégiákhoz	65
5.1.3 Egyéb helyi fejlesztési és rendezési dokumentumokkal való kapcsolat	68
5.2 BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEK	73
5.2.1 A célok és a helyzetértékelésben bemutatott problémák kapcsolata	73
5.2.2 A célok logikai összefüggései	77
5.2.3 A stratégia megvalósíthatósága	77
5.2.4 A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása ...	78
6 A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI	80
7. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE	83

7.1	A CÉLOK ELÉRÉSÉT SZOLGÁLÓ FEJLESZTÉSI ÉS NEM BERUHÁZÁSI JELLEGŰ ÖNKORMÁNYZATI TEVÉKENYSÉGEK	83
7.1.1	<i>Kiszámítható és transzparens szabályozási környezet</i>	83
7.1.2	<i>Tudatos ingatlan- és kapacitásgazdálkodás</i>	84
7.1.3	<i>Szabályozási tevékenységek, tervalku</i>	85
7.1.4	<i>Hatékony és következetes városmarketing tevékenység, pozitív arculat és identitás erősítése</i>	85
7.1.5	<i>Helyi adókedvezmények</i>	87
7.1.6	<i>A városfejlesztést elősegítő soft tevékenységek</i>	88
7.1.7	<i>Közterület-alakítási tervek készítése</i>	88
7.2	AZ ITS MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SZERVEZETI KERETEI.....	89
7.2.1	<i>A városfejlesztés jelenlegi szervezeti rendszere</i>	90
7.2.2	<i>Az ITS megvalósításának intézményi háttere</i>	93
7.3	A TELEPÜLÉSKÖZI KOORDINÁCIÓ MECHANIZMUSAI, EGYÜTTMŰKÖDÉSI JAVASLATOK	97
7.4	A PARTNERSÉG BIZTOSÍTÁSA AZ ITS KÉSZÍTÉSE ÉS MEGVALÓSÍTÁSA SORÁN	99
7.5	MONITORING RENDSZER KIALAKÍTÁSA	101
7.5.1	<i>Az ITS intézkedéseikhez kapcsolódó output és eredményindikátorok meghatározása</i>	101
7.5.2	<i>A monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása</i>	110
8.	RÖVIDÍTÉSJEGYZÉK	113
9.	MELLÉKLETEK	114
9.1	SZ. MELLÉKLET: BERUHÁZÁSI PRIORITÁSOK	114

Táblázatjegyzék

1. táblázat: Fehérgyarmat SWOT elemzése	11
2. táblázat: A hosszú távú átfogó célok és a középtávú tematikus célok közötti összefüggés.....	25
3. táblázat: Stratégiai célok és projektípusok kapcsolata	40
4. táblázat: Projektek ütemezése	42
5. táblázat: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye TOP forráskerete terhére tervezett forrásallokáció	44
6. táblázat: A tervezett fejlesztések vázlatos pénzügyi terve	47
7. táblázat: A szegregátum alapadatai 2001 és 2011	50
8. táblázat: A szegregátum statisztikai mutatói	51
9. táblázat: Anti-szegregációs célú beavatkozások és azok eredményei (2007-2014) a városban	57
10. táblázat: Az antiszegregációs terv horizontális céljai	59
11. táblázat: Az anti-szegregációs terv tervezett, szegregátum specifikus intézkedései	61
12. táblázat: Az ITS keretében tervezett fejlesztések illeszkedése az EU tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz	63
13. táblázat: Az ITS tematikus céljainak illeszkedése a megyei operatív program prioritásaihoz	67
14. táblázat: Az ITS tematikus céljainak illeszkedése a Partnerségi Megállapodás nemzeti fejlesztési prioritásaihoz	67
15. táblázat: Az ITS és a településfejlesztési koncepció összhangja	68
16. táblázat: A gazdasági program és az ITS összhangja	69
17. táblázat: A városi szintű középtávú tematikus célok és az azonosított problémák kapcsolatai	74
18. táblázat: A városi szintű középtávú tematikus célok és az azonosított adottságok kapcsolatai	76
19. táblázat: A stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatai	80
20. táblázat: A célok érintettsége a kockázatok által	82
21. táblázat: Munkamegosztás a Fehérgyarmat és a vonzáskörzetébe tartozó települések között	98
22. táblázat: Tematikus célok eredményindikátorai	103
23. táblázat: Az ITS keretében tervezett fejlesztések output indikátorai	105

Ábrajegyzék

1. ábra: Fehérgyarmat városfejlesztési célrendszere 2014-2020-ig	27
2. ábra: Fehérgyarmat Önkormányzata szervezeti ábrája	93
3. ábra: A monitoring folyamatának összefoglalása	110

Térképjegyzék

1. térkép: Fehérgyarmat problématerkép	18
2. térkép: Fehérgyarmat értéktérkép	19
3. térkép: Városközpont Akcióterület lehatárolása	29
4. térkép: Iskolaköz Akcióterület lehatárolása	31
5. térkép: Fehérgyarmat város szegregált és szegregációval veszélyeztetett területei (KSH Népszámlálás 2001)	49
6. térkép: Fehérgyarmat város szegregált és szegregációval veszélyeztetett területei (KSH Népszámlálás 2011)	50

Bevezetés

A 2014-2020-as európai uniós tervezési időszakra való felkészülésben fontos szerepe van a megfelelő módon előkészített, megalapozott területi terveknek. Ennek érdekében a Belügyminisztérium nyílt közbeszerzési eljárást hirdetett a járásszékhelyek

- integrált településfejlesztési stratégiájának (ITS),
- településfejlesztési koncepciójának,
- valamint az ezek kiindulási alapjaként szolgáló ún. megalapozó vizsgálatnak a kidolgozására.

A folyamat részeként Fehérgyarmat város vonatkozásában is elkészülnek a fenti dokumentumok. A stratégiai tervezés tétje jelentős: egyrészt a most kijelölendő irányok (milyen városban szeretnénk élni) hosszú távra meghatározzák a település fejlődését, jövőjét; másrészt jelentős mértékben függ a tervezés sikerétől, hogy a 2014-2020-as EU-s tervezési időszakban rendelkezésre álló forrásokból milyen mértékben tud részesülni a város, illetve azokat mely területeken és mennyire hatékonyan tudja felhasználni.

Jelen dokumentum **Fehérgyarmat Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája**, amely a 2013-ban készült és 2013-ban aktualizált Integrált Városfejlesztési Stratégia (IVS) átdolgozása. Az ITS **kijelöli a középtávon (4-10 év) elérendő fejlesztési célokat, a megvalósítást szolgáló beavatkozások körét és a megvalósítás eszközeit** – elsősorban a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP), másodsorban az ágazati operatív programok forrásainak felhasználásához, illetve egyéb fejlesztési források mozgósításához.

Az ITS az alábbi rendeletek, módszertani útmutatók figyelembevételével került kidolgozásra:

- 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről,
- Útmutató a kis- és középvárosok számára az Integrált Településfejlesztési Stratégia 2014-2020 elkészítéséhez (Belügyminisztérium, 2014. 12. 11.),
- Városfejlesztési Kézikönyv (Második, javított kiadás, NFGM, 2009. január 28.).

Az integrált településfejlesztési stratégia elkészítését egy részletes **megalapozó vizsgálat** (helyzetfeltárás, helyzetelemzés, helyzetértékelés) előzte meg, amely – számszerűsített adatokra, tényekre, tendenciákra támaszkodva – bemutatja a város gazdasági és társadalmi folyamatait, legfőbb erősségeit, adottságait, valamint gyengeségeit, problémáit. Ezekre reagálnak az ITS keretében megfogalmazott célkitűzések és azonosított beavatkozások.

Az integrált településfejlesztési stratégia partnerségi **egyeztetése és elfogadása** a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet, valamint Fehérgyarmat Város Önkormányzata Partnerségi egyeztetési szabályzata alapján történt.

1 Helyzetelemzés összefoglalása

1.1 A városi szintű helyzetelemzés összefoglalása

Fehérgyarmat a Szamoshat tradicionális központja, a Szamos partján fekszik a járás nyugati részében, népességszáma már nem éri el a 8 000 főt sem.

A települési hierarchia szerint Fehérgyarmat mezocentrumnak minősül, városkategória alapján kisváros, azonban megyei viszonylatban véve is középvárosként azonosítható (a megye 9. legnagyobb lélekszámú települése).

A város megyei jelentőségét mutatja, hogy Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területfejlesztési koncepciója a települést járásközpontként definiálja.

Fehérgyarmat járási székhely és a járási igazgatási, oktatási, kulturális és gazdasági központi szerepből adódóan, népességszámához képest, rendkívül funkciógazdag település.

A KSH nyilvános adatbázisaiban rendszeresen közzétett adatok alapján Fehérgyarmat 2000 utáni népességfejlődését vizsgálva negatív tendenciák figyelhetők meg. Az elmúlt 10 év során több mint 1100 fővel (12%-kal) csökkent a település lakónépessége. A város népsűrűsége a 2011. évi népszámlálási adatok alapján 151,7 fő/km², a település 1 km²-re jutó állandó lakosainak száma 1990-től folyamatosan csökkent.

Fehérgyarmatra is az országos tendenciák jellemzőek: fokozatosan csökken a fiatalok száma és aránya, valamint növekszik az időskorúak aránya. A korosztályos vizsgálat során kitűnik, hogy a legdrasztikusabban a fiatalokozosztályba tartozó egyének száma csökken. A fiatal korosztály csökkenése ellenére az oktatási kapacitás a városban továbbra is kihasznált, mivel a járásban egyedül Fehérgyarmaton található középiskola, ahol fogadják a környékbeli továbbtanulni vágyó gyermekeket. Egyedül a 60 év fölöttiek esetében mutatható ki növekedés, amely a város lakosságának elöregedését vetíti előre.

Összefoglalva Fehérgyarmat foglalkoztatási és munkanélküliségi helyzetét komplexen, több tényező együttes hatása determinálja. A 2008-2009 között kibontakozó gazdasági válság alapvető létbizonytalanságot teremtett a település vállalkozói struktúrájában, mely kiadáscsökkentésre sarkalta a vállalkozásokat, ennek keretében elbocsátások következtek be, emelkedett a munkanélküliség aránya lakosságon belül. A helyzet harmonizálása érdekében nagyléptékű beruházások jelentenének megoldást, azonban a településen hiányoznak a nagy tömegeket foglalkoztatni képes cégek, vállalkozások. Ennek oka elsősorban Fehérgyarmat periférikus helyzete, mely meghatározó tényezőt képez az ide települni vágyó cégek szempontjából. A rossz közlekedési állapot, a központoktól való nagy távolsága Fehérgyarmatnak egyik fő hátrányát képezi.

Fehérgyarmaton a civil szféra jelenléte kimondottan erősnek nevezhető, mely jelentősen hozzájárul a helyi társadalmi kohézió erősítéséhez. A társadalmi szemléletformálásban betöltött szerepük számottevőnek mondható, működésükkel kulturális életének szerves színtestjét képezik, mindemellett pedig a város közösségi életének szervezésében kap nagy hangsúlyt létük. Fehérgyarmat civil szervezetei tevékenységük és célcsoportjaik alapján meglehetősen sokfélék. Megtalálhatóak a klasszikus hagyományörző körök, a vallási és sport tematika köré épült szerveződések. Ezen kívül az óvodákhoz, iskolákhoz és az egész városhoz kapcsolódó egyéb baráti körök, alapítványok szintén aktív résztvevői a város kulturális életének.

A humán közfeladatok és a közszolgáltatások ellátását az önkormányzat tudatos és átgondolt módon tervezi és valósítja meg, így a város minden lakosa számára biztosított a magas minőségű szolgáltatások elérhetősége – az egyenlő hozzáférés elvének érvényesítésével. Az

Demográfia,
foglalkoztatás, civil
szerveződés

Humán infrastruktúra
és szolgáltatások

intézmények infrastrukturális fejlesztése, felújítása folyamatosan zajlik, illetve a még szükséges kisebb-nagyobb léptékű beruházások előkészítése folyamatban van.

Az alap- és középfokú oktatás intézményrendszere az néhány éve jelentős átalakuláson esett át, de a helyi alap- és középfokú oktatási rendszerben jelen lévő 2726 helybeli és bejáró diák hosszabb távon biztosíthatja a munkaerő utánpótlását, még akkor is, ha az intézményekbe járó gyermekek száma ingadozik. Ennek érdekében szakképzési kínálat tervezése során továbbra is folyamatosan figyelemmel kell kísérni a munkaadók szükségleteit.

Az egészségügyi, valamint a szociális alap- és szakellátás rendszere jól szervezett, minőségi és mennyiségi mutatói megfelelőek most már mind az infrastruktúra, mind a szolgáltatások szempontjából.

A kulturális és szabadidős szolgáltatások intézményi, szervezeti feltételrendszerét tekintve Fehérgyarmat hasonló helyzetben van, mint a hasonló méretű vidéki magyar városok. A város kulturális intézményeinek és közösségi tereinek (Művelődési ház és Könyvtár, Galéria) programkínálata nemcsak a helyi, hanem a térségi lakosoknak is széleskörű kulturális kínálatot nyújt. Szabadidős és sport tevékenységek területén a lakosság részéről is igény jelentkezik a szolgáltatások bővítésére és a kiszolgáló infrastruktúra fejlesztésére.

Gazdaság

Fehérgyarmat Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egyik járásközpontja, szerepe a térség gazdaságában kiemelkedő. A városban található Ipari Park, mely kiépített infrastruktúrával rendelkezik, viszont a betelepült vállalkozások nagy része nem termelő tevékenységet folytat, csak szolgáltat. Az 1000 lakosra jutó vállalkozások számában megyei szinten előkelő helyet foglal el a település, viszont e vállalkozások mind KKV kategóriába számítanak.

A működő vállalkozások számában 2010 óta volt egy emelkedés, s a 2000-es évek közepétől folyamatos csökkenés tapasztalható. Ez nem csak a városra jellemző jelenség, hanem a járásra, s megyére és az országos adatokban is ez mutatkozik meg. Sajnos ennek az oka, hogy a vállalkozások tőkeszegények, a továbblépéshez, fejlesztéshez saját forrásokkal nem rendelkeznek és sajnos hitelt sem kapnak.

A vállalkozások létszám adatai alapján látható, hogy mikro vállalkozás adja ki a teljes összeg 95%-át, 3,82% a kisvállalkozások aránya, a közepeseké 0,87%, s nagyvállalkozás – 250 fő feletti munkavállalóval – nincs is a városban. A város részesedése a megyei szummából minden vállalkozás méret esetében 2-3 % között van. Az ágazat szerint megoszlás alapján a legtöbb vállalkozás a kereskedelem, gépjárműipar, a 2-ik legtöbb szakmai, tudományos, műszaki tevékenység, harmadik az építőipar, 4-ik az ipar s ötödik a mezőgazdaság ágazatokból kerül ki.

Fehérgyarmat belterületétől 1 km-re, egy 16,43 ha-os területen található a járás egyetlen ipari parkja. A park területén az infrastruktúra (csatorna, villamos energia, gáz, közvilágítás, úthálózat) kiépített, részben kiegészítő szolgáltatások is biztosítottak. Az Ipari Park közvetlen bekötőúttal kapcsolódik a 491. számú főúthoz. A bekötőút csak egysávos, az útpálya-szerkezet teherbírása alacsony.

Fehérgyarmat gazdasági életében a turizmus periférikus szerepű, a megtermelt jövedelmek csak kis része származik az idegenforgalomból. A térségben elsősorban a Tiszához és mellékfolyóihoz, valamint a természetvédelmi területekhez köthető vízi- és ökoturizmus, továbbá a falusi turizmus jellemző.

Természeti és épített környezet

Fehérgyarmat legfontosabb természeti értékei a gyógy- és termásvíz, amely a történelmi, épített és kulturális örökség mellett az idegenforgalom egyik fő vonzereje lehetne. A kistáj vízrajzának fontos elemei a mesterséges tározók, halastavak és a bányatavak. Fehérgyarmat a központja az 1982-ben létrehozott, mozaikos szerkezetű Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzetnek.

A város építészeti arculatát a részben urbanizálódó, részben agrártáj, a gondozott belső környezet és a perifériák közötti ellentét, a városképben egyszerre jelen lévő mezővárosi térszerkezet, kisvárosi utcák épületegyüttesei, védett műemlékek, valamint az újabb kor többszintes beépítései és az ipartelepítés épületei határozzák meg. A városkép nem teljesen egységes, de alapvetően esztétikus és városias jellegű, a városszerkezet pedig kiegyensúlyozott, illetve kisebb beavatkozásokkal azzá tehető.

A település lakásállománya növeléséhez az önkormányzat kijelölt jól megközelíthető helyen lévő lakófunkciójú területeket.

Zöldfelületi ellátottság

Fehérgyarmat zöldfelületi ellátottságának mennyiségi mutatói kedvezőek, azonban a területi eloszlás és a minőség szempontjából a zöldfelületi rendszer nem megfelelő. Közterek és parkok elsősorban a városközpontban fordulnak elő. A közparkok növényállománya vegyes, általában felújításra szorul és hiányosságok jelentkeznek a védőfásítás szempontjából is. Mindez közvetett módon befolyásolja a település környezeti állapotát, a városi klímát és a lakosság életminőségét is.

Közlekedési kapcsolatok

Fehérgyarmat perifériális elhelyezkedése ellenére jó közlekedési kapcsolatokkal rendelkezik a régió legfontosabb települései és a főváros irányába, és ez a jövőbeli gyorsforgalmi úthálózati fejlesztésekkel előreláthatólag javulni. Fontos az ukrán határ közelsége, amely komoly potenciált rejt magában. A település közúti közlekedésében erősen érvényesül a 491. sz. főút tranzitforgalma, és településrészeket elvágó hatása, ezen felül hiányosságok jelentkeznek a burkolt belterületi utak arányában. A tranzit teherforgalom elkerülő út híján áthalad településen, és az ipari területek teherforgalma is a belvárost terheli. A parkolóhelyek száma elégséges, de időszakosan kialakulhat kapacitáshiány. A helyközi és távolsági közösségi közlekedés elfogadható, a menetidők még a megye fontosabb városaiba is viszonylag magasak, a vasúti közlekedés szolgáltatási színvonala alacsony. A fontosabb központok közül Debrecen, Nyíregyháza és Mátészalka érhető el közvetlenül, helyi közlekedés nincs. A kerékpárút hálózat viszonylag rövid, a nagyobb forgalmú utak mellett a belterületen, illetve a környező településekkel való kapcsolat megteremtése céljából a külterületeken, fejlesztésre szorul.

Közművek és elektronikus hírközlés

Fehérgyarmat ivóvízellátása felszín alatti vizekből történik. A víztisztítási technológia többnyire a vas- és mangántalanítást, valamint a fertőtlenítést foglalja magában. A vízvezeték hálózat hossza 49,6 km, a háztartások 100%-a vezetékes vízellátással rendelkezik. A településen egy darab hévíz kút található, a kifelővíz hőmérséklete 47 C. Ezt a hévíz kutat jelenleg is hasznosítják.

Fehérgyarmaton a Tiszamenti Regionális Vízművek Zrt. működteti a csatornázási szolgáltatást. A város szennyvízgyűjtő-hálózatába 2001-ben a lakások 71%-át, 2007-ben 82%-át, 2013-ban pedig 95%-át bekapcsolták. A rendszert folyamatosan bővítik és karbantartják. A településen az úgynevezett közműolló, mely a két hálózattípusra kötött lakások arányszámainak különbségét adja az elmúlt évek során záródik, melyben nagy szerepet játszott a szennyvízcsatorna folyamatos fejlesztése.

A belterületi vízrendezés kifejezetten önkormányzati feladat. A településen zárt csapadékcsonatona illetve nyílt árkos csapadékvíz-elvezető hálózat üzemel, melynek kezelője az önkormányzat. A településen a csapadékvíz-elvezetés kiépítettsége 72%-os és a hálózat hossza 73,5 kilométer.

Fehérgyarmat vezetékes gázszolgáltatója a TIGÁZ Zrt. A városban meglévő hálózat teljes körű lefedettség ad, a lakásbekötési arány ennek ellenére csupán kb. 80%-os.

A járás villamos energia szolgáltatását a TITÁSZ Zrt. végzi. A Fehérgyarmati térség a mátészalkai üzemegység működési területéhez tartozik. A kiefeszültségű elosztóhálózat vezetékeinek hossza 55,3 km. A településen a közvilágítási hálózaton 2005 és 2014 között nem történt bővítés/fejlesztés.

Környezetvédelem
és klímatudatosság /
energiahatékonyság

A város telekommunikációs ellátottsága fokozatosan emelkedik. Az adatátvitelre is alkalmas hálózatok kiépítése folyamatos.

A vezetékes telefon a mobiltelefonok térhódításával és az internetes telefonszolgáltatók megjelenésével egyre kisebb jelentőségű.

Fehérgyarmaton, nagy területen okoz környezeti konfliktust a közlekedésből származó zaj- és rezgésterhelés, hiszen az országos mellékutak a város településközpontján haladnak keresztül. Különösen terhelő a zajkibocsátás és a rezgés hatás annak következtében, hogy igen nagyarányú a nehézgépjármű forgalom.

1. táblázat: Fehérgyarmat SWOT elemzése

Erősségek	Gyengeségek
1. Társadalom: demográfiai viszonyok és tendenciák	
<ul style="list-style-type: none"> ■ A foglalkoztatottak száma nőtt 2001 óta ■ Nőtt az élveszületések száma ■ A város kiemelkedő ingázási célpont ■ Oktatási kapacitás kihasználtsága továbbra is megfelelő a bejáró diákok miatt ■ Nemzetiségek aránya nőtt 2001 óta ■ Fokozatosan csökkenő munkanélküliség ■ 100 lakosra jutó adófizetők száma megfelel a megyei átlagnak (43 fő) ■ SZJA alapot képező jövedelem folyamatosan növekszik ■ Szociális rászorultságtól függő pénzügyi támogatások a lakosság viszonylag nagy részét érintik ■ A városi népesség iskolázottsági szintje emelkedik 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Folyamatos népességfogyás, vándorlási egyenleg negatív ■ Halálozások száma emelkedik ■ A képzett fiatalok elvándorlása ■ Folyamatos a társadalom elöregedése, a fiatalok aránya csökken, az időskorúaké folyamatosan nő ■ Több szempontból hátrányos helyzetű munkanélküliek ■ Roma lakosság munkaerőpiaci hátrányai ■ Az eltartott népesség aránya növekedett 2001 óta
2. Települési közösség (kohézió, kultúra, hagyományok, civilek) – a közösség, mint településfejlesztési erő	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Fehérgyarmat térségi képző centrum ■ Erős lakossági aktivitás a közösséget érintő ügyekben ■ Tevékeny civil szféra, összetartó közösség ■ Aktív közösségi és kulturális élet ■ Intenzív az együttműködés a civil és az önkormányzati szféra között 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Forrásszegény a civil szféra ■ Városmarketing alacsony hatékonysága
3. Intézmény-rendszer (közszolgáltatások) és városüzemeltetés	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Járási központi szerepből adódóan az intézményi ellátottság megfelelő ■ Járási szintű közszolgáltatási funkciók ■ Lakossági alapszolgáltatások spektruma 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Szakképzési hiányosságok mutatkoznak egyes területeken ■ Fiatalok szabadidős tevékenységét szolgáló infrastruktúra hiánya

Erősségek	Gyengeségek
<p>lefed minden területet</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Szociális alapszolgáltatások magas színvonala ■ Térségi jelentőségű Művelődési Házzal rendelkezik ■ Alap- és középfokú intézmények ellátottsága megfelelő ■ Alap- és szakorvosi ellátás is kielégítő ■ A szolgáltatások egyenlő elérhetősége biztosított a város, ill. egyes esetekben a térség lakosai számára is 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Sport infrastruktúra leromlott állapota ■ Egyes közintézmények infrastrukturális állapota nem megfelelő ■ A városban nem található felsőoktatási intézmény vagy annak kihelyezett tagozata ■ Az önkormányzat befolyása az oktatás esetében megváltozott, a fenntartói viszonyok megváltozása miatt korlátozott
4. Gazdaság szerkezet és dinamika	
<ul style="list-style-type: none"> ■ A vállalkozók széleskörű tevékenységet folytatnak ■ 1000 lakosra jutó vállalkozások száma magas ■ Ipari Park megfelelő infrastruktúrával rendelkezik ■ Könnyűipari és élelmiszeripari hagyományok ■ Jelentős, egybefüggő önkormányzati területek ■ Mezőgazdasági hagyományok ■ Folyamatosan bővül az üzleti szolgáltatások kínálata ■ Tercier szektorban működő vállalkozások száma emelkedik ■ Gyógyvízkincs ■ Jelentős szabad munkaerő rendelkezésre áll 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A beruházási tőke érdeklődési szintje alacsony ■ Mikro- és kisvállalkozások dominanciája a jellemző, nagyvállalkozás egyáltalán nincs a településen ■ A vállalkozások túlnyomó többsége tőkeszegény ■ Az országos átlagtól magasabb munkanélküliség ■ Alacsony jövedelemszint jellemző a városban ■ Helyi és térségi vásárlóerő és kereslet gyenge ■ Hiányzó turisztikai attrakciók és szolgáltatások, nincs együttműködés a turizmus ágazatban ■ Az Ipari Parkban a rendelkezésre álló szabad kapacitások területe korlátozott ■ K+F tevékenységet végző szervezet nincs a városban ■ A pénzügyi-gazdasági válság hatása még mindig érződik a város életében
5. Önkormányzat vagyoni helyzete és gazdálkodási egyensúlya	
<ul style="list-style-type: none"> ■ A helyi adók kiszabásában figyelembe veszik a lakosság és vállalkozók érdekeit ■ Jó adófizetési morál 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Kevés saját bevétele van az önkormányzatnak, így hitelre és pályázatokra szorul a szükséges felújítások elvégzéséhez
6. Tájéi és természeti adottságok	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Itt található a Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzet ■ Natúrpark jelenléte ■ Hévízforrás jól hasznosítható ■ A strand vize minősített gyógyvíz 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Természeti értékek rendszerezett bemutatása nem megoldott

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ■ Magas a védett természeti területek aránya ■ Érintetlen természet 	
7. Zöldfelületek	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Grund létrejötte ■ Város központjának térburkolása és utcabútorokkal való ellátása megtörtént ■ Kossuth tér parkrekonstrukciója megvalósult 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A zöldfelületek funkciószegények, műszaki állapotuk rossz, növényzetük hiányos, kiöregedett ■ Játsszótéri ellátottság gyenge (mennyiségi és minőségi hiányok)
8. Épített környezet (épített örökség is)	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Történeti városszerkezet megőrzésre került ■ Műemléki védelem alatt álló templomok – országos jelentőségű ■ Széleskörű helyi értékvédelem ■ Városias a településkép ■ Jelentős belső lakóterületi tartalék ■ Alulhasznosított területek újrahasznosítása megtörtént (régí iskola) 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Társasházi lakásállomány korszerűtlen, ■ Önkormányzati bérlakás-állomány műszakilag elavult ■ Alacsony lakásépítési kedv ■ A településkép nem teljesen egységes ■ Lakótelepi lakások romos állapota ■ Közösségi terek hiánya
9. Közlekedési hálózat és minősége (belső és külső)	
<ul style="list-style-type: none"> ■ A város járásközpont, jó térségi kapcsolatokkal, térszervező erővel ■ Hármaskörű határ fekvés ■ Megfelelő az autóbussz közlekedés ■ Több kerékpárút épült az elmúlt években 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A város az ország keleti, viszonylag periférikus, részén fekszik ■ Határ menti együttműködések alacsony intenzitása ■ A vasúti közlekedés nem megfelelő működése ■ Járdák és utak hiánya, meglévők műszaki állapota folyamatos karbantartást igényel ■ Időszakos parkolóhely hiány lép fel, egyes részeken kevés a parkoló (Kossuth-tér) ■ Gyalogos rendszer hiányosságai, nagyfokú baleseti kockázat ■ A városi kerékpárút rendszer hiányos, biztonságos kerékpáros közlekedés megoldatlansága
10. Közművek és elektronikus hírközlés	
<ul style="list-style-type: none"> ■ A településen a vízellátottság 100%-os ■ A szennyvízcsatorna hálózat az egésze településen ki van építve ■ A gázvezeték hálózat lefedettsége a településen közel 100%-os és jó állapotú; ■ A villamos-energia hálózat kiépítettsége szintén 100% és bővítésre is alkalmas; 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A meglévő szennyvíztisztító telep technológiája elavult; ■ A település csapadékvíz-elvezető rendszer kiépítettsége 72%-os.

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ■ Hírközlési hálózat a településen teljesen ellátott. ■ Megoldott a szilárd és szelektív hulladékgyűjtés és szállítás 	
11. Környezetvédelem - klímatudatosság/ energiahatékonyság	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Szennyező ipari üzemektől való mentesség ■ A város környezeti állapota megfelelő (víz- és levegőminőség, zajterhelés stb.) 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Alternatív energiaforrások alacsony hasznosítási szintje ■ Ár- és belvíz veszélyeztetettség

Lehetőségek	Veszélyek
1. Társadalom: demográfiai viszonyok és tendenciák	
<ul style="list-style-type: none"> ■ A növekvő számú idős korosztály számára célzott fejlesztések ■ A csökkenő számú fiatal korosztály számára tett intézkedések, hogy Fehérgyarmaton telepedjenek le s éljenek a városban ■ Urbanizációs folyamatok következő lépése előtérbe kerül; vidékre költözés ■ Munkahelyteremtés a további képzett és fiatal munkaerő városba vonzásához 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A város fiatalokat megtartó ereje tovább csökken ■ Képzett munkaerő elvándorlása a nagyvárosok és külföld elszívó hatása miatt, ezzel is csökken a város potenciális munkaerő bázisa ■ Szociális hátrányok kummulálódása, a hátrányos helyzetű csoportok aránya tovább nő ■ A megyeszékhely elszívó hatása erősödik
2. Települési közösség (kohézió, kultúra, hagyományok, civilek) – a közösség, mint településfejlesztési erő	
<ul style="list-style-type: none"> ■ A három szféra szereplői között együttműködés erősítése ■ Társadalmi felzárkózást segítő programok elindítása a hátrányos helyzetű fehérgyarmati lakosok számára ■ A kvalifikált fiatalabb nemzedék helyben tartása településfejlesztési húzóerő lehet, ehhez akciók megvalósítása ■ A betelepülő fiatal családok érdeklődése nő a város iránt, hiszen Fehérgyarmat centrumfunkciót tölt be ■ A civil szervezetek tovább erősödnek és a város fejlődésének aktív részeseivé válnak ■ A közösségépítés, együttműködést segítő további pályázati források várhatóak 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Az országos/megyei/járési fejlesztési elképzelések között nem szerepelnek kellő súllyal a város szükségletei, igényei ■ Európai Unió források tekintetében élesedő verseny várható
3. Intézmény-rendszer (közszolgáltatások) és városüzemeltetés	
<ul style="list-style-type: none"> ■ A járási, térségi szakmai kooperáció, tapasztalatcsere erősödése ■ Piacképes szakmák oktatása, idegen nyelvi képzés bővítése 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Diákok elvándorlása ■ Középkutatás képzési szintjének romlása ■ Kórház központi szerepének elvesztése ■ Egészségügyi személyzet utánpótlásának

Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ■ Felnttképzés további erősítése ■ Fürdőgyógyászati adottságok további kihasználása ■ Kórház infrastruktúrájának fejlesztése, térségi szerepkör további erősítése ■ Művelődési Ház szolgáltatásainak, funkcióinak bővítése, hogy komplex programcsomagot és szabadidős lehetőséget tudjon nyújtani a város lakói számára ■ Szociális foglalkoztatás lehetőségeinek bővítése ■ A járásközpontok jogköre bővíülhet, fejlesztési forrásai növekedhetnek ■ További jelentős pályázati források megjelenése várható 	<ul style="list-style-type: none"> hiánya ■ Szociális olló nyílása, ■ Foglalkoztatási problémák kezelésének elmulasztása szociális válsághoz vezethet ■ Kulturális programkínálat beszűkülése ■ Az országos/megyei/járási fejlesztési elképzelések között nem szerepelnek kellő súllyal a város szükségletei, igényei ■ A város nem tudja teljes mértékben kiaknázni a járási központi szerepköréből adódó lehetőségeket ■ Ellenérdekek felmerülése a város és a járás többi települése között ■ Európai Uniós források tekintetében élesedő verseny várható, nincs elegendő forrás a közintézmények fejlesztésére
4. Gazdaság szerkezet és dinamika	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Ukrajna és Románia integrációja, gazdasági nyitása az EU felé, intenzívebb határon átnyúló kapcsolatrendszer és együttműködés ■ Kis környezeti terheléssel járó iparágak betelepítése ■ Befektetők helyzetbe hozása ■ Nonprofit szektor térségfejlesztésbe feladatának erősítése ■ Turizmus különböző fajtáinak élénkítése: tranzit, vásárló, üdülés ■ Önkormányzat és a vállalkozói szféra között az együttműködés erősödik ■ K+F tevékenységek jelennek meg a primer és a szekunder szektorban ■ Szabad vállalkozói zóna nyújtotta lehetőségek következtében gazdaság fejlődik, új munkahelyek jönnek létre ■ Elterjednek az alternatív mezőgazdasági tevékenységek ■ Bio mezőgazdasági termékek iránti kereslet növekedése, ■ Gazdasági együttműködések (családi gazdaságok, új típusú szövetkezetek stb.) szerepe felértékelődik, súlyuk növekszik a foglalkoztatási szerkezetben ■ Az örökség- és szabadidő turizmus szerepe nő 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A hármas határ-térség lakosságának vásárlóereje nem növekszik ■ Innovációs tevékenység hiánya ■ A fejlesztések előre nem tervezett hatásai ■ Forráshiány veszélyezteti a további fejlesztéseket ■ Pályázati lehetőségek szűkülése ■ Kiskereskedelmi tevékenység kedvezőtlen helyzetbe kerülhet a multinacionális kereskedelmi láncok és a jogszabályi változások miatt ■ A gazdasági válság tovaüürző hatása miatt csökkenhet a befektetői érdeklődés a térség és az ország iránt ■ Erősödnek a város gazdasági szereplőinek hazai és nemzetközi versenytársai ■ A vállalkozási feltételek kedvezőtlenebbé válnak ■ Tovább nő a különbség a járásközpont és a többi település között ■ Az országos/megyei/járási fejlesztési elképzelések között nem szerepelnek kellő súllyal a város szükségletei, igényei ■ Európai Uniós források tekintetében élesedő verseny várható

Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ■ Csökken az idegenforgalom szezonálisitása ■ A város vonzerő- és szálláshely kínálata nő az intenzív befektetői érdeklődés miatt ■ További jelentős pályázati források megjelenése várható 	
5. Önkormányzat vagyoni helyzete és gazdálkodási egyensúlya	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Az önkormányzatok állami forrásai/támogatásai növekszenek ■ Az önkormányzat saját bevételei, forrásai növekednek, nő az adóbevétele is a városnak ■ Több szabad forrást tud fordítani a fejlesztési feladatokra ■ Pályázati források a fejlesztési igényekre, ami így kevésbé terheli meg az éves költségvetést 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Az önkormányzat feladat- és hatásköre kedvezőtlenül alakulhat ■ Az önkormányzatok állami forrásai/támogatásai csökkennek ■ A bevételek csökkenése miatt a fejlesztési forrásokat a működésre kell fordítani ■ A csökkenő bevételek miatt hitel felvételére kényszerül az önkormányzat
6. Táj és természeti adottságok	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Fenntarthatóságot és klímavédelmet figyelembe vevő fejlesztések ■ Természeti, táji értékek védelmével fokozódik a természet megőrzése és védelme 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Természeti-táj értékek károsodnak az ökológiai szemlélet hiányában ■ Értékes élőhelyek megszűnnek
7. Zöldfelületek	
<ul style="list-style-type: none"> ■ TOP forrásoknak köszönhetően a zöldfelületek rendszerbe foglalása, teljes körű rehabilitációja megvalósul ■ Újabb parkok és játszótérek kerülnek kialakításra a beáramló fejlesztési forrásoknak köszönhetően ■ Társadalmi összefogás egy-egy zöldfelület rendbetételére, megújítására a civilekkel összefogva 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Nem lesz forrás a zöldfelületek rehabilitációjára és fejlesztésére ■ Nincs civil és önkormányzati akarat a felületek karbantartására
8. Épített környezet (épített örökség is)	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Pályázati források felhasználása a település arculatának fejlesztésére ■ Nő a magánérs építkezések és felújítások száma 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Forráshiány miatt az értékes épületállomány állagromlása ■ Az országos/megyei/járásai fejlesztési elképzelések között nem szerepelnek kellő súllyal a város szükségletei, igényei ■ Európai Uniós források tekintetében élesedő verseny várható
9. Közlekedési hálózat és minősége (belső és külső)	
<ul style="list-style-type: none"> ■ M3-as autópálya befejezése az ukrán határig, így 30 perces vonzaskörzetbe esik, ezzel javítja a város tökevonzó képességét ■ M49-es autót út megépítése a román határig – ezzel az elérhetőség javul, könnyebb a 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Az országos közlekedés infrastruktúra fejlesztés eredményei „átlépi” Fehérgyarmat térségét; az elérhetőség némiképp javul, de a térség közvetlen kapcsolata nem megoldott továbbra sem

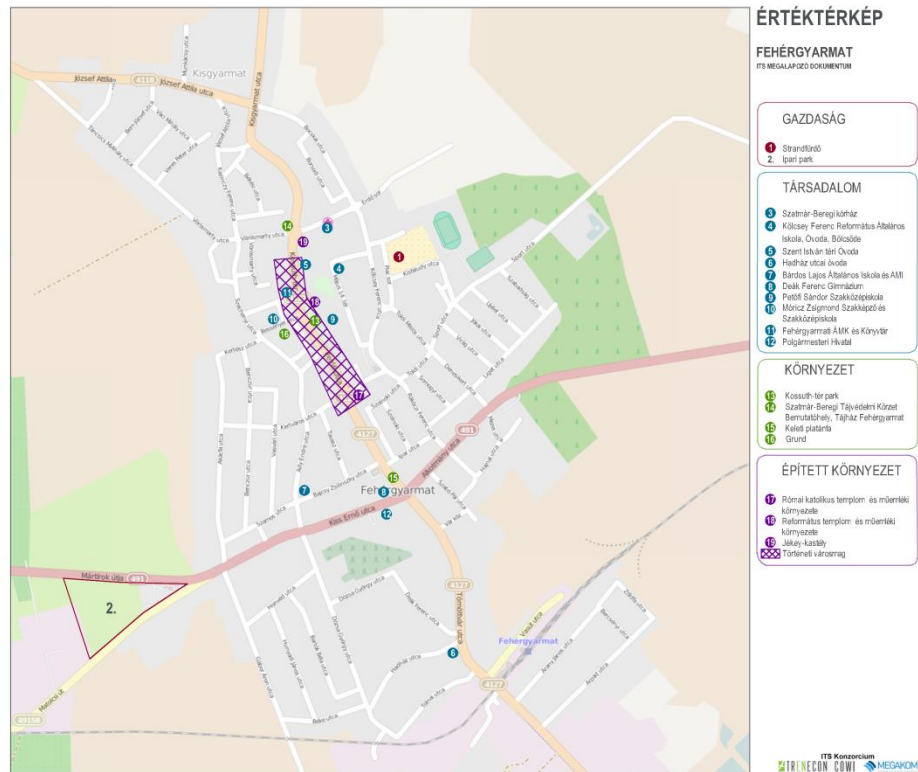
Lehetőségek	Veszélyek
<p>megközelíthetőség</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Ipari Park és a Szatmári út menti gazdasági területek elérhetőségét javító elkerülő út megépítése ■ Határátkelőhelyek építése a magyar-ukrán és a magyar-román határon ■ Várost elkerülő út megépítése ■ Kulturált gyalogos és kerékpáros közlekedés kialakítása ■ Az elkerülő út megépítésének köszönhetően javul a közlekedésbiztonság és környezeti állapot ■ Környezetbarát közlekedési módok egyre inkább elterjednek ■ További jelentős pályázati források megjelenése várható 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Vasúti közlekedés teljes háttérbe szorulása ■ Forgalmnövekedés, fokozott balesetveszély ■ M3-as autópálya építésének akadozása ■ Határátkelőhelyek létesítésének elhúzódása ■ A további közlekedési fejlesztése elhúzódása miatt a város elérési mutatói nem javulnak ■ Növekszik a személy- és gépkocsi forgalom a betelepülő vállalkozások miatt ■ Az országos/megyei/járási fejlesztési elképzelések között nem szerepelnek kellő súllyal a város szükségletei, igényei ■ Európai Unió források tekintetében élesedő verseny várható
10. Közművek és elektronikus hírközlés	
<ul style="list-style-type: none"> ■ A szennyvíztisztító telep kapacitásának bővítése külső forrás bevonásával; ■ Meglévő csapadékvíz-elvezető rendszer felülvizsgálata és bővítése pályázati forrásból 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A csapadékvíz-elvezető rendszer hiányossága miatt, a talajvízszintje megemelkedik; ■ A szennyvíztisztító telep bővítésének hiánya miatt a tisztítás hatásfoka nem lesz megfelelő és szennyezni fogja a talajvizet és a befogadót;
11. Környezetvédelem - klímatudatosság/ energiahatékonyság	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Pályázati források felhasználása klímavédelmi és energiahatékonysági intézkedések/fejlesztések bevezetéséhez ■ Növekedik az alternatív erőforrásból származó energia előállítása iránti igény 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A pénzügyi lehetőségek és a gazdasági érdekek miatt a környezettudatosság nem javul ■ Forgalmnövekedés miatt levegőszennyezés, zajterhelés fokozódik ■ Energiafüggőség fokozódik ■ Természeti-környezeti értékek károsodnak az ökológiai szemlélet hiányában ■ Környezetterhelő ipari létesítmények települnek be a városba

1. térkép: Fehérgyarmat problématerkép

2. térkép: Fehérgyarmat értéktérkép

1.2A városrészi szintű helyzetelemzés összefoglalása

Fehérgyarmaton nincsenek városrészek, ezért ezen fejezet kidolgozása nem releváns.

2 Középtávú célok és azok összefüggései

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia elérendő céljait erőteljesen befolyásolják

- egyrészt az Európa 2020 stratégiából levezethető fejlesztési irányok: a kohéziós politika 11 tematikus célja és az egyes támogatási alapok (ERFA, ESZA, Kohéziós Alap) ezen célokhoz illeszkedő ún. beruházási prioritásai;
- másrészt Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Területfejlesztési Konceptiója, Stratégiai Programja és Operatív Programja.

Mivel várhatóan az európai uniós támogatások továbbra is kiemelt szerepet játszanak majd Fehérgyarmat fejlődésében, ezért az ITS kidolgozásának fontos eleme a város célrendszer illeszkedése a magasabb rendű célkitűzésekhez.

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia célhierarchiája maximálisan épít a város meglévő stratégiai dokumentumaira és ágazati programjaira, amelyek közül a legfontosabbak az alábbiak:

- Fehérgyarmat Város Önkormányzatának Gazdasági Programja 2015-2019 (2015),
- Fehérgyarmat Integrált Városfejlesztési Stratégiája (2013),
- Fehérgyarmat Településfejlesztési Konceptiója (2004).

Mindez jelzi, hogy **a város jelenleg is egy kiforrott, szakmailag megalapozott és társadalmilag elfogadott célrendszerrel rendelkezik**, ezért az ITS-nek nem célja egy teljesen új stratégia létrehozása, hanem sokkal inkább **egyfajta szintézis**, amely során a jelenlegi állapotnak és a jövőben várható folyamatoknak megfelelően formáljuk, pontosítjuk a korábbi célkitűzéseket.

A célrendszer kialakításakor az alábbi fő tényezőket vettük figyelembe:

- a megalapozó vizsgálatban feltárt kihívások, problémák, adottságok és lehetőségek,
- a város által betöltött és betölteni kívánt funkciók,
- a lakosság, a vállalkozások és a turisták általános és speciális szükségletei, elvárásai a településsel, a közszolgáltatásokkal és a városi funkciókkal szemben,
- a város és vonzáskörzete közötti jelenlegi és lehetséges együttműködési területek,
- a városok közötti élesedő hazai és nemzetközi versenyhelyzet.

Mivel a stratégiai tervezés során Településfejlesztési Konceptió is készül, ezért jelen fejezetben a koncepcióban megfogalmazott jövőkép és alkalmazandó településfejlesztési elvek kerülnek bemutatásra.

A lentebb bemutatott részben megváltozott körülmények természetesen nem feltétlenül indokolják a település korábban megfogalmazott céljainak gyökeres átformálását, amelyek ma is érvényesek és reálisak. Azt azonban fontos szem előtt tartani, hogy a jelen ITS-ben megfogalmazott célok egyik fontos eleme kell, hogy legyen annak megítélése, hogy azok reális elérhetőségét hogyan befolyásolja a megváltozott külső feltételek rendszere, melyek az alábbi területre terjednek ki:

- az önkormányzatoknak megváltoztak a működési körülményei, elsődlegesen a humán közszolgáltatások rendszerének alapvető átalakulása és a megváltozott önkormányzati feladatokból adódó városfejlesztési lehetőségek, illetve kihívások miatt, valamint
- a Kormány egyértelmű elkötelezettsége arra nézve, hogy alapvetően a gazdaságfejlesztést állítja a 2014-2020-as Európai Uniói fejlesztések fókuszába.

2.1 Jövőkép

A város belső adottságait és a külső környezet által befolyásolt lehetőségeit figyelembe vevő hosszú távú jövőkép világosan kijelöli, hogy Fehérgyarmat milyen várossá szeretne válni 2030-ra. Ennek eléréséhez tudatos fejlesztési folyamatra, egymásra épülő, egymást erősítő célok kijelölésére és a célok elérését biztosító fejlesztések megvalósítására van szükség.

Fehérgyarmat város jövőképe 2030-ban

Fehérgyarmat hosszú távon egy olyan járási gazdasági, közösségi, oktatási, kulturális és igazgatási központ, egyben magas életminőséget nyújtó és fenntartható város, amely

- folyamatosan növeli az eltartó képességét,
- társadalma aktív helyi közösségekre épül, és erős identitással rendelkezik,
- könnyen elérhető és hatékony közszolgáltatásokat nyújt,
- minőségi infrastruktúrát működtet,
- széles kínálatot nyújtó, biztonságos és esztétikus lakókörnyezetet biztosít.

2030-ban Fehérgyarmat egy olyan város, amelyet a következő generációk (gyermekünk, unokáink) is szívesen választanak lakóhelyül, ahová a magas képzettségű fiatal szakemberek is itt maradnak vagy visszatérnek.

Fehérgyarmat középtávú fejlesztési céljai összhangban vannak a város jövőképével, az Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS) és egyben a város fejlesztésének **átfogó céljai** a jövőkép rövid, középtávú értékválasztáson alapuló megfogalmazása.

Átfogó cél – versenyképes és stabil gazdaság, munkahelyteremtés

A gazdasági versenyképesség növelése, befektetések ösztönzése, új munkahelyekkel a kiegyensúlyozott munkaerő-piaci helyzet kialakítása és az értékteremtő foglalkoztatás bővítése.

Átfogó cél – Népeségmegtartó képesség javítása, helyi identitás erősítése

A város népeségmegtartó erejének növelése a települési környezet és a közösségi terek fejlesztésével, leszakadó városi területek revitalizációjával, új területek integrálásával. A meglévő kulturális örökség és hagyományok megőrzése és fenntartható hasznosítása a város kedvező arculatának és a lakosság helyi identitásának megerősítése céljából.

Átfogó cél - Közszolgáltatások és elérhetőség fejlesztése

A lakosság életszínvonalának, életfeltételeinek javítása megfelelő szolgáltatások biztosításával és a fenntartható közlekedési rendszerek támogatásával. Valamint környezettudatos és energiahatékony működés városi, vállalkozói és lakossági szinten is a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás céljából.

2.2A stratégiai fejlesztési célok meghatározása

Jelen fejezet célja a **középtávú városi célok** részletes meghatározása. Fehérgyarmat vonatkozásában a **városi szintű tematikus célok**, amely tematikus jelleggel megfogalmazott, de nem szükségszerűen egy-egy ágazatra korlátozódó érvényességű célok, melyek a város egészére vonatkoznak. A középtávú városi célok integrált jellegű célok, olyanok, melyek eléréséhez több tematikus/ágazati jellegű tevékenység koordinált végrehajtása szükséges.

E célok kialakításánál fontos szempont volt, hogy az ITS nem kizárólag Fehérgyarmat város önkormányzata, hanem a város egészének tervezési alapidokumentuma. Ebből kifolyólag tartalmazza azokat a célokat is, amelyek megvalósításáért a városi önkormányzat csak közvetve vagy részben felelős, hiszen azokat állami, magán, non-profit szereplők valósítják majd meg.

2.2.1 Városi szintű középtávú tematikus célok

A városi szintű, 7-8 évre szóló középtávú célok alapvetően ágazati bontásban kerülnek megfogalmazásra.

T1: A város eltartó képességének növelése

T2: A helyi közösségek és az identitás erősítése

T3: Köszolgáltatások és a települési környezet minőségi fejlesztése

T1: A város eltartó képességének növelése

Fehérgyarmat jövője szempontjából kiemelten fontos, hogy a térségi központi szerepkört erősítse azzal, hogy fejlett helyi gazdasággal is rendelkezik. Ezen fejlett gazdaság nagyszámú, s minőségi munkahelyeivel az itt élők számára magasabb jövedelemszintet és életszínvonalat biztosít. Az eltartó képesség növelése több elemből áll.

- Első eleme a további munkahelyek teremtése a városban. Ehhez az önkormányzat rendelkezik iparterületekkel, ahol megfelelő vállalkozóbarát környezettel kialakításra került, valamint lehetőség van további új, infrastruktúrával kiépített területek bevonására is. A város gazdaságában, a foglalkoztatásban már jelenleg is kiemelt szerepe van néhány ipari ágazatnak és a kereskedelemnek. A gazdaság versenyképességének növeléséhez e szegmensek további fejlesztésére van szükség, többek között a magasabb hozzáadott értéket adó termékek kidolgozására. Kiemelten fontos a munkahelyek teremtése céljából és a rendelkezésre álló ipari fejlesztésre alkalmas területek kihasználása érdekében beruházások idevonzása, és ennek a feltételeinek a megteremtése. Fontos a vállalkozások fejlesztését segítő hatékony városi intézményrendszer kialakítása. Valamint az Önkormányzat törekszik a magán befektetőkkel való szervezett és strukturált együttműködésre, ösztönzi a piaci szereplőket, hogy fejlesszenek és munkahelyeket teremtsenek. A magánbefektetőkkel való kapcsolatok módjai, amit az Önkormányzat alkalmaz: folyamatos kommunikáció, tájékoztatás, közös projektek generálása és megvalósítása, támogatások nyújtása a munkahelyek teremtéséhez. Erősíteni kell a helyi vállalkozásokat, ennek érdekében tovább kell ösztönözni a helyi termékek és szolgáltatások fogyasztását – többek között az értékesítés elősegítésével –, amely elősegíti a helyben keletkező jövedelmek minél nagyobb részének városban tartását és a város önellátó képességének erősítését.
- A második elem a munkavállalói kompetencia növelése. Itt két területet különítünk el: az egyik a jelenlegi aktív korúak a másik korcsoport pedig a gyermekek és fiatalok. Az aktív korúak esetében a cél és feladat az aktivitási ráta növelése, ehhez a munkavállalók elhelyezkedésének segítése. A másik korcsoport – a jövő munkavállalói - számára a szükséges feltételek megteremtése. A városban a szükséges oktatási infrastruktúra kiépült, minőségi javításokra, energetikai megújításra van még szükség. A hangsúlyt a szolgáltatások színvonalának további javítására szükséges helyezni. A magas színvonalú oktatás-nevelés biztosítása nem csupán társadalmi, hanem gazdasági szempontból is kiemelkedő fontosságú. A versenyképes oktatási háttér biztosítása érdekében fontos a gazdaság igényeihez gyorsan és rugalmasan alkalmazkodni képes szakképzési rendszer kialakítása.
- A harmadik elem az egészségturizmusban rejlő lehetőségek kiaknázása. Fehérgyarmat gyógyvízzel rendelkezik, mely jelenleg nem eléggé hasznosított. Itt cél a gyógyturizmusra épülő egészségipari szolgáltatások kialakításának elősegítése valamint a gyógyvíz piaci alapon való értékesítése, gyógyászati kezelések meghonosítása. Ezen cél teljesülésével a turizmus is fejlődik, valamint ezen szolgáltatások hozzájárulnak az itt élő lakosság életminőségének javulásához.
- Negyedik elem Fehérgyarmat határ mentiségéből adódó térségi feladatai. Itt Ukrajnával és Romániával kapcsolatos együttműködési lehetőségek jelennek meg; elsősorban a kereskedelmi és gazdasági kapcsolatok területén, amelyek hozzájárulnak a város eltartó képességének növeléséhez.

T2: A helyi közösségek és az identitás erősítése

A városban élők életminőségét erőteljesen befolyásolja az elérhető kulturális és szabadidős szolgáltatások mennyisége és minősége. Ehhez kapcsolódóan hangsúlyos a szabadidő eltöltését segítő infrastruktúra, különösen a játszóterek, rekreációs terek, sportlétesítmények kiépítése, fejlesztése, amely a lakosság egészségi állapotának javításában is fontos szerepet tölthet be. Fontos egy olyan helyszín kialakítása is – infrastruktúrával, szociális kiszolgáló helyiségekkel, ahol városi szintű szabadtéri rendezvényeket lehet megrendezni.

A városban jelenleg is van térségi hatáskörű rendezvény. E rendezvények kínálatának bővítése, az év minden részére kiterjedő programok szervezése tovább erősítheti a város vonzerejét. A kultúrához szorosan kapcsolódik a helyi identitástudat további erősítése is. A civil szervezetek is kelemelt szerepben jelennek meg, aktív résztvevői a város életének, a szervezetek működési feltételeinek javításával a társadalmi kohézió javítható.

Fehérgyarmat strandja turisztikai célterület a városban. A turizmus további erősödéséhez szükséges a meglévő attrakciók fejlesztése, újabb vonzerők kialakítása, a turisztikai potenciálok, mint például a Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzet és a Natúrpark adottságaira építve. Fontos a turisztikai attrakciók rendszerbe szervezése, az ehhez szükséges intézményrendszer fejlesztése.

Az épített és természeti örökség esetében az alábbi feladatokra kell figyelmet fordítani:

- helyi szellemi és tárgyi értékek fizikai védelme és ahol lehetséges, funkcionális megújítása, hasznosításának elősegítése,
- országos és helyi védettségű műemlékek védelme,
- hagyományörzés és -ápolás,

Önmagában a fenti tevékenységek folytatása azonban nem elegendő, hiszen a lakosság aktív részvételéhez és a turizmus kulturális vonulatának fejlesztéséhez elengedhetetlen a város szellemi és művészeti értékeinek közismertté és elismertté tétele, a programkínálat időbeli tervezése és összehangolása, továbbá a szolgáltatások illeszkedése a célcsoport elvárásaihoz és szükségleteihez.

A kultúra, a közművelődés és a rekreációs lehetőségek fejlesztése Fehérgyarmaton nemcsak cél, hanem eszköz is ahhoz, hogy kínálatot teremtsenek a turisták számára meghosszabbítva ez által az itt-tartózkodás idejét, valamint erősítsék a helyi közösség társadalmi kohézióját és identitástudatát.

T3: Közszolgáltatások és a települési környezet minőségi fejlesztése

A városi élet fontos elemét képezi a városkép: a közterek, középületek állapota. Fontos feladat a derogálódott területek megújítása, a szegregációval veszélyeztetett településrészek épületállományának és közterületeinek megújítása. A vonzó településkép erősítése érdekében szükséges a zöldterületek megóvása, integrált rekonstrukciója.

A város szerkezetével és épületállományával kapcsolatos fejlesztések kiemelt célja a nyugodt városi életforma hosszú távú felértékelődése. Ennek előfeltétele az épített környezet olyan fejlesztése, amely összhangba hozza a város gazdasági-társadalmi-környezeti hatékonyságának növelését, az életminőség javítását és a város karakterének megtartását. E cél megvalósítása magában foglalja a helyi identitás erősítését a város karakterének feltárásával és fejlesztésével, a közterületek – mint a városi élet fő helyszíneinek – humanizálásával. A kiegyensúlyozott

településszerkezet érdekében a város minden része fejlesztéseket igényel, amellyel megőrizhető a város hagyományos karaktere – a megfelelő életminőség biztosításával párhuzamosan.

További cél az épületállomány megújítása, amely esetében kiemelt szerepet játszik az alulhasznosított és/vagy nem megfelelő műszaki állapotban lévő gazdasági és közfunkciókat betöltő épületállomány. Ezen a területen a város hatásköre elsődlegesen a saját tulajdonában lévő ingatlanok rekonstrukciójára terjed ki. A cél az, hogy a fizikai jellegű felújítások hozzájáruljanak az adott épület funkcióinak megerősítéséhez, bővítéséhez, költséghatékony üzemeltetéséhez – megfelelő infrastrukturális alapot biztosítva a köz- és humánszolgáltatások magas színvonalú ellátásához.

A városi arculat és imázs újabb karakteres városképi elemek létrehozásával erősíthető. A városszerkezetben a közterek és a zöldterületek ilyen elemnek tekinthetők. A közterületek revitalizálása a közterek tudatos bővítését, minőségének emelését és „élettel telítését” jelenti, aminek eredményeként valódi közösségi térként funkcionálhatnak.

Fehérgyarmatnak a külső közlekedési kapcsolatok alakítására közvetlen hatása nincsen, ettől függetlenül a közlekedés kiemelt középtávú célja az elkerülő út kiépítése. A belső városi közlekedés fejlesztése az útminőség javítására és a környezetbarát közlekedési megoldások elősegítésére irányul. A belvárosban kiemelt figyelmet kell fordítani a parkolási kapacitások bővítésére, különösen a nagy forgalmú intézmények és kereskedelmi egységek esetében. A gyűjtő utak fejlesztése multiplikátor hatásként elősegíti a környező területek feltárását és gazdasági-társadalmi felértékelődését is – figyelembe véve az érintett városrészek elsődleges lakó- vagy gazdasági funkcióját. A közlekedés környezeti ártalmainak felszámolásához járul hozzá a közösségi közlekedés rendszerének korszerűsítése, amely egyfelől a járatok optimalizálását, másfelől környezetbarát közlekedési eszközök alkalmazását jelenti a belvárosban. Szintén a környezetterhelés csökkentése miatt fontos a belterületi kerékpárút-hálózat bővítése és folyamatos karbantartása, valamint a helyi tömegközlekedés megszervezése.

A hosszú távú átfogó célok és a középtávú tematikus célok kapcsolatát a következő táblázat mutatja be.

2. táblázat: A hosszú távú átfogó célok és a középtávú tematikus célok közötti összefüggés

Hosszú távú átfogó célok Középtávú tematikus célok	Versenyképes és stabil gazdaság, munkahelyteremtés	Népességmegtartó képesség javítása, helyi identitás erősítése	Közzolgáltatások és elérhetőség fejlesztése
1. A város eltartó képességének növelése			
2. A helyi közösségek és az identitás erősítése			
3. Közzolgáltatások és a települési környezet minőségi fejlesztése			
	erős koherencia		
	közepes koherencia		

2.2.2 Városrészi szintű területi célok

Fehérgyarmaton nincsenek lehatárolt városrészek, így városrészi szintű célok meghatározása sem lehetséges, így ez a fejezet nem kerül kidolgozásra.

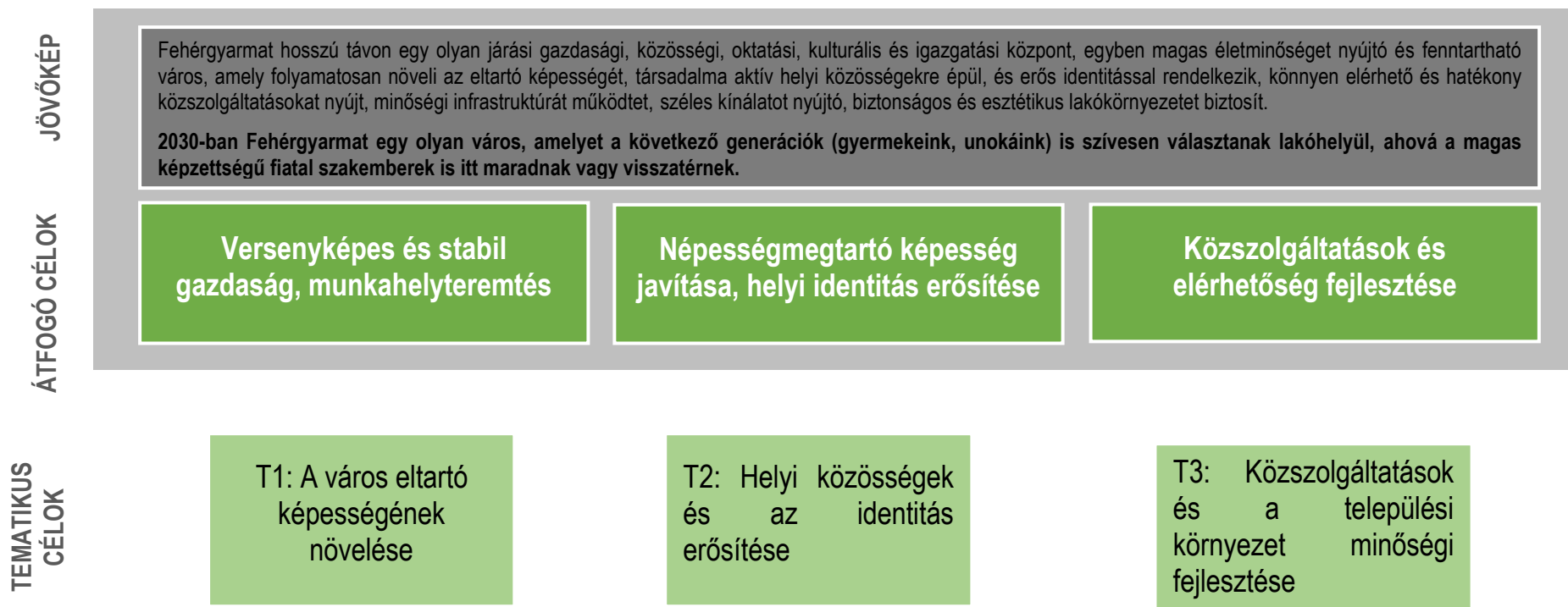
2.3A tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása

A város középtávú tematikus céljai a városrészi célkitűzések egy vagy több városrészben történő megvalósításával érhetők el. A területi célok és tematikus célok együttes megvalósítása segíti elő a településfejlesztési koncepcióban felvázolt átfogó célok és a tervezett jövőkép elérését.

A következő táblázat összefoglalóan mutatja be a tematikus célok és területi célok közötti összefüggéseket, kapcsolatuk erősségének mértékét.

1. ábra: Fehérgyarmat városfejlesztési célrendszere 2014-2020-ig

3 A megvalósítást szolgáló beavatkozások

3.1 Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és lehatárolás indoklása

Azon beavatkozásokat, amelyek egy földrajzilag jól körülhatárolható területen helyezkednek el, célszerű területileg integráltan végrehajtani a valódi hatásosság érdekében. Az így kijelölt akcióterületek (AT) a városfejlesztés funkcionális magjaiként szolgálnak. A város korábbi Integrált Városfejlesztési Stratégiájában eddig szinte kizárólagosan alkalmazott akcióterületi megközelítés a továbbiakban is fontos – és az eddigi értékelések eredményei szerint is sikeres – eszköze a források koncentrált felhasználásának, és ajánlott keretét képezi a magánszféra fejlesztésekbe való bevonásának is. Az akcióterületek kijelölése azonban nem jelenti azt, hogy mindössze ezekben a városrészekben történnek átfogó fejlesztések, hiszen **az önkormányzat egyéb projektjei, valamint a magánszféra beruházásai a jövőben is érinteni fogják Fehérgyarmat teljes területét.**

Az akcióterületi projektek térben koncentrált és egymással összehangolt projektek, ahol földrajzilag is koncentráltan végbemenő fejlesztések vannak jelen és megfelelnek az alábbi elvárásoknak:

- az akcióterületek kiterjedése ne legyen eltúlzott, csak azok az utcák kerüljenek bele, amelyek a fejleszteni kívánt épületek, intézmények és közterek, valamint a lehetséges magánérős beruházások miatt valóban indokoltak;
- az akcióterületek megjelenésükben minél homogénebbek, térbelileg pedig koncentráltak legyenek;
- az akcióterület számára megfogalmazott cél érdekében kerülnek megvalósításra,
- egymásra szinergikus hatást fejtenek ki, az egyes projektelemek segítik más projektek megvalósulását illetve hatásának kiteljesedését
- volumenük, így várható hatásuk is legyen akkora, hogy érzékelhető változást idézzenek elő az akcióterületen,
- a kijelölt akcióterületen a lehető legnagyobb addicionális hatást lehessen elérni a magántőke mobilizálásával;
- funkcionális szempontból az akcióterületek egy egységet alkossanak úgy, hogy a funkcióváltásra és -bővítésre megfelelő helyszínt kínáljanak;
- a szociális és „funkcióbővítő” jellegű akcióterületek teljesítsék azokat a feltételeket, amelyeket a korábbi hasonló pályázati konstrukciók előírtak akár a szociális mutatók, akár az ellátandó funkciók tekintetében.

A fenti alapelveknek megfelelően Fehérgyarmaton 2 olyan terület határolható le indikatív jelleggel, ahol komplex beavatkozások megvalósítását tervezi az önkormányzat:

1. A **Városközpont akcióterületen** – a TOP érintett prioritásához illeszkedve – a népességmegtartás és a gazdaságélénkítés tekinthető átfogó célnak. Az akcióterület lehatárolás indoka kettős: egyrészt ez a városrész koncentrálna Fehérgyarmat (köz)szolgáltatási funkcióit, így a belvárosi területek komplex fejlesztése az egész település gazdasági-társadalmi fejlődését elősegíti, másrészt számos olyan fejlesztési elképzelés

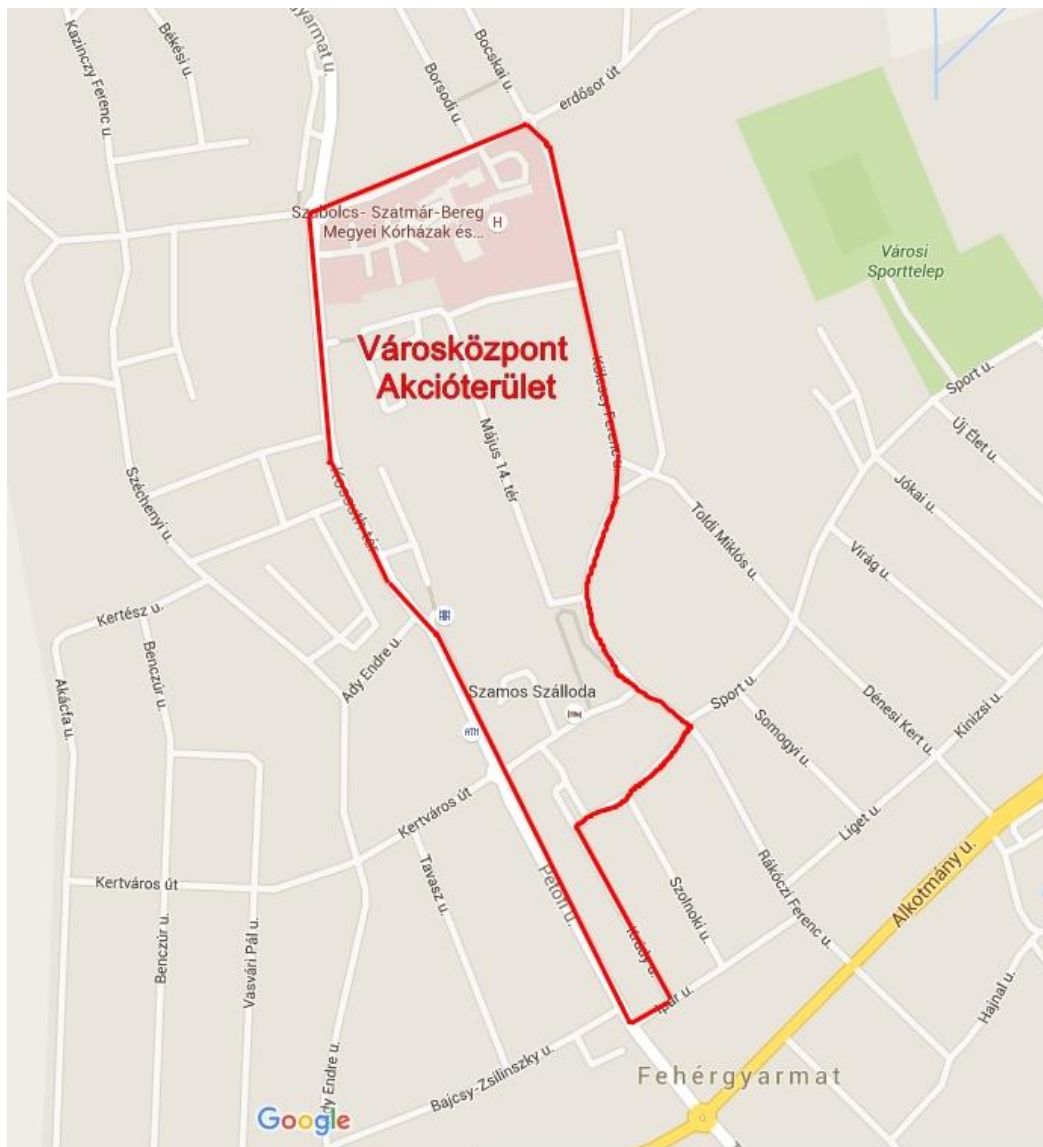

azonosítható a városrészben, amelyeket – a pozitív hatások elérése érdekében – integráltan célszerű megvalósítani.

Városközpont Akcióterület utcaszintű lehatárolása: Kossuth tér 1- 39. sz.; Damjanich u. teljes szakasza, Május 14 tér 27-43 sz., Móricz Zsigmond út 6. és 19-23 sz., Szolnoki u. (Rákóczi u. és Krúdy u. közötti szakasz), Krúdy u. 1-29. sz., Petőfi út 1112/2 és 1112/3 helyrajzi szám, Petőfi út 22-2 sz.

Az akcióterület térképi ábrázolását az alábbi térkép szemlélteti.

3. térkép: Városközpont Akcióterület lehatárolása

Forrás: saját szerkesztés

2. Iskolaköz akcióterület: a TOP prioritásaihoz illeszkedve

A városszövetében egy jól elkülöníthető terület található, mely speciális sajátosságokkal rendelkezik. Jelenleg ez egy alulhasznosított, használaton kívüli épületekkel rendelkező terület, mely egyike a város alulhasznosított, barnamezős területeinek. A város központi területéhez

tartozik, napjainkban viszont nagyrészt használaton kívül, leromlott állapotú, üresen álló épületekből és közterületekből álló terület jelenik meg a városlakók előtt.

A város településszerkezeti terve településközpont vegyes területbe sorolja az érintett akcióterületet.

A város Helyi Építési Szabályzatában (HÉSZ) a területre vonatkozó előírások a következők:

a) A településközpont vegyes terület több önálló rendeltetési egységet magába foglaló, lakó- és olyan helyi települési szintű igazgatási, kereskedelmi, szolgáltató, vendéglátó, szálláshely szolgáltató, egyházi, oktatási, egészségügyi szociális épületek, valamint sportépítmények elhelyezésére szolgál, amelyek alapvetően nincsenek zavaró hatással a lakófunkcióra.

b) Az övezet területén az alábbi épületek és létesítmények helyezhetők el:

- lakóépület, igazgatási épület, kereskedelmi, szolgáltató, vendéglátó, szálláshely szolgáltató épület, egyéb közösségi szórakoztató épület a terület azon részén, ahol a gazdasági célú használat az elsődleges továbbá egyházi, oktatási, egészségügyi, szociális épület, sportépítmény, parkolóház, valamint kivételesen;
- nem zavaró hatású egyéb gazdasági építmény.

c) A területen nem helyezhető el

- önálló parkoló terület és garázs a 3,5 t önsúlynál nehezebb tehergépjárművek és az ilyeneket szállító járművek számára.
- üzemanyagtöltő
- zavaró hatású egyéb gazdasági építmény
- termelő kertészeti építmény

d) Az övezet telkein több különálló épület is elhelyezhető egymással építészeti összhangban.

e) Az építési telek beépítésének feltétele a teljes közművesítettség kiépülése.

f) Az övezetben a legkisebb kialakítandó zöldfelület mértéke 10 %.

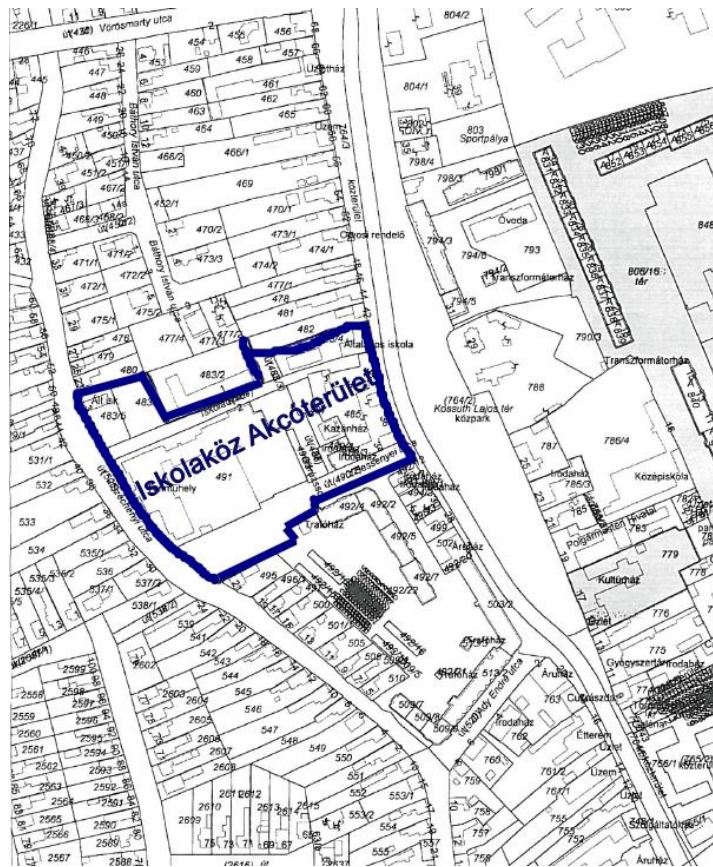
A tervezett fejlesztéseknek meg kell felelnie a HÉSZ-ben foglalt elvárásoknak. Az akcióterület funkciói között szerepel a gazdasági-, kereskedelmi- és közösségi funkció is.

Az érintett területen helyi utcaképi védelemre javasolt épület a 483/4 helyrajzi számon található épület. Az ingatlanok és területek nagy része önkormányzati tulajdonban van.

A terület utcanevekkal történő lehatárolása: 483/3; 483/4; 483/5, 483/6, 485, 487; 488, 489/3, 489/4, 490/2, 491.

4. térkép: Iskolaköz Akcióterület lehatárolása

Forrás Fehérgyarmat Járási Hivatal térképe alapján saját szerkesztés

Az akcióterület kijelölésének oka, hogy a korábban fontos szerepet betöltött terület, jelenleg alulhasznosított, részben üresen áll s preferált elhelyezkedése révén szükséges lenne a város történelmi arculatába való visszaintegrálására, gazdasági és közösségi funkciókkal való megtöltésére. Ezt az is alátámasztja, hogy a terület közvetlenül kapcsolódhat a Kossuth tér zöldfelületeihez, annak folytatásaként jelenhetne meg, így nagyon fontos, hogy a fehérgyarmati arculatot (egységes településképet) megőrizzük, úgy hogy a jelenleg alulhasznosított területet megújítsuk és a lakosság, idelátogatók számára eddig nem elérhető funkciókkal, szolgáltatásokkal gazdagítsuk, s mindezek következtében egy élhető városközpontot alakítsunk ki. A terület hasznosítására az önkormányzatnak fejlesztési elképzelései vannak, hiszen a város gazdasági és közösségi életének is megfelelő színteret tudna a terület biztosítani.

3.2 Az egyes akcióterületeken megvalósítandó fejlesztések összefoglaló bemutatása

Az akcióterületi beavatkozások egyes elemei egyben kulcsprojektek vagy egyéb projektek, az átfedések erősítik a tervezett fejlesztések közötti kapcsolódást, szinergiát.

Az alábbiakban bemutatásra kerülnek az egyes akcióterületeken tervezett fejlesztések, amelyek ütemezését a 3.5, összehangolt vázlatos pénzügyi tervét pedig a 3.6 fejezet tartalmazza.

3.2.1 Városközpont AT

A belvárosban az elmúlt években nagyszámú fejlesztés történt, de ezek nem kezelték minden problémát a funkcionalitás, az épített környezet, a közlekedés és a zöldfelületek szempontjából. Az akcióterület Fehérgyarmat központi területe, fejlesztésének fókuszában ebből adódóan olyan funkciók erősítése áll, amelyek a település teljes lakossága számára relevánsak, és a járási hatókörű funkciókból adódóan elvárhatóak. A belvárosi területek megújításával, kiterjesztésével és racionalizálásával a cél egy olyan Városközpont megteremtése, amely

- egységes arculatú,
- sajátos szerkezetét megőrzi,
- biztosítja a modern kisvárosi életformát,
- közszolgáltatási, kereskedelmi, kulturális és turisztikai szempontból funkcionálisan megerősödött.

A fentieknek megfelelően a gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztést a Városközpontban az alábbi fő tevékenységek szolgálják:

- Leromlott állagú szolgálati lakások rekonstrukciója
- Strandkorszerűsítés kiszolgáló helyiségekkel, valamint sportolási szabadidős létesítmények kialakításával
- Városi közterületek modernizációja
- Lakóutak felújítása, parkolók kialakításával
- Buszvárók épületének cseréje és buszváró öblök kialakítása az akcióterületen
- Piaccsarnok építése
- Körforgalmi csomópont fejlesztése az Ady Endre út, Dózsa György út, Mártírok útja, Kiss Ernő út csomópontban
- Szabadtéri színpad és környékének felújítása
- Családi napközi kialakítása
- Kutya-futtató kialakítása
- Értéktár épületének energetikai megújítása
- Tavasz úti óvoda felújítása hő technikai adottságainak növelésével
- Fiú kollégium felújítása energetikai hatékonyságának növelése
- Pedagógiai Szakszolgálat épületének energetikai felújítása
- Kossuth tér volt Bíróság épületének felújítása
- Védőnői Szolgálat épületének fejlesztése
- Szociális központ rekonstrukciója
- Társadalmi felzárkóztatást segítő programok megvalósítása

A projektek részletes ismertetése a 3.3. fejezetben történik meg.

3.2.2 Iskolaköz AT

Ez az akcióterület is Fehérgyarmat központi területén fekszik, egy sokkal kisebb területet ölel fel, a lehatárolásának oka miatt (alulhasznosított, barnamezős, használaton kívüli területek) a fejlesztésének fókuszában olyan funkciók erősítése áll, amelyek a település teljes lakossága számára relevánsak, így a város, s egyben az akcióterület gazdasági, kereskedelmi és közösségi szerepkörének erősítése.

A fentieknek megfelelően a gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztést az Iskolaköz AT az alábbi fő tevékenységek szolgálják:

- Városi közterületek modernizációja

Valamint emellett az Önkormányzat céljai között szerepel a gazdasági funkció erősítése, rendezvények helyszínének teret biztosító épület és szolgáltatóház kialakítása használaton kívüli épületek megújításával, akár magántőke bevonásával is.

3.3 Az akcióterületeken kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia tartalmazza a célok eléréséhez szükséges legfontosabb beavatkozásokat. Az ITS operatív jellege ugyanakkor nem jelenti azt, hogy részletesen kidolgozva tartalmaznia kell a megvalósítandó projekteket, elegendő, ha a stratégia a tervezett fejlesztések vázlatos bemutatására szorítkozik.¹

Az ITS keretében azonosított projektípusok (az akcióterületi fejlesztéseken kívül) az alábbiak:

- **Kulcsprojektek:** A kulcsprojektek azok a tervbe vett fejlesztések, amelyek alapvető feltételét képezik valamely (akár több) középtávú városi cél elérésének, tehát, ha a projekt nem valósul meg, valamelyik cél nem vagy csak kismértékben érhető el. Gyakran a kulcsprojekt (ami jellemzően nagyobb összegű projekt) megvalósulása előfeltétele egyéb tervezett fejlesztések megvalósulásának vagy azok hatásai érvényesülésének.
- **Hálózatos projektek:** A hálózatos projekt egymással összehangolt, térben kapcsolódó fejlesztéseket tartalmaz. A hálózatos projekt több, egymáshoz kapcsolódó, akár azonos jellegű projektelemből áll, és a város egészére vagy annak jelentős részére kiterjed.
- **Egyéb projektek:** a fenti kategóriákba nem tartozó, egyéb tervezett fejlesztések.

A tervezett beavatkozások jelenleg ismert részleteit (pl. lehetséges tevékenységek, becsült költségvetés, indikatív ütemezés) a következő fejezetek tartalmazzák azzal az előfelvetéssel, hogy ezek a projektkidolgozás későbbi fázisaiban kerülnek pontosításra, véglegesítésre.

3.3.1 Kulcsprojektek

- **A Fehérgyarmati Ipari Park befektető orientált fejlesztése:** a helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése. A településtől 1 km-re, nyugatra található Ipari Park, (0230 hrsz.) melynek területe 42 ha (közművesített). Jelenleg 4 vállalkozás működik a területén, de nagyon alacsony a kihasználtsága. Az Ipari Park mellett található 44,4 ha-os, tartalék gazdasági terület (volt repülőtér) 100%-ban az Önkormányzat tulajdonában van, így bővítésére megvan a lehetőség. A terület zöldmezős beruházások befogadására, ipartelepítésre alkalmas. Az Önkormányzat törekszik a magán

¹ Útmutató a kis- és középvárosok számára az Integrált Településfejlesztési Stratégia 2014-2020 elkészítéséhez (Belügyminisztérium, 2014. 12. 11.)

befektetőkkel való szervezett és strukturált együttműködésre, e projekt révén is ösztönzi a piaci szereplőket, hogy fejlesszenek és munkahelyeket teremtsenek. Az ipari park infrastruktúrájának, szolgáltatásainak komplex, minőségi fejlesztése. A befektetések elősegítése, és azok technikai és szakmai feltételeinek biztosítása, és a megfelelő 900 m szakaszon út, elektromos hálózat, víz, szennyvíz, gázrendszer kiépítése. Befektetés ösztönzéshez kapcsolódó tájékoztató anyagok, honlap, vállalkozások betelepülését segítő rendezvények lebonyolítása. Tervezett projektméret: 950 m Ft

- **Telephelyfejlesztésre, ipari termelésre alkalmas csarnok kialakítása:** a helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése. Az önkormányzati tulajdonban lévő használaton kívüli és alulhasznosított területen (hrsz. 1749/1 és 2647/4) valósul meg a fejlesztés. Tároló csarnok építése, valamint a hozzá kapcsolódó úthálózat, elektromos hálózat, víz, szennyvíz gázrendszer kialakítása. Tervezett projektméret: 280 m Ft
- **Strandkorszerűsítés** kiszolgáló helyiségekkel, valamint sportolási szabadidős létesítmények kialakításával – kapcsolódó TOP prioritás társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés. A cél, hogy élményfürdő jöjjön létre, amelyhez szükséges a meglévő strand teljes körű rekonstrukciója, és a kiszolgáló helyiségek felújítása, emellett a strand és gyógyvízkút környékén 17 Ha szabad önkormányzati terület van, ahol szabadidős-sport létesítmények kialakításával egy komplex szabadidős centrum jönne létre. A fejlesztési javaslat komplex programot céloz meg mind a hasznosított terület, mind a hasznosított víz, mint a turisztikai tartalom tekintetében: a termál (gyógy)víz hasznosítása több lépcsőben, több tevékenységben történne meg; fejlesztés nem csak a fürdőt, hanem környező ingatlanokat is érintené; a fejlesztéshez a térségi turisztikai termékek jól kapcsolhatóak lennének. Az itt található gyógyvízhasznosítás a következő elemeket tartalmazná: fűtés (46-36 fok), balneológia (36-30 fok), termelés – üvegházi kertészet fűtése, esetlegesen halnevelő telep - (30-22 fok), gyógy készítmény – sók, kenőcsök - (22 fok). A javaslat a fürdő és környékének egységes ingatlanfejlesztését tűzi ki célul, az akár több ütemben is megvalósulhat a források figyelembe vételével. A terület a későbbi funkciók alapján négy jól elkülöníthető részre oszlik úgy, mint: A.) Fürdő- és sport komplexum B.) Piac C.) Villapark D.) Fóliaházás kertészet. Becsült költség: 1 mrd Ft. A fejlesztés legelső eleme valósul meg részben: a medencék burkolása, gépészet rekonstrukciója, medence körüli burkolat cseréje, új öltöző építése, zuhanyzók kihelyezése, új kút fúrása. Ez a projekt EU-s forrásból (funkcióbővítő beruházás) és önkormányzati saját forrásból valósult meg.
- **Kossuth tér volt Bíróság épületének felújítása.** A Járási hivatal és a Polgármesteri hivatal jelenleg a Kiss Ernő út 2 sz alatt működik. A két intézmény zsúfolt ügyfélszolgálattal működik, így a kettéválasztása indokolt. A Polgármesteri Hivatal költözne át a volt bíróság épületébe. Homlokzati hőszigetelés, nyílászárók cseréje, fűtéskorszerűsítés, burkolatcsere, tetőszigetelés, tetőcsere szerepel a tervezett feladatok között. Fontos az önkormányzat energiahatékonyságának és megújuló energia felhasználás arányának a növelése. Ezért elsődleges szempont, hogy minden önkormányzati intézmény, épület esetében valamilyen energiahatékonysági beruházás megvalósuljon. Becsült költség: 500 m Ft.
- **Városi közterületek modernizációja:** Komplex közterület rehabilitáció és modernizáció valósulna meg, a város teljes zöldfelületi állományát érintené a fejlesztés. A közterületek rendbetétele minden önkormányzat fontos feladata közé tartozik. Mint minden városban, így Fehérgyarmaton is komoly problémát jelent a gépkocsiparkok növekedése miatt a parkolók hiánya. A Május 14 téri lakótelep az 1970- es árvíz után épült. Az árvízi újjáépítéskor nyilvánvaló nem a parkoló kialakítás volt az elsődleges feladat. A gépkocsi számának növekedését a kulturált parkolók kialakítása nem mindig követte. Sátorgarázsok, elavult garázssorok kevés elhelyezést nyújtanak. Nagy

elmaradása van ebben a városnak. A Kölcsey utca Május 14 tér határvonalán sáros, földes helyeken találják meg a városlakók a lehetőséget gépkocsijuk elhelyezésére. A lakótelepen sokan zöld felületen rakják le gépkocsijukat. A kórház előtt a betegeknek sincs elég hely, zsúfoltság jellemzi a Kölcsey, Damjanich utcai megállóhelyeket. A lakótelepen előregedett fák jelentenek zöld környezetet, cserjék fák telepítése szükséges. Pihenőpadok, kiülők a közösségi élethez tartozó helyet jelenthetnének a lakótelepen élő lakosoknak. Szalonna sütőhelyek kialakítását is több esetben kéri a lakosok. Szelektív gyűjtőhelyek bővítése a lakókörnyezet tisztasága érdekében szükségesek. A lakótelepen komposztáló udvar kialakítása a környezettudatos magatartást erősíti. A telep közepén elhelyezkedő általános iskolában szemléletformáló képzések a gyerekek környezettudatos magatartását erősítik.

A projekt becsült költsége: 150 m Ft. A fejlesztés célja a népességmegtartás, a településfejlesztés eszközeivel.

- **Szociális városrehabilitáció:** a rehabilitáció a Sétáló utca és a Május 14 tér közötti területen valósulna meg. Tevékenységek: Sétáló utca - Május 14 tér közötti terület útjának burkolat felújítása, vízelvezetése, parkoló kialakítása, zöldterület fejlesztés, és a beruházáshoz kapcsolódó soft elemek megvalósítása. Erre a területre jogerős engedélyekkel már rendelkezik az Önkormányzat. Becsült költsége: 400 m Ft

3.3.2 Hálózatos projektek

- **Városi közterületek modernizációja:** Komplex közterület rehabilitáció és modernizáció valósulna meg, a város teljes zöldfelületi állományát érintené a fejlesztés. Elemei: zöldfelület növelése; a zöldfelületeken pihenőpadok kihelyezése, szalonnasütő helyek kialakítása; a rendszerhez kapcsolódóan 200 parkolóhely kialakítása; szelektív hulladékgyűjtő szigetek kialakítása és komposztálók kihelyezése. A projekt becsült költsége: 150 m Ft. A fejlesztés célja a népességmegtartás, a településfejlesztés eszközeivel.
- **Belterületi csapadékvíz elvezetés** fejlesztése a Dózsa György, Honvéd, Gábor Áron és Bartók Béla utcákon. Becsült költség: 360 m Ft.
- **Lakóutak felújítása, parkolók kialakításával:** A projektben a Kölcsey F. és a Bocskai J. utcákon történik meg az utak felújítása, valamint parkolók kialakítása is a fejlesztés része. A kórház közelsége miatt parkolók kialakítása szükséges, mert a kórház területén nem biztosított a betegek parkirozási lehetősége. Becsült költség: 280 m Ft. A fejlesztés hozzájárul a fenntartható települési közlekedésfejlesztéshez.
- **Buszvárók épületének cseréje és buszváró öblök kialakítása:** a fejlesztés a közösségi közlekedés városi megállóhelyeit érinti. 9 db buszöblő kialakítása valósulna meg a buszvárók épületének cseréje mellett. Becsült költség 90 m Ft. A fejlesztés hozzájárul a fenntartható települési közlekedésfejlesztéshez.
- **Körforgalmi csomópont fejlesztése** az Ady Endre út, Dózsa György út, Mártírok útja, Kiss Ernő út csomópontban. Azért szükséges, mert ebben a csomópontban a gyalogos közlekedés nehezen belátható. Ezzel hozzájárul a város a gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitás ösztönzését segítő közlekedésfejlesztéshez. Becsült költség: 110 m Ft.

3.3.3 Egyéb projektek

- **Piacsarnok építése:** A projekt célja a helyi termék értékesítési lehetőségeinek kialakítása piacsarnok építésével, ezzel segítve a helyi termelőket az áruik értékesítésében, ezzel hozzájárulva a helyi gazdaság fejlődéséhez, másrészt a lakosság életminőségének javulásához, hiszen a helyi termékek egészségesebbek és előállításuk

kevesebb környezetterheléssel jár. Az egész éves időjárás körülményektől független működéshez szükséges infrastrukturális háttér kialakítása, a város - vidék együttműködés erősítése, helyi termékek védjegy- és minőségtanúsítási rendszerének bevezetése. A városi piac infrastrukturális fejlesztése elengedhetetlen ebből a szempontból. A piachoz vezető út, parkolók kialakítása is fontos. A piac területén zárt és nyitott árusítóhelyek kerülnek felépítésre a piacok működését szabályozó rendeletek szerint. Így ez a projekttel is megvalósul egy együttműködés a helyi termelők és az Önkormányzat között. Becsült költség: 260 m Ft.

- **Kilátó környezetének turisztikai fejlesztése:** A város centrumától a kilátó mintegy 5,5 km-re található Kisar és Tivadar települések felé, É-i irányba. A kilátó kerékpárral is könnyen megközelíthető. D-i irányból Fehérgyarmatról, míg É-i irányból Kisar felől új építésű kerékpárút vezet a kilátó mellett. A kilátó egy 4 Ha-s önkormányzati területen áll. A projekt célja e terület turisztikai fejlesztése. Fehérgyarmatra és a térségbe látogató turistának komplex szolgáltatások kínálatát szükséges nyújtani. Ezek a szolgáltatások hiányoznak, vagy részlegesen vannak jelen a térségben. A fejlesztés elemei: 1 turista menedékház, 1 turistaszállás 40 fő befogadására alkalmas, sütőhelyek 5 db, pihenő padok 15 db, kerékpárkölcsonzó - kenukölcsonzó 1-1 db, kenu 20 db, kerékpár 40 db, kézműves termékek értékesítésére alkalmas épület 4 db. A fejlesztéssel a vállalkozások és kézművesek is megjelenhetnek szolgáltatásaikkal a területen, így a magánszféra bevonása is megtörténik a projekt megvalósításába. Becsült költség: 850 m Ft.
- **Szabadtéri színpad és környékének felújítása:** a fejlesztés hozzájárul a közszolgáltatások fejlesztéséhez, azzal, hogy a városi polgárok számára a minőségi szabadidő eltöltés, ennek következtében az életminőségük javul. A színpad mellett mosdók elhelyezése is történik, valamint parkosítás is a projekt része. A szabadtéri színpadnál a nézőtéren a székek elrendezése nagyon rossz, ezért a nézők egymást látják az előadás helyett. Térburkolás szerepel a tervben, továbbá rossz idő esetére egy esetleges mobil fedés biztosítása. Becsült költség: 60 m Ft.
- **Családi napközi kialakítása:** a városban önkormányzati fenntartású családi napközi kialakítása a kapacitáshiány leküzdésére. A családi napközi egy családias, rugalmas rendszer. A kis létszámú gyermekcsoport lehetőséget teremt az egyes gyermek fejlettségét, egyéni szükségleteit figyelembe vevő felügyeletre, gondozásra. Javul a nők munkavállalási esélye azzal, hogy van hová biztonságosan elhelyezni gyermeküket. Munkát vállalhat az a nő, aki vállalkozik egy településen családi napközi létesítésére. A különböző napközbeni ellátási formák sok vonatkozásban segítik az adott település szociális, nevelési problémáinak megoldásában. Ellátást nyújtanak a szociálisan hátrányos helyzetben lévő családok gyermekeinek; segítik a megfelelő minőségű és ritmusú ellátással a problémás családok gyermekeinek szocializációját, beilleszkedését korcsoportjukba. Nemzetközi tapasztalatok azt mutatják, hogy ahol a nők munkába állhatnak a gyerek születését követően, ott megnő a gyermekvállalási kedv, a születések száma. A családok stabilitását, a benne élő családtagok, a szülők és a gyermekek testi-lelki egészségét védi, ha sikerül összehangolni az anyaságot, a gyermekvállalást és a család egzisztenciális biztonságát, a nők gazdasági önállóságát segítő női munkavállalást. Becsült költség: 90 m Ft.
- **Kutyafuttató kialakítása:** a kutyatartók igényeit figyelembe véve az önkormányzat célja a sportcentrum területén kutyafuttató kialakítása. Az új szolgáltatások között szerepelne egy akadálypálya kialakítása, valamint a tervek szerint kutyaiskola-órákat is igénybe lehetne majd venni az állatbarátoknak. Egy közösséget szeretnénk kialakítani, amelynek keretében a felelős állattartást lehetne népszerűsíteni. A lakótelepen régi probléma húzódik a kutyatartók és a kutyával nem rendelkezők között a közösségi terek

használatát illetően. A lakótelepi lakásokban élő kutyáknak szükségük van a rendszeres mozgásra, szaladgálásra, de ezt sokszor nem tehetik meg a többi lakos nyugalmanak megzavarása nélkül. Becsült költség: 35 m Ft.

- **Városi közterületek modernizációja** – játszótér: A városban a játszótérek mennyiségi és minőségi mutatói sem megfelelőek. Jelenleg 3 játszótér felel meg teljes mértékben a mai kor igényeinek. A város közterületein sem pályázati, sem saját forrásból nem sikerült kialakítani modern játszótéreket. A Bessenyei, Petőfi és Krúdy utcára a tömblakásos házak a jellemzőek. Az itt lakó fiatal korosztály szabadidejének kellemes eltöltését kívánjuk biztosítani ezzel. Az Arany János utca végén található egy jelenleg üres közterület, ahol a roma lakosok gyerekeinek kívánjuk ugyanezt biztosítani (ez a terület a szegregátum része). A tervezett fejlesztés becsült értéke 40 m Ft.
- **Szatmári úti kerékpárút folytatása:** pályázati forrásból már elkészült a Szatmári út belterületi szakaszán a kerékpárút. A pályázat keretében nem volt lehetőség a külterületi szakasz folytatására. Kész tervek, engedély áll rendelkezésre a további szakasz építéséhez. A külterületi kerékpárút építésével, ha hálózat szemléletben gondolkozunk, Cégénydányád település lenne megközelíthető a kerékpárosok számára, ahonnan a töltésen tovább folytatódhatna a környezetbarát közlekedés. A Fehérgyarmat belterületét elhagyók a lovas tanyát, az Agrokert, a RELABOR üzemet, mint hivatásforgalmú közlekedési útként közelíthetnék meg biztonságos módon. Becsült költsége: 90 m Ft
- **Értéktár épületének energetikai megújítása.** Fehérgyarmat Város Önkormányzata a Vörösmarty úti ingatlanban MVH-s projektből interaktív bemutatóházat hozott létre 2014-ben. A projekt célja Szatmár kulturális és néprajzi örökségek bemutatása és átörökítése. A táj szokásai, a helyi konyha, a néphagyomány, a kézművesség, a zene, a tánc bemutatása idegenforgalmi idegen forgalmi szempontból jelentős vonzerőt jelentenek a népi kalendárium jeles napjain alapuló éves programok célja, élmény gazdag, hasznos időtöltést nyújtása a látogatók számára, melyben megismerhetik a paraszti kultúra szokásait, mesterségeit, eszközeit, helyi ételeit. és mindezek eredményeképpen növekedhet az idelátogató turisták átlagos tartózkodási ideje. A támogatás összege azonban nem elég arra, hogy az ingatlanon található minden épület felújításra és hasznosításra kerüljön. Célunk, hogy az udvaron lévő raktárépületből felújítás után kézműves foglalkozások színtere alakuljon ki, ahol a népi mesterségek fortélyait sajátíthatnák el az ide látogató csoportok. A fejlesztésből a belső udvar kialakítása is megvalósulna. Az udvaron lévő egyik jelenleg raktárnak használt helységben vendégek elszállásolására alkalmas szobákat alakítanánk ki. Az MVH-s pályázatból csak belső felújítások valósulnak meg, így szükség van a főépület tetőcseréje nyílászáró cseréjére is. Az udvaron megépülő kemencével a hagyományos kenyérsütés gyakorlati alapjait ismertetnénk meg. Az épület felújítása mellett, a foglalkozások megtartásához szükséges eszközök kerülnének beszerzésre. Becsült költség: 150 m Ft
- **Tavasz úti óvoda felújítása** hő technikai adottságainak növelésével. Fontos az önkormányzat energiahatékonyságának és megújuló energia felhasználás arányának a növelése. Ezért elsődleges szempont, hogy minden önkormányzati intézmény, épület esetében valamilyen energiahatékonysági beruházás megvalósuljon. Tevékenységek: Belső nyílászárók cseréje, fűtőkorszerűsítés, vizesblokk felújítás, tetőszigetelés, burkolatok felújítása. Becsült költség: 40 m Ft.
- **Fiú kollégium felújítása** energetikai hatékonyságának növelése. él az apartman jellegű szállás kialakítása, hogy a nyári tanítási szünetben szállásként a térségbe látogatóknak biztosítani tudja a fenntartó a szálláslehetőséget. Komplex hőszigetelés, nyílászáró

cseré, vizesblokk cseréje, új burkolatok kialakítása szükséges. Becsült költség: 700 m Ft.

- **Pedagógiai Szakszolgálat** épületének energetikai felújítása. Fontos az önkormányzat energiahatékonyságának és megújuló energia felhasználás arányának a növelése. Ezért elsődleges szempont, hogy minden önkormányzati intézmény, épület esetében valamilyen energiahatékonysági beruházás megvalósuljon. Becsült költség: 350 m Ft.
- **Védőnői Szolgálat épületének fejlesztése.** Az egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztésének keretében akadálymentesítés, az épület belső komplex felújítása történne meg. Becsült költség 25 m Ft.
- **Szociális központ rekonstrukciója.** Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának fejlesztése. A szociális központ épülete a '90-es években készült. Akadálymentesítés nincs az épületben. Az idős emberek mozgatása kemény fizikai erőt igényel az ott dolgozóktól. Az épület nyílászáróinak hőszigetelése elmarad a kor kívánalmaitól. A nappali ellátást biztosító kastély épület tetőcserére szorul, vizesblokkja elavult, akadálymentesítése nem megoldott. Becsült költség: 300 m Ft.
- **Leromlott állagú szolgálati lakások rekonstrukciója:** A Kiss Ernő utcai pedagógus lakások és a Kossuth téri orvosi lakások állaga elavult. A lakások egyenkénti felújítása szükséges. Komplex hőszigetelés, nyílászáró cseré, vizesblokk cseréje, új burkolatok kialakítása szükséges.
- **Esélyprogram a Fehérgyarmatiakért:** társadalmi együttműködést erősítő program megvalósítása. A Kossuth tér 38. sz. alatti épület funkcióbővítő városrehabilitáció kapcsán felszabadul. Az épület hasznosításával a következő a terv: A Kossuth tér 40. sz. alatti iskolaépület felújítása után társadalmi felzárkóztatást célzó programok valósulnak meg. Hátrányos helyzetű családokból származó gyerekeknek tanoda, játszóház, fejlesztő programok, a szabadidő hasznos eltöltését bemutató lehetőségek széles kínálata valósul meg. A könyvtár átköltözik az emeleti szintre a szomszédos épületből, melynek a fenntartási költsége évek óta magas. Egészségügyi programok az kiegyensúlyozott életvezetést az egészségügyi problémák megelőzését hivatottak megcélolni. Bűnmegelőzést elősegítő programok (pl. szomszédsági rendőrség), bűnmegelőzés és közbiztonság erősítésével kapcsolatos képzési, szemléletformáló programok, helyi polgárőr csoport létrehozására irányuló marketingakciók, helyi bűnmegelőzési stratégiák és cselekvési tervek elkészítése, kötelező partnerségben a területileg illetékes rendőrséggel (területi vagy helyi szervek). Bútorok, informatikai eszközök, tanuló padok a játszóházakban több korosztálynak játékok kerülnek beszerzésre Becsült költség: 65 m Ft.
- **Társadalmi felzárkóztatást segítő programok:** társadalmi együttműködést erősítő program megvalósítása. A lakótelepen élő emberekre jellemző az elszigeteltség. Közösségi színterek hiányosak, kevés játszótér, pihenő rész jellemzi életkörülményüket. Magas a munkanélküliek aránya a szociálisan hátrányos családok aránya. A felzárkóztatás politika sikeres megvalósításának egyik nélkülözhetetlen feltétele a társadalom egészének megszólítása, a szemléletformálás. Ebben különösen azoknak a közreműködésére van szükségünk, akik társadalmi helyzetüknél fogva, vagy munkájukból adódóan erőteljesebben alakíthatják a társadalmi befogadással kapcsolatos szemléletet, erősíthetik a helyi közösségek és egyének támogató hozzáállását, aktív bevonódását. Ebben elsőrendű szerepe van a családi és az iskolai nevelésnek, a civil és egyházi szervezeteknek, a roma érdekképviselői szervezeteknek, kisebbségi önkormányzatoknak – a települési önkormányzatokkal, közhivatalokkal és

közüintézményekkel szoros együttműködésben (2 képzés, 1 tanoda, 1 játszótér, 5 közösségi program, 1 könyvtár kialakítás). Becsült költség: 45 m Ft.

- **Napelem park kialakítása** a repülőtér területén: 44,4 Ha-s szabad terület alkalmas a zöldmezős fejlesztésre. Becsült költség: 350 m Ft.

3.4A tervezett fejlesztések illeszkedése a stratégiai céljaihoz

Az alábbi táblázatban mutatjuk be a fejlesztési elképzelések stratégiai célokhoz való illeszkedését, egyes projektek több cél eléréséhez is hozzájárulhatnak.

3. táblázat *Stratégiai célok és projekt típusok kapcsolata*

Középtávú városi célok (tematikus célok)	Kulcsprojektek	Hálózatos projektek	Akcióterületi projektek	Egyéb projektek
T1. A város eltartó képességének növelése	<ul style="list-style-type: none"> ■ A Fehérgyarmati Ipari Park befektető orientált fejlesztése ■ Telephelyfejlesztés, ipari termelésre alkalmas csarnok kialakítása 			<ul style="list-style-type: none"> ■ Piaccsarnok építése ■ Társadalmi felzárkózást segítő programok megvalósítása ■ Napelem park kialakítása a repülőtér területén
T2. A helyi közösségek és az identitás erősítése	<ul style="list-style-type: none"> ■ Strandkorszerűsítés ■ Városi közterületek modernizációja ■ Szociális városrehabilitációs projekt (Sétáló u – Május 14. tér közötti akcióterület) 	<ul style="list-style-type: none"> ■ - Városi közterületek modernizációja 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Városi közterületek modernizációja 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Kilátó környezetének turisztikai fejlesztése ■ Szabadtéri színpad és környékének felújítása ■ Városi közterületek modernizációja (játszótér) ■ Értéktár épületének energetikai felújítása ■ Esélyprogram a fehérgyarmatiakért
T3. Közszolgáltatások és a települési környezet minőségi	<ul style="list-style-type: none"> ■ volt Bíróság épületének felújítása 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Belterületi csapadékvíz elvezetés fejlesztése 		<ul style="list-style-type: none"> ■ Családi napközi létrehozása

Középtávú városi célok (tematikus célok)	Kulcsprojektek	Hálózatos projektek	Akcióterületi projektek	Egyéb projektek
fejlesztése		<ul style="list-style-type: none"> ■ Körforgalmi csomópont fejlesztése ■ Lakóutak felújítása és, parkolók kialakítása ■ Buszvárók épületének cseréje, buszöblök kialakítása 		<ul style="list-style-type: none"> ■ Kutyafutató kialakítása ■ Szatmári úti kerékpárút ■ Tavasz úti óvoda felújítása ■ Fiú kollégium felújítása folytatása ■ Pedagógia Szakszolgálat épületének felújítása ■ Védőnői Szolgálat épületének fejlesztése ■ Szociális központ rekonstrukciója ■ Szolgálati lakások rekonstrukciója

3.5A fejlesztések ütemezése

3.5.1 Az ütemezés indoklása

A következő szempontok figyelembevételével történt meg a tervezett fejlesztések lehetséges ütemezése, amelyet a források rendelkezésre állása, illetve a megváltozott külső körülmények a későbbiekben módosíthatnak:

- indokoltság, szükségesség:
 - a fejlesztések által érintett lakosság száma és szociális helyzete,
 - a fejlesztések időszerűsége,
 - a fejlesztések lakosság általi elfogadottsága és támogatottsága,
 - a fejlesztések egymásra épülése,
- hatások:
 - a fejlesztések hatása a város egészére,
 - a fejlesztés jelentősége a város lakófunkciójára nézve,
 - a fejlesztések gazdasági és társadalmi multiplikátor hatása,
- megvalósíthatóság, finanszírozás és fenntarthatóság:
 - a megvalósítás becsült időigénye,
 - a támogatási források megszerzésének lehetősége és esélye,
 - a rendelkezésre álló önkormányzati sajáterő nagysága,
 - a bevonható magánforrások mértéke,
 - a létrehozott kapacitások fenntarthatósága.

3.5.2 A tervezett fejlesztések indikatív ütemezése

Az ütemezés a stratégia készítésekor rendelkezésre álló információk alapján történő becslésre épül.

4. táblázat: Projektek ütemezése

Projekt megnevezése	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kulcsprojektek									
A Fehérgyarmati Ipari Park befektető orientált fejlesztése									
Telephelyfejlesztés, ipari termelésre alkalmas csarnok kialakítása									
Strandkorszerűsítés									
Városi közterületek modernizációja									
Szociális városrehabilitációs projekt (Sétáló u – Május 14. tér közötti akcióterület)									
volt Biróság épületének felújítása									
Hálózatos projektek									
Városi közterületek modernizációja									
Belterületi csapadékvíz elvezetés									

Projekt megnevezése	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
fejlesztése									
Lakóutak felújítása és, parkolók kialakítása									
Buszvárók épületének cseréje, buszöblök kialakítása									
Körforgalmi csomópont fejlesztése									
Egyéb projektek									
Piacsarnok építése									
Társadalmi felzárkózást segítő programok megvalósítása									
Napelem park kialakítása a repülőtér területén									
Kilátó környezetének turisztikai fejlesztése									
Szabadtéri színpad és környékének felújítása									
Városi közterületek modernizációja (játszóter)									
Értéktár épületének energetikai felújítása									
Esélyprogram a fehérgyarmatiakért									
Családi napközi létrehozása									
Kutyafuttató kialakítása									
Szatmári úti kerékpárút									
Tavaszi úti óvoda felújítása									
Fiú kollégium felújítása folytatása									
Pedagógia Szakszolgálat épületének felújítása									
Védőnői Szolgálat épületének fejlesztése									
Szociális központ rekonstrukciója									
Szolgálati lakások rekonstrukciója									

A város részére a legfontosabb projektek a következők:

- A Fehérgyarmati Ipari Park befektető orientált fejlesztése
- volt Bíróság épületének felújítása - a polgármesteri hivatal kialakítása
- Lakóutak felújítása és, parkolók kialakítása
- Strandkorszerűsítés
- Piacsarnok

A beavatkozások ütemezését befolyásoló tényezők:

Az egyik legfontosabb tényező a **fejlesztési források rendelkezésre állása**. Az önkormányzati fejlesztések legnagyobb része csak pályázati vagy más külső forrás bevonásával tud megvalósulni. Az önkormányzatnak a fejlesztéseire fordítható saját forrásának mértéke behatárolt, az iparüzési adó mértékétől függ.

A másik fontos tényező a **projektek előkészítettsége**. Itt a jelenleg még nem előkészített projektek esetében a tervezési, engedélyezési folyamatok hosszú időt vehetnek igénybe (az engedélyezési határidők miatt), emiatt a tervezett ütemezés jelentősen módosulhat, tolódhat.

Harmadik tényező a **projektek egymásra épültsége**: Strand fejlesztésének első ütem már megvalósult, erre épül a stratégiában szereplő következő ütem (strandkorszerűsítés kiszolgáló helyiségekkel, sportolási, szabadidős létesítmények kialakításával). Az Értéktár épülete az

önkormányzat meglévő ingatlanjának átalakításával EMVA forrásból megvalósult 2014-ben; a stratégiában szereplő fejlesztés már a második ütem lesz. A Kilátó elkészült, s a stratégiában nevesített projektben történik a kilátó környezetrendezése. A Szatmári úti kerékpárút belterület szakasza EU-s forrásból elkészült, jelenleg a külterületi szakasz megépítése a cél. Fent említett projektek esetében az első szakasz/ütem teljes egészében elkészült, így nem akadályozza a második ütem/szakasz megvalósulását.

A stratégiában kettő projekt van, amely esetlegesen akadályozhatja a másik megvalósulását: Körforgalmi csomópont fejlesztése a Dózsa György úton, valamint belterületi csapadékvíz elvezetés a Dózsa György úton. Ezen projektek esetében figyelni kell arra, hogy a kivitelezésnél ne akadályozzák egymást, valamint a másik projekt eredményét ne befolyásolják.

Projektek
előkészítettsége:

Teljesen előkészített:

- Szociális városrehabilitáció: jogerős engedéllyel rendelkezik

Részben előkészített:

- volt Bíróság épületének felújítása – tervezői költségbecslés készült, de engedélyes tervek még nincsenek.
- Szatmári úti kerékpárút folytatása: tervek és építési engedély is van, de az engedély már lejárt.

Nincs előkészítve:

- Az előzőeken kívül a projekttáblázatban lévő többi projektnél projekt előkészítési munkát tervezővel az Önkormányzat nem szerződött le.

3.6 Az akcióterületi fejlesztések összehangolt, vázlatos pénzügyi terve

A tervezett projektek finanszírozási forrásait elsősorban a 2014-2020 közötti európai uniós támogatások jelentik, ami az egyes szereplők saját forrásaival egészül ki, részben a támogatások társfinanszírozása, részben a teljes mértékben saját forrásból megvalósítandó fejlesztések kapcsán. Fehérgyarmat Város Önkormányzata kiegyensúlyozott költségvetési helyzetének köszönhetően biztosítani tudja a tervezett fejlesztésekhez szükséges önerőt – erre elsősorban az iparüzési adó magas összege nyújt lehetőséget. A beavatkozások megvalósítása során kiemelt figyelmet fordít a fenntarthatóságra a stabil költségvetési helyzet megőrzése érdekében:

- egyfelől fontos, hogy a létrejövő vagy megújuló létesítmények működtetése ne terhelje meg a város költségvetését,
- másfelől számos olyan fejlesztést tervez, amely már önmagában is a költséghatékony fenntartás irányába hat.

A városok, ezen belül különösen a járasszékhelyek számára kiemelt figyelmet érdemel a **Terület és Településfejlesztési (TOP)** források új eljárás szerinti felhasználása. A TOP keretein belül meghatározott források tervezése és felhasználása az ún. Integrált Területi Programok (ITP) kialakításával valósul meg, amely tartalmazza a megyék területén megvalósítani tervezett intézkedéseket (a megyei jogú városok kivételével). A Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében rendelkezésre álló keret 89,28 milliárd forint (Nyíregyháza nélkül)². Ezen túlmenően a megye szereplői részére allokált indikatív forráskeretek (allokációk) ismertek az alábbiak szerint.

5. táblázat: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye TOP forráskerete terhére tervezett forrásallokáció

² 1702/2014. (XII. 3.) Kormányhatározat

Prioritás	Tervezett intézkedések	Tervezett allokáció
1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére	1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése	12,783
	1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés	7,973
	1.3. A gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés	5,715
	1.4. A foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével	6,891
2. Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés	2.1. Gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés	16,52
3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	3.1. Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	8,415
	3.2. Önkormányzatok energiahatékonyságának és a megújuló energia-felhasználás arányának növelése	14,052
4. A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése	4.1. Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése	3,44
	4.2. A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése	1,91
	4.3. Leromlott városi területek rehabilitációja	1,554
5. Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés	5.1. Foglalkoztatás-növelést célzó megyei és helyi foglalkoztatási együttműködések (paktumok)	7,408
	5.2. A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok	0,964
	5.3. Helyi közösségi programok megvalósítása	1,654
7. Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztések (CLLD)	7.1. Kulturális és közösségi terek infrastrukturális fejlesztése	CLLD
	7.2. A városi lakosság közösségi aktivitásának növelése a helyi közösségszervezés és kulturális kínálatbővítés segítségével	CLLD

Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Integrált Területi Programja 2014-2020 (tervezet, 2015.04.10.)

A TOP forrásain túl az Európai Unió Strukturális és Beruházási Alapjai terhére az alábbi források állnak rendelkezésre:

- Az **Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program (IKOP)** elsődleges célja a közlekedés hálózatának és infrastruktúrájának fejlesztése, a transeurópai közlekedési hálózaton keresztül a városi közlekedésen át, egészen a környezetbarát megoldásokig.
- Az **Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program**, azaz az EFOP elsődleges célja, hogy a humán tőke és a társadalmi környezet javításával járuljon hozzá a társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezeléséhez. Az EFOP a gyakorlatban nemcsak a szegénység elleni küzdelemből fogja kivenni a részét, de hangsúlyt helyez a társadalmi kohézió erősítésére, az egészségügyi beruházásokra, a köznevelés minőségének fejlesztésére, kiemelt tekintettel a korai iskolaelhagyás csökkentésére, a felsőfokú végzettséggel rendelkezők számának növelésére és a kutatás-fejlesztésre.
- A **Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP)** célja, hogy a magas hozzáadott értékű termelésre és a foglalkoztatás bővülésére épülő gazdasági növekedés az emberi élet és a környezeti elemek – hosszú távú változásokat is figyelembe vevő – védelmével összhangban valósuljon meg.
- A **Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program**, azaz a GINOP egyik legfontosabb célkitűzése Magyarország foglalkoztatási rátájának 75%-ra való emelése. Ehhez egyrészt új munkahelyeket kell létesíteni, másrészt a munkát vállalni akarók

képességeit kell fejleszteni. A program további két fontos célkitűzése az ország innovációs képességeinek és kapacitásainak, valamint a magyar ipari és szolgáltató szektornak a fókuszált fejlesztése.

- A TOP, azaz a **Terület- és Településfejlesztési Operatív Program** fő küldetése, hogy kereteket biztosítson a területileg decentralizált fejlesztések tervezéséhez és megvalósításához. Fejlesztései között helyet kapnak a közvetlenül a közsférára, a helyi társadalomra és környezetre irányuló fejlesztések is.
- A VEKOP, azaz **Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program** segítségével kívánjuk biztosítani Magyarország egyetlen „fejlettebb” régiójának további fejlődését, gazdasági versenyképességének további növekedését, illetve a régió belüli fejlettségbeli különbségek csökkenését.
- A közigazgatás, és a közszolgáltatási szféra kiemelt fejlesztései lesznek a **Közigazgatás- és Közszolgáltatás Fejlesztési Operatív Program (KÖFOP)** terhére végrehajtva.
- A VP, azaz **Vidékfejlesztési Program** elsődleges célja a mezőgazdasági vállalkozások versenyképességének növelése, az agrárium fenntartható fejlődése, a vidéki térségek és közösségek erősítése, az életminőség javítása a vidéki térségekben, valamint a gazdasági fejlődés támogatása.
- A **Magyar Halászati Operatív Program (MAHOP)** a halászati ágazat támogatási lehetőségeit tartalmazza.
- Az RSZTOP, azaz a **Rászoruló Személyeket Támogató Operatív Program** elsődleges célja, hogy a leginkább rászoruló személyeket – a szegénységben élő gyermekeket, a hajléktalanokat, valamint a rendkívül alacsony jövedelmű személyeket – megfelelő étkezéshez és alapvető fogyasztási cikkekhez juttassa.

Mindezek mellett a városok egyéb EU-s és nemzetközi támogatást is bevonhatnak fejlesztéseik megvalósításába:

- Határon átnyúló együttműködési programok (Románia-Magyarország, Magyarország-Szlovákia, Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna),
- Központi EU-s megvalósítású programok (pl. Horizon 2020, URBACT),
- Bilaterális programok (pl. Norvég Alap, Svájci Alap).

Az előző fejezetekben bemutatásra került kulcsprojektek, hálózatos, akcióterületi és egyéb projektek finanszírozás forrása szerinti összefoglalását a következő táblázat mutatja be. **A Fehérgyarmat által felhasználható források milliárdos nagyságrendűek:** az alábbi táblázat adatai alapján legalább 10 milliárd forintnyi forrásra számít az önkormányzat. Az összegek rendelkezésre állása alapvetően a megpályázható források nagyságától, a tényleges pályázók (azaz versenytársak) számától és a támogatási intenzitástól függ. A tervezett fejlesztések teljes körű megvalósítására – éppen a pénzügyi korlátok és az élénk verseny miatt – nem feltétlenül lesz lehetőség, vagyis a tényleges források reálisan ennél alacsonyabbak lesznek. Ezért szükséges azon fő irányelveknek a meghatározása, amelyek alapján azonosíthatók a legfontosabb beavatkozások:

- a fejlesztés által érintett célcsoport nagysága és helyzete,
- a fejlesztés várható gazdasági, társadalmi és környezeti hatásainak mértéke,
- jogszabályi előírások, kötelezettségek,
- a helyi lakosság és vállalkozások elvárásai, szükségletei.

A város által meghatározott célok elérése nem csak az Önkormányzat és a közszféra érdeke, hanem a városban élőké, az ottani munkavállalóké és az ott működő vállalkozásoké is. Ezért kiemelkedő fontossággal bír a források koncentrált felhasználásában a magánszféra fejlesztésekbe való bevonása is. Ezért már a tervezés szakában a civil szervezetek és a város jelentős vállalkozásainak megkeresése is megtörtént, hogy javaslataik beépülhessenek az ITS célrendszerében és projektjeik megjelenjenek a stratégiában.

A magánberuházásokra különösen nagy hatást gyakorol a helyi és az azzal szorosan összefüggő makrogazdasági helyzet. Jelenleg is tapasztalható, hogy az építőipar különösen érzékenyen érintő gazdasági válság hatása növeli mind az állami, mind a magánberuházások kockázatát, mivel egyrészt a megtérülés időtartama növekszik, másrészt a hitelhez, vagy pályázati önerőhöz jutás feltételei is romlottak.

A város, mint járásközpont a városfejlesztésen túl számos olyan tevékenységet végez, amelyek segítik, támogatják a stratégiai célok elérését. Ezen tevékenységek közé tartoznak például bizonyos szabályozási tevékenységek, a városmarketing célú tevékenységek (pl. marketing stratégia elkészítése, marketingkommunikáció), a magánbefektetők bevonása, a lehetséges, kölcsönösen eredményes partneri együttműködések kialakítása érdekében, valamint hogy a létesítmények kihasználtsága növekedjen, a fejlesztési eredmények ismertebbé váljanak, a város által tervezett programok minél nagyobb vonzerővel bírjanak.

A fentiek érdekében a város a tervezés során megkezdett rendszeres találkozókot folytatni fogja a helyi gazdaság szereplőivel és a lakossággal, valamint a városmarketing tevékenység erősítésével a magánszféra fejlesztőivel való együttműködések szorosabb kialakítása is teret kap (pl. közös projektgenerálás, valamint fejlesztések megvalósítása, az önkormányzat részéről támogatás biztosítása stb.).

6. táblázat: A tervezett fejlesztések vázlatos pénzügyi terve

Projekt megnevezése	Indikatív költségvetés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása
Akcióterületi projektek		
A Fehérgyarmati Ipari Park befektető orientált fejlesztése	950	TOP 1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése
Szociális városrehabilitációs projekt (Sétáló u – Május 14. tér közötti akcióterület)	400	TOP 4.3. Leromlott városi területek rehabilitációja
Kulcsprojektek		
A Fehérgyarmati Ipari Park befektető orientált fejlesztése	950	TOP 1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése
Telephelyfejlesztés, ipari termelésre alkalmas csarnok kialakítása	280	TOP 1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése
Strandkorszerűsítés	1 000	TOP 1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés
Városi közterületek modernizációja	150	TOP 2.1. Gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés
Szociális városrehabilitációs projekt (Sétáló u – Május 14. tér közötti akcióterület)	400	TOP 4.3. Leromlott városi területek rehabilitációja
volt Bíróság épületének felújítása	500	TOP 3.2. Önkormányzatok energiahatékonyságának és a megújuló energia felhasználás arányának növelése
Hálózatos projektek		
Városi közterületek modernizációja	150	TOP 2.1. Gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés
Belterületi csapadékvíz elvezetés fejlesztése	360	TOP 2.1. Gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés

Projekt megnevezése	Indikatív költségvetés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása
Lakóutak felújítása és, parkolók kialakítása	280	TOP 3.1 Fenntartható települési közlekedésfejlesztés
Buszvárók épületének cseréje, buszöblök kialakítása	90	TOP 3.1 Fenntartható települési közlekedésfejlesztés
Egyéb projektek		
Piacsarnok építése	260	TOP 1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése
Társadalmi felzárkózást segítő programok megvalósítása	45	TOP 5.2. A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok
Napelem park kialakítása a repülőtér területén	350	KEHOP 5.1 Hálózatra termelő, nem épülethez kötött megújuló energiaforrás alapú zöldáram- termelés elősegítése
Kilátó környezetének turisztikai fejlesztése	850	TOP 1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés
Szabadtéri színpad és környékének felújítása	60	TOP 1.4. A foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével
Városi közterületek modernizációja (játszóter)	40	TOP 2.1. Gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés
Értéktár épületének energetikai felújítása	150	TOP 3.2. Önkormányzatok energiahatékonyságának és a megújuló energia felhasználás arányának növelése KEHOP 5.2. Épületek energiahatékonysági korszerűsítése megújuló energiaforrások alkalmazásának kombinálásával
Esélyprogram a fehérgyarmatiakért	65	TOP 5.2. A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok
Körforgalmi csomópont fejlesztése	110	TOP 1.3. A gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés
Családi napközi létrehozása	90	TOP 1.4. A foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével
Kutyafuttató kialakítása	35	TOP 2.1. Gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés
Szatmári úti kerékpárút	90	TOP 3.1 Fenntartható települési közlekedésfejlesztés
Tavaszi úti óvoda felújítása	40	TOP 3.2. Önkormányzatok energiahatékonyságának és a megújuló energia felhasználás arányának növelése
Fiú kollégium felújítása folytatása	700	TOP 3.2. Önkormányzatok energiahatékonyságának és a megújuló energia felhasználás arányának növelése KEHOP 5.2. Épületek energiahatékonysági korszerűsítése megújuló energiaforrások alkalmazásának kombinálásával
Pedagógia Szakszolgálat épületének felújítása	350	TOP 3.2. Önkormányzatok energiahatékonyságának és a megújuló energia felhasználás arányának növelése KEHOP 5.2. Épületek energiahatékonysági korszerűsítése megújuló energiaforrások alkalmazásának kombinálásával
Védőnői Szolgálat épületének fejlesztése	25	TOP 4.1. Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése
Szociális központ rekonstrukciója	300	TOP 4.2. Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése
Szolgálati lakások rekonstrukciója	1 200	TOP 4.3. Leromlott városi területek rehabilitációja

4 Anti-szegregációs program

4.1 A település szegregátumainak és szegregáció által veszélyeztetett területeinek bemutatása

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia részeként kell elkészíteni Fehérgyarmat város Antiszegregációs Programját, amelynek kidolgozása a következő lépésekből áll:

- szegregátumok, illetve szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása,
- az azonosított területek helyzetelemzése,
- célkitűzések és beavatkozások megfogalmazása

Fehérgyarmat város esetében egy szegregátum található. Ez a szegregátum már a 2001-es népszámlálásnál is jelen volt a településen.

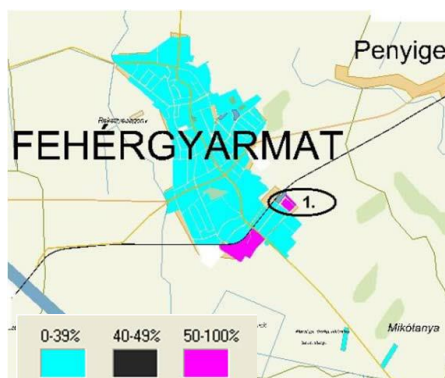
A szegregált és szegregációval veszélyeztetett területek azonosítása

A 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet alapján „szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett terület: olyan egybefüggő terület, amelyen az alacsony társadalmi státuszú családok koncentráltan élnek együtt vagy a társadalmi státuszcsökkenés jelei tapasztalhatók, ezért a területen közösségi beavatkozás szükséges; szegregációval veszélyeztetett terület lehet egy önálló településrész, de részét képezheti egy vagy több településrésznek is”.

A Városfejlesztési Kézikönyv előírásainak megfelelően a szegregáció fogalma alatt az alacsony társadalmi státuszú családok koncentrált együttélése értendő. A szegregátumok lehatárolása az ún. szegregációs mutató alapján történik: azon területek tekinthetők szegregátumnak, ahol a népszámlálási adatok alapján a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül eléri, illetve meghaladja a 35%-ot

5. térkép: Fehérgyarmat város szegregált és szegregációval veszélyeztetett területei (KSH Népszámlálás 2001)

A szegregátum lehatárolása 2001-ben a következő volt: szegregátumok olyan – jellemzően

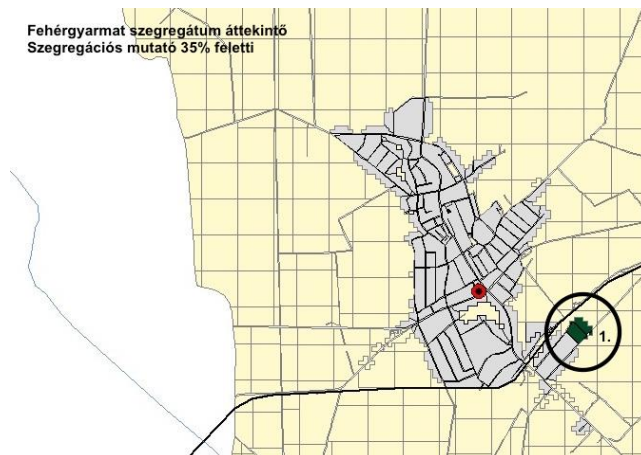
térben elkülönült vagy lehatárolható – településrészeket értünk, amelyekben az alacsony státuszú lakosság koncentráltan – legalább 50%-ban – van jelen, továbbá a 18 év alatti népesség eléri az 50 főt. Alacsony státuszú lakosságon az aktív korú, alacsony, legfeljebb 8 általános iskolai végzettségű, rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező lakosokat értjük. Szegregátumnak a legalább 50%-os értékkel rendelkező területeket neveztek, míg a szegregációval veszélyeztetett területek értéke 40% és 50% közötti volt.

Forrás: Fehérgyarmat Integrált Városfejlesztési Stratégiája

6. térkép: Fehérgyarmat város szegregált és szegregációval veszélyeztetett területei (KSH Népszámlálás 2011)

Szegregátum elhelyezkedése

A térkép sötétzöld színnel, valamint számmal jelöli a szegregátumokat, míg a világoszöld színnel jelölt területeket szegregációs folyamatok veszélyeztetik.

A szegregátumot 2001-ben az **Arany J. u. - Zöldfa u. - településhatár - Árpád u. - Bercsényi u.** utak határolták. 2011-es felméréskor a szegregátum ugyanezt a területet fedi le. A szegregátum a település déli részén, a vasútvonal déli

oldalán található, a város délkeleti csücskében, a város szélén. A városközpontot elérése autóval 4-5 perc, gyalog 25 perc a Polgármesteri Hivatalig. A tényleges belváros (Kossuth-tér és környéke) kb. 3 km-re van autóval 7 perc, gyalog 35 perc alatt érhető el. A város egyetlen szegregátuma, így nem áll kapcsolatba más szegregátummal. Az önkormányzat helyi adatai és ismeretei alátámasztják a KSH által azonosított szegregátumok meglétét.

Forrás: KSH

Szegregátum jellemzői

A szegregátum alap statisztikai adatait az alábbi táblázat jól szemlélteti:

7. táblázat: A szegregátum alapadatai 2001 és 2011

Mutató megnevezése	Fehérgyarmat összesen	Szegregátum adatai 2001	Szegregátum adatai 2011
Lakónépesség száma	7893	144	172
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	11,2	91,8	68,1
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	40,3	87,1	73,4
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	8,1	82,4	54,3

Forrás: KSH, 2001. és 2011.

A szegregátum népességének száma nőtt 2001 óta 19%-kal. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya és a rendszeres munkajövedelemmel rendelkezők aránya is javult 2001 óta, de még mindig nagyon magas; az iskolai végzettség 6-szorosa, a munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya 1,8-szorosa a városi értéknek. A két mutató által együttesen lefedett érték is javult, már „csak” az aktív korúak 54,3%-a esik bele ebbe a metszetbe.

A szegregátum 2011-es felmérésén készült adatai a következők:

8. táblázat: A szegregátum statisztikai mutatói

Mutató megnevezése	Fehérgyarmat összesen*	1. szegregátum (Bercsényi u. - Árpád u. - Zöldfa u. mindkét oldala - Arany J. u.)
Lakónépesség száma	7893	172
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	13,7	34,9
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	63,3	54,7
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	23,1	10,5
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	11,2	68,1
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	19,5	0,0
Lakásállomány (db)	3261	42
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	4,8	40,5
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	40,3	73,4
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	8,1	54,3
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	55,1	25,0
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	37,1	61,2
Állandó népesség száma – a mutató a település egészére állítható elő, szegregátumokra nem	8085	
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	30,0	56,0
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül	52,9	74,4
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	15,8	43,2
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	8,9	31,8
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	4,2	37,8
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	2,7	29,7

Forrás: KSH, 2011.

Társadalom -
demográfia

A város lakónépességének 2,2%-a él a szegregátumban. A 0-14 évesek aránya 2,5-szerese a városi értéknek, addig a felnőtt korúak aránya 10-10%-kal kevesebb, mint a városi arányok. Ebből jól látszik, hogy fiatalodó lakosság él a szegregátumban.

Társadalom -
foglalkoztatottság

A végzettség alapján nagyon rossz értékek jelennek meg: az általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya 68,1%, ami nagyon magas érték, s ebből is következően felsőfokú végzettségű nincs a lehatárolt területen. Az aluliskolázottság nem csupán az interperszonális kapcsolatok lazulását jelenti, hanem a foglalkoztatási esélyek csökkenését, ezáltal a tartós

Lakáshelyzet - közművek	<p>munkanélküliség tényét is jelenti. E tényeknek vonzata azonban a szociális jóléti transzferek iránti kérelmek számának megnövekedése, az egészségügyi, mondhatni népegészségügyi problémák jelenléte, a megélhetési bűnözés számának emelkedésének kockázata.</p> <p>A városi lakásállomány 1,3%-a található a területen. Egy lakásra jutó lakosok száma átlagosan 4 fő. 17 lakás a 42-ből alacsony komfort fokozatú, ez a városi arány nyolcszorosa. A lakások 37,8%-a komfort nélküli, félkomfortos vagy szükséglakás a lakott lakásokon belül. Az is jól látszik, hogy a lakások kb. egyharmada egyszobás. S miután látszik, hogy átlagosan 4 fő él egy háztartásban, így látszik az is, hogy sok helyen egy szobában él ennyi ember, mindenféle komfort nélkül. Ezek alapján a táblázat jól jelzi, hogy a szegregált utcákban a legmagasabb számú a kicsi, egy szobás, alacsony komfortfokozatú lakás. Ezek az ingatlanok jórészt felújításra szorulnak, a falak repedeznek, több helyen vizesek, penészesek. Egy-egy kislakásban több generáció s él, amely megnehezíti a közösségek életét.</p> <p>A szegregált telepeken található utak burkolva vannak, azok állapota megfelelő. A közművekről elmondható, hogy vezetékes víz és áramellátás 100%-ban elérhető a háztartások számára a szegregátum minden utcájában, a szennyvízhálózat és a gázhálózat is elérhető, de a rákötés – a háztartások pénzügyi helyzete miatt – alacsony.</p>
Jövedelmi viszonyok	<p>A jövedelem viszonyokról elmondható, hogy rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezik az aktív korúak 73,1 %-a. A foglalkoztatási viszonyok: 15-64 éves népesség 25%-a dolgozik, viszont a háztartások 61%-a olyan, ahol nincs dolgozó ember. Ez azt jelenti, hogy a háztartások 39%-ban él az a 25% 15-64 év közötti foglalkoztatott, itt egy háztartásra több dolgozó ember is jut. A foglalkoztatottak kétszer nagyobb valószínűséggel dolgoznak alacsony presztízsű foglalkoztatási ágban, mint a város más részén élők. A 172 fős teljes népességből 123 fő gazdaságilag nem aktív. A 2011-es KSH adatok alapján a munkanélküliség nagyon magas, a nagy része a nem dolgozóknak tartósan van munka nélkül.</p> <p>A terület szegregációs mutatója: 54,3%</p> <p>A szegregátumok elsősorban nem településüzemeltetési kihívást jelentenek, hanem szociális feszültségeket okoznak: a telepiek és a nem telepiek között, de a telepen belül, vagy épp az újonnan betelepülők és a tősgyökeres családok között is. A viszonylag jól megszervezett szociális ellátórendszernek is betudható, hogy az általános szegénység ellenére a szegénységből, szegénységi kockázatokból eredő szélsőséges feszültségek alig jellemzik a várost.</p>
Szolgáltatások elérhetősége	<p>A közszolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosított. Az óvodáskorúakat tekintve az önkormányzat minden igényt ki tud elégíteni, a tanulók jelentős része integrált általános iskolai oktatásban részesül, de az önkormányzatnak működtetőként nincs hatása sem a körzethatárok kijelölésére, sem az intézményekben zajló szakmai tevékenységre. A gyermekek nagy része hátrányos helyzetű, jelentős részük roma származású. A szegregátumban élő gyerekek nagyrészt a Bárdos Lajos Általános Iskolába járnak.</p> <p>A szegregátumban a gyermekjóléti és a családsegítő szolgálat szakemberei napi rendszerességgel fordulnak meg, és biztosított az egészségügyi szolgáltatások egyenlő esélyű hozzáférése is. A városrészben élők számára rendszeres természetbeni támogatásokat (élelmiszer, ruhaneműk) nyújt a Családsegítő Szolgálat, a Gyerekjóléti Szolgálat, valamint a Máltai Szeretetszolgálat.</p> <p>A terület kereskedelmi és vendéglátó-ipari funkcióellátottsága lakosságárányosan alacsony.</p>
Roma kisebbség	<p>Fehérgyarmat lakosságának nagy %-a roma származású. Az apró komfort nélküli lakásokban több generációs nagy létszámú roma lakosság él együtt. A település szociális szempontból hátrányos adottságokkal rendelkező szegregátumaiban a cigány lakosság aránya meghaladja a települési átlagot. A roma lakosságnak képzettségi szintje miatt munkaerő-piaci esélyei alacsonyak. Pozitívum, hogy javultak az arányok az általános iskola elvégzését tekintve.</p>

Fehérgyarmat cigányságra jellemző, hogy a korábbi tradicionális szokásaik kihalófélben vannak. A romák egy része nem ismeri a cigány nyelvet; illetve a településen régen nagy számban élő zenészek családjában sem jellemző a zenetanulás.

4.2 Az elmúlt években megvalósított, a szegregátumokat érintő beavatkozások

Fehérgyarmat Város Önkormányzat Anti-szegregációs tervének fő célja:

- a meglévő szegregátumok felszámolásának megkezdése, kiterjedésük számottevő csökkentése, hosszabb távon a szegregátumok teljes felszámolása;
- újabb szegregátumok kialakulásának megakadályozása a szegregációs veszélynek kitett, erősen leromlott területeken szociális városrehabilitációval és prevenciós, ESZA-típusú intézkedésekkel.

Az antiszegregációs terv elsősorban azon rétegek helyzetének javítását célozza, amelyek esetében a társadalmi leszakadás és a szociális elszigetelődés létrejött, illetve annak lehetősége fennáll. Célja továbbá, hogy a város funkcióbővítési beruházásainak esetleges szegregáló hatását időben kiszűrje.

Az antiszegregációs szemlélet és tevékenység a város működésének alapvető jellemzői közé tartozik. Ennek érdekében a város vezetése a jövőben valamennyi helyi szabály, intézkedés és rendelet megalkotásakor horizontális szempontként követelménynek tekinti a szegregáció megakadályozását. A szegregált területeken élőket jelentős mértékben sújtja az alacsony iskolai végzettség, a munkanélküliség, a munkakeresés feladásából adódó inaktivitás problémája. A rossz foglalkoztathatóság a megélhetést biztosító rendszeres munkajövedelem hiányát okozza, így az érintettek kiszolgáltatott helyzetben, rossz anyagi, gyakran lepusztult lakókörülmények között élnek. Az Anti-szegregációs Terv általános célkitűzése, hogy az ezeken a területeken élők jelenlegi és jövőbeli életminősége javuljon. Az életminőség jelentős elemét képezik a lakhatás körülményei, az itt élők jövedelmi viszonyai, és ez utóbbihoz szorosan kapcsolódik a megfelelő képesítés megszerzése, amely a jövedelemszerzést elősegítő tényező.

A cél eléréséhez a következő intézkedés került megfogalmazásra:

Intézkedés címe:	A szegregált területek növekedésének megakadályozása
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Szegregált területek megléte, növekedésének megakadályozása
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	Rövidtávú: Szegregátumok teljes feltérképezése Középtávú: Szegregátumok növekedésének megakadályozása Hosszú távú: Szegregátumok felszámolása
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	<ul style="list-style-type: none"> ■ célcsoport feltérképezése ■ újabb utcák nem kerülnek megnyitásra, ezekre a területekre újabb építési engedély adható ki ■ - Szegregált telepek növekedésének
Résztvevők és felelős	Önkormányzat, Polgármester, Jegyző

Partnerek	Célcsoport, Önkormányzat, Polgármester, Jegyző
Határidő(k)	Rövidtávú: 1 hónap Középtávú: 3 év Hosszú távú: 6 év
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Rövid távú, középtávú, hosszú távú: nem nő a szegregált terület
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Célcsoport ellenállása
Szükséges erőforrások	személyi, tárgyi, humán

Forrás: Fehérgyarmat Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja 2013

A területen fennálló problémákhoz kapcsolódó célkitűzések

Oktatást érintő célok:

- A vállalkozói szféra által keresett szakmák oktatásában segítségnyújtás a regisztrált munkanélküliek körében a Munkaügyi Központ Kirendeltségén keresztül.
- Európai Unió pályázatok figyelésével pályázati úton történő oktatás-képzés megvalósítása a vállalkozói igények figyelembevételével.
- Szülők bevonásával hatékony nevelési folyamatok és együttműködések fenntartása
- Minden rászoruló gyermek meleg étkeztetésének megoldása
- A vállalkozói szféra és a Munkaügyi Központ Kirendeltségének vezetője, az Önkormányzati vezetők hatékony kerekasztal üléseit követően ösztöndíjrendszer kidolgozása a keresett, hiányszakmákat választó és a rászoruló tanulók esetében.
- Családsegítő Szolgálat fokozottabb bevonása a hátrányos helyzetű, alacsony végzettségű klientúra felkarolásában
- Fejlesztő program működtetése
- HHH-s gyermekek számának pontosítása, szülők ösztönzése a nyilatkozattételre, tájékoztatva őket annak fontosságáról
- Az integrációs folyamatot át kell tekinteni, s ha szükséges összevonásokkal biztosítani az integrációs kritériumokat, és esélyegyenlőséget, a HHH és HH gyermekek számszerű elosztását a körzetek iskoláiban.
- Neveléssel kapcsolatos képzések elindítása a szülők részére
- A meglévő Művelődési Ház jelenlegi működésének, működési rendjének áttekintése
- Az ifjúság részére integrált közösségi tér kialakítása
- Helyi civil hírlevél, kiadvány elindítása
- A sportolás lehetőségeinek bővítése (műfüves pálya, játszóterek kialakítása)
- Családi napok szervezése különböző témakörökkel (egészségfejlesztés, környezettudatosság)
- A családok erősebb támogatása (intenzív családterápia)

Közösséget érintő célok

- CIVIL IRODA kialakítása, amely egyfajta bázisként szerepelhet a településen.
- Az érintett lakosság bevonását, a városrehabilitációs tevékenységek helyi elfogadtatását célzó akciók, a helyi kötődést és identitást erősítő akciók szervezése.
- Közösségépítést és szabadidő hasznos eltöltését segítő szolgáltatások, rendezvények, közcélú képzési programok kialakítása.
- Helyi környezettudatosság elterjesztését segítő tájékoztatási, szemléletformálási akciók szervezése.
- Integrált településfejlesztési tevékenységekhez (pl.: parkosításhoz, játszóterek kiépítéséhez, parlagfű irtáshoz stb.) kapcsolódó helyi társadalmi akciók megvalósításának, közösségi munka szervezésének, támogatása.
- Városmarketing tevékenységek, helyi városfejlesztési tevékenységek, belső eredmények elérését szolgáló, kapcsolatépítő tevékenységek, városrehabilitációs befektetés-ösztönzés, az IVS által kitűzött céloknak megfelelően a városfejlesztési célok megvalósulását elősegítő programok kidolgozása.
- Bűnmegelőzés és közbiztonság erősítésével kapcsolatos képzési, szemléletformáló programok, helyi polgárőr csoport létrehozására irányuló marketingakciók, helyi bűnmegelőzési stratégiák és cselekvési tervek elkészítése.
- Közlekedésbiztonság növelését szolgáló, közlekedőknek szóló közlekedési célú szemléletformáló kampányok megrendezése.

Foglalkoztatási célkitűzések

- A településen működő vállalkozások ösztönzése munkahely létesítésére
- Csökkent munkaképességűeket foglalkoztató cég működésének elindítása.
- Közcélú foglalkoztatási mód előtérbe helyezése.
- Pályázati források folyamatos figyelemmel kísérése a roma lakosok foglalkoztatásának segítése érdekében
- Kisebbségi referens bevonása a Munkaügyi Központ Kirendeltségének vezetőjével, a helyi vállalkozások vezetőivel, a helyi civil szervezetekkel való kerekasztal megbeszélésekre.

Közszolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása

- A szegregátumok területén és a rászorulóknak esetében a családgondozók, a szociális gondozók folyamatos segítségének biztosítása a szükséges esetleges ügyintézkedésekben, formanyomtatványok kitöltésében.
- Akadálymentesítés folytatása az esélyegyenlőség szemléletében
- HHH-s és fogyatékkal élő emberek számának felkutatása, igényfelmérése, célzott segítségnyújtás
- Szegregált, illetve szegregálódó terület növekedésének megállítása
- újabb utcák nyitásának megakadályozása az érintett területeken új építési engedélyek kiadásának tilalmával
- építési telek céljára nem osztanak ki újabb telkeket az érintett területeken

Infrastruktúrát érintő célok - Lakáskörülmények javításának céljai

- A lakások komfortosabbá tétele kiemelt feladat, cél nem a lakások lebontása, hanem azok felújítása, komfortosítása a magasabb életszínvonal és egészségesebb életmód elérése céljából.
- A meglévő, nagyon egészségtelen lakásban lakók önkormányzati segítése egészségvédelmükkel kapcsolatos káros tényezők (gomba-penész) elhárítására.
- Újabb projektek kidolgozása a szociális rehabilitáció jegyében.
- A jövőbeni önkormányzati fejlesztési célok, tervek és tevékenységek nem eredményezhetik területi alapú szegregátumok kialakítását a városban.

Egészségügy területén elérendő célok

- Szűrőprogramok folyamatos működtetése a Népegészségügyi program célkitűzései mentén
- Speciális szűrések igényének feltérképezése és kampányszerű végzése
- Háziorvosok által összeállított felmérő tesztek kitöltése a célzott prevenció stratégiájához

Fogyatékkal élők ellátása

- A település fogyatékkal élőinek felmérése
- Önkormányzat és a civil szervezetek szorosabb együttműködésének feltételeit meg kell teremteni
- Közcélú foglalkoztatás elősegítése.

A település egészére vonatkozóan az önkormányzat egyrészt azzal próbál gátat szabni a szegregációs folyamatok terjedésének és erősödésének, hogy fokozott figyelmet fordít arra, hogy a városban tervezett fejlesztések és beruházások megvalósítása ne erősítse a szegregációt. Másrészt a hátrányos helyzetűek felzárkóztatására, társadalmi bevonására egy adott helyen szervezett programok elérhetőségét nem csak az ott lakók részére teszi elérhetővé, hanem megpróbálja bevonni abba az egyéb településrészekben élő hátrányos helyzetű lakosságot is, ahol nincs lehetőség ilyen rendezvények szervezésére. A bevonásban a városban tevékenykedő szociális, gyermekvédelmi és családsegítő intézmények mellett a civil szervezetek is segítséget nyújtanak.

9. táblázat: Anti-szegregációs célú beavatkozások és azok eredményei (2007-2014) a városban

	Korábbi IVS antiszegregációs terv megvalósult intézkedései jelölve a cél sorszámát, amihez hozzájárul	Eredmény / értékelés	Korábbi IVS antiszegregációs terv megvalósult intézkedései jelölve a cél sorszámát, amihez hozzájárul	Eredmény / értékelés
Oktatási célok	Rászoruló gyermekek részére meleg étkeztetés biztosítása	folyamatos	Integrált közösségi tér az ifjúság számára	megvalósult
	Hiányszakmákban tanulói ösztöndíjrendszer kialakítása	nem valósult meg	Sportolási lehetőségek bővítése (játsszótér. sportpálya)	igen – Borsodi utcai játsszótér
	Fejlesztő program működtetése	folyamatosan	Családi napok szervezése	folyamatosan
	HHH-s gyermekek számának pontosítása	folyamatosan	Intenzív családterápia	folyamatosan
	Neveléssel kapcsolatos képzés a szülők számára	folyamatosan	Helyi civil hírlevél, kiadvány elindítása	nem valósult meg
Közösségi célok	Civil Iroda kialakítása	megvalósult	Városmarketing tevékenységek	folyamatosan
	Az érintett lakosság bevonását, a városrehabilitációs tevékenységek helyi elfogadtatását célzó akciók, a helyi kötődést és identitást erősítő akciók szervezése	igen -	Integrált településfejlesztési tevékenységekhez kapcsolódó helyi társadalmi akciók megvalósításának, közösségi munka szervezésének, támogatása.	folyamatosan
	Közösségépítést és szabadidő hasznos eltöltését segítő szolgáltatások, rendezvények,	folyamatosan	Közlekedésbiztonság növelését szolgáló, közlekedőknek szóló közlekedési célú szemléletformáló kampányok	folyamatosan
	Helyi környezettudatosság elterjesztését segítő tájékoztató, szemléletformálási akciók	folyamatosan	Bűnmegelőzés és közbiztonság erősítésével kapcsolatos képzési, szemléletformáló programok	folyamatosan
Foglalkoztatás	Csökkent munkaképességűeket foglalkoztató cég működésének elindítása	nem valósult meg	Kisebbségi referens bevonása	folyamatos munkakapcsolat
	Közcélu foglalkoztatási mód előtérbe helyezése	folyamatosan	A vállalkozások ösztönzése munkahely létesítésére	folyamatosan

	Korábbi IVS antiszegregációs terv megvalósult intézkedései jelölve a cél sorszámát, amihez hozzájárul	Eredmény /értékelés	Korábbi IVS antiszegregációs terv megvalósult intézkedései jelölve a cél sorszámát, amihez hozzájárul	Eredmény / értékelés
Közszolgáltatás	Akadálymentesítés	források függvényében folyamatosan	Szegregált, illetve szegregálódó terület növekedésének megállítása	növekedés megállítása
	HHH-s és fogyatékkal élő emberek számának felkutatása	folyamatos	újabb utcák nyitásának megakadályozása az érintett területeken új építési engedélyek kiadásának tilalmával	megvalósult
Infrastruktúra - lakásállomány	Lakások felújítása	források függvényében folyamatos	Új szociális rehabilitációs program kidolgozása	folyamatban
Egészségügy	Szűrőprogramok	folyamatosan	Felmérő tesztek kitöltése célzott prevencióhoz	folyamatosan
Fogyatékkal élők	A település fogyatékkal élőknek felmérése	folyamatosan	Közcélú foglalkoztatás elősegítése.	folyamatosan

Pályázati forrásból támogatott antiszegregációs tevékenységek:

- TÁMOP projektek keretében számos oktatási, egészségügyi, szociális és közösségi jellegű programot valósítottak meg (részben térségi összefogással), amelyek során figyelmet fordítottak a hátrányos helyzetű lakosok bevonására is.
- GOP 3.5.1-12/C - Esélyegyenlőségi célcsoportok a gazdaságban - hátrányos helyzetű, elsősorban roma munkavállalók integrációja a munkaerőpiacon - A SZAVITA-KER Kft. technológia fejlesztése az esélyegyenlőség jegyében
- TÁMOP 5.2.5/B-10/2 - "Miénk itt a tér!" elnevezésű, a gyermekek és fiatalok társadalmi integrációját segítő programok Fehérgyarmat kistérségében - Aletheia Szociális Szolgáltató Központ

4.3 Anti-szegregációs intézkedési terv

4.3.1 A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések

4.3.1.1 Anti-szegregációs célok

Az Integrált Városfejlesztési Stratégiában meghatározott antiszegregációs célok jelen stratégia esetében is relevánsak és alkalmazhatóak, felülvizsgálatuk megtörtént. Fehérgyarmat esetében a horizontális és területi célok megegyeznek, mivel egy szegregátum található a városban.

10. táblázat: Az antiszegregációs terv horizontális céljai

Horizontális célok
Oktatási integráció és felzárkózás
Köszolgáltatások
Foglalkoztatás
Egészségügy
Közösségfejlesztés
Infrastruktúra - lakhatás
Fogyatékkal élők

A társadalmi és térbeli szegregáció mérséklése és megszüntetése sokrétű és kizárólag hosszútávon megvalósítható folyamat, amely során a következő – fizikai és nem fizikai jellegű – eszközök alkalmazandók és alkalmazhatók:

- **Oktatási integráció és felzárkóztatás:** a közoktatás rendszerében nyújtott teljesítmény alapvetően meghatározza a későbbi magasabb oktatási szintekbe való bejutás lehetőségét, ezáltal a várható munkaerő-piaci státuszt és az elérhető jövedelmet. A szegénység újratermelődésének megakadályozásához tehát nagyrészt az oktatáson keresztül vezet az út, erre azonban az önkormányzat befolyása az érintett köznevelési intézmények fenntartói viszonyainak megváltozása óta korlátozott.
- **A szociális szolgáltatások és ellátások hozzáférhetőségének biztosítása:** a szociális szolgáltatások esetében hangsúlyosan figyelmet kell fordítani egyfajta egyensúlyra: egyfelől nem célszerű minden szolgáltatást a szegregátumba telepíteni, mert az közvetett módon tovább erősíti a szegregált állapotot, másfelől fontos a szolgáltatók aktív jelenléte is, mert csak ezáltal biztosítható, hogy minden érintett egyenlő eséllyel hozzáférhessen a jogszabályilag járó ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz.
- **A foglalkoztatási lehetőségek bővítése és a foglalkoztathatósághoz szükséges készségek és képességek kialakítása:** a közfoglalkoztatás országosan elterjedt rendszere mellett elő kell segíteni az elsődleges munkaerőpiacra való vissza-, illetve bevezetést is, amelynek hatékony eszközei a személyes mentoráláson alapuló munkaerő-piaci programok. Ezek jellemzően egyéni tanácsadást, képzési lehetőséget és átmeneti időtartamra munkalehetőséget is biztosítanak.
- **Az egészségügyi állapot javítása elsősorban prevenciók szolgáltatásokkal, továbbá az egészségügyi szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférhetőséggel:** a hátrányos helyzetű lakosság egészségi állapota többek között a nem megfelelő higiénés feltételek és a szűréseken való alacsony részvétel miatt jellemzően elmarad a városi átlagtól. A prevenció

és a célzott felvilágosítás mellett azonban azt is biztosítani kell, hogy az érintett lakosság könnyen és gyorsan megkaphassa a szükséges egészségügyi ellátásokat.

- **Intenzív közösségfejlesztés:** a szegregátum relatív helyzetének megítélése és az ott élők életminősége nagymértékben függ a rendelkezésre álló közösségi terek számától, minőségétől, használhatóságától. A közösségfejlesztési programok tervezésébe, megvalósításába, a felmerülő problémák megoldásába célszerű bevonni
 - egyrészt a szegregátum lakosait, mivel így növelhető a programok elfogadottsága és hatásossága,
 - másrészt civil szervezeteket, mert ezek többnyire a közsféra szereplőinél rugalmasabban tudják kezelni a felmerülő konfliktusokat, és hatékonyabban tudnak közvetíteni a szereplők között.
- **A társadalmi kohézió erősítése szemléletformáló és közösségépítő akciókkal:** a szegregátumokban élők integrációja csak akkor valósulhat meg maradéktalanul, ha mind a közvetlenül érintettek, mind a város teljes lakossága körében egyértelművé válnak a szegregált állapot megszüntetésének egyéni és osztálytársadalmi szintű előnyei. A társadalmi befogadás elősegítését kisebb léptékű, interperszonális jellegű szemléletformálással és közösségi rendezvényekkel lehet elérni, amelybe lehetőség szerint minden korosztályt és társadalmi csoportot bevonnak.
- **A lakhatási feltételek átfogó javítása:** az életminőséget alapvetően befolyásolja a lakóingatlanok mérete, komfortfokozata és állapota – mindezen mennyiségi és minőségi mutatók a szegregátumok esetében jellemzően kedvezőtlenek. A rossz minőségű lakásállomány felszámolása történhet részleges vagy teljes felújítással, kisméretű lakások összevonásával, esetleg bővítéssel, indokolt esetben akár szanálással is. Az önkormányzat mozgásterét korlátozza, hogy a lakóingatlanok egy része magántulajdonú. Az egyes lakóingatlanokat érintő fejlesztések mellett elengedhetetlen a helyi infrastrukturális ellátottság hiányainak pótlása (pl. közkifolyók és szemétyűjtők számának és elhelyezkedésének optimalizálása). Legalább ennyire fontos a lakókörnyezet esztétikai megújítása – akár új zöldfelületek kialakításával is –, amibe ideális esetben az érintett lakosság bevonható.
- **A szegregátumból integrált környezetbe való elköltözés támogatása:** a szegregátum lakosságának folyamatos mentorálásával azonosíthatóak azok a potenciális családok, amelyek már rövid távon alkalmasak integrált környezetbe (jellemzően a város más részén lévő [szociális] bérlakásba) való elhelyezésre – a fokozatosság elvének maximális figyelembevételével. Nagyon fontos, hogy nemcsak az elköltözőket kell megfelelően felkészíteni, hanem a befogadó közeget is. A folyamatot közvetett módon támogathatja a helyi bérlakásrendelet szükség szerinti felülvizsgálata is.

Az Anti-szegregációs program keretében tervezett intézkedésekhez megfelelő kiindulási alapot nyújt Fehérgyarmat Helyi Esélyegyenlőségi Programja (HEP), amely kiemelten foglalkozik a szociálisan hátrányos helyzetben élők problémáival. Jelen antiszegregációs terv kialakításakor fontos figyelembe venni a HEP-ben foglaltakat, egyrészt mert szakmailag megalapozott vizsgálatokon alapul, másrészt mert biztosítani kell a HEP és az Anti-szegregációs program közötti összhangot.

4.3.2 A tervezett fejlesztések szegregációs hatásainak kivédésére hozott intézkedések

Az ITS keretében tervezett fejlesztésekkel szemben alapvető elvárás, hogy ne idézzék elő zárványok, szegregátumok kialakulását, és semmilyen formában ne erősítsék a szegregációs folyamatokat. Ennek eléréséhez a következő intézkedések végrehajtása szükséges:

- az előző alfejezetben megfogalmazott intézkedések minél nagyobb arányú beépítése a tervezett fejlesztésekbe
 - egyfelől önálló antiszegregációs tartalmú projektek kidolgozásával – akár nagyobb volumenű akcióterületi vagy tematikus projektként, akár kisebb költségvetésű, de lokálisan hatékony projektként,
 - másfelől lehetőség szerint más projektekben való megjelenítéssel (pl. egy, a szociális vagy egészségügyi szakemberek számára szervezett képzés tematikájába beépíthető a hátrányos helyzetű személyekkel való eredményes együttműködéshez szükséges készségek elsajátítása is);
- az antiszegregációs szemlélet maximális érvényesítése az egyes projektek előkészítése és megvalósítása folyamán, amellyel többek között megelőzhető, hogy egy-egy fejlesztéssel érintett városrész felértékelődése spontán népségcseréhez vezessen – önmagát felerősítő negatív folyamatokat idézve elő a település más területein;
- tényleges társadalmi párbeszéd és partnerség városi, akcióterületi és – szükség esetén – projektszinten egyaránt, amely során fontos, hogy a partnerség túllépjen a szokásos formákon, és valóban aktív együttgondolkodás jöjjön létre (ezáltal megakadályozható a vélt vagy valós társadalmi konfliktusok manifesztálódása);
- a szegregátumban élők foglalkoztatásának elősegítése a projekt-megvalósítás során (ez részben a közfoglalkoztatás keretében teljesíthető, részben pedig előírható közbeszerzési feltételként).

Az ITS keretében tervezett fejlesztésekkel szemben alapvető elvárás, hogy ne idézzék elő zárványok, szegregátumok kialakulását, és semmilyen formában ne erősítsék a szegregációs folyamatokat.

A fejlesztések által okozott szegregációs hatások leghatékonyabb eszköze az, ha már a fejlesztések tervezésekor lehetőség szerint csak olyan fejlesztések kerülnek kiválasztásra és megvalósításra, amelyek nem növelik a szegregáció mértékét, azaz a fejlesztések tervezésekor már megtörténik az esetleges szegregációs hatások vizsgálata.

11. táblázat: Az anti-szegregációs terv tervezett, szegregátum specifikus intézkedései

Szegregációval veszélyeztetett terület	Konkrét intézkedés/ beavatkozás	Felelős partner	Lehetséges pénzügyi forrás	Megvalósulás lehetséges időtávja
Szegregátum	Épített környezet megújítása a szegregátumban	önkormányzat	TOP	2016-2020
	Közbiztonsági funkciók erősítése	önkormányzat,	TOP	2016-2020

4.3.3 A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések

A leszakadást erősítő társadalmi-gazdasági folyamatok esetében célszerű különbséget tenni az alapján, hogy belső, azaz a város által ténylegesen befolyásolható vagy külső folyamatról van szó.

Belső folyamatok:

- A város épített környezetének romlása beindíthatja a káros szegregációs folyamatokat. Az önkormányzat ezt a fizikai infrastruktúra karbantartási és szükség esetén felújítási munkálatok időben és térben megtervezett elvégzésével előzheti meg.

- Spontán folyamat eredményeként megjelenhetnek szolgáltatáshiányos városi területek. Ha ennek fennáll az veszélye, akkor az önkormányzatnak át kell gondolnia, hogy mely helyben elérhető közszolgáltatásokra van igény a lakosság körében, illetve hogy esetlegesen milyen támogatásokkal tudja helyben tartani a vállalkozásokat.
- A város különböző részei közötti migráció szintén zömmel természetes, piac vezérelte folyamat, amelyet az előző két pontban megfogalmazott tényezők is befolyásolhatnak. Az önkormányzat azonban az alábbi, részben közvetett beavatkozásokkal csökkentheti a negatív térbeli folyamatokat:
 - a fejlesztések térbeli mintázatának pontos megtervezése úgy, hogy a szegregált állapotot mérséklő intézkedések prioritást élvezzenek, és semmiképpen ne alakuljon ki újabb szegregátum;
 - önkormányzati bérlakások esetében lehetőség van egyfajta átgondolt lakás-kiutalási rendszer kialakítására, amely nagyobb hangsúllyal veszi figyelembe az antiszegregációs szempontok érvényesítését;
 - azon telepek vagy telepszerű képződmények esetében, ahol a magántulajdonú lakóingatlanok száma magas, a szükséges források rendelkezésre állása esetén elképzelhető a lakások felvásárlása (majd bontása és értékesítése és/vagy bérlakásként való felújítása) az önkormányzat által.

Külső folyamatok:

- Az elhúzódó gazdasági válság különösen hátrányosan érinti a szegregátumokban többségben lévő alacsony iskolai végzettségűeket, akik esetében az álláskeresés elhúzódása tartós munkanélküliséget idézhet elő. Ennek negatív hatásait ellensúlyozhatják a célzott munkaerő-piaci beavatkozások (pl. közfoglalkoztatás átgondolt helyi megvalósítása, komplex képzési és munkaerő-piaci integrációs programok).
- Sok esetben tapasztalható forráshiány azon ágazatok esetében (pl. szociális és egészségügyi ellátás), amelyek elősegíthetnék a szegregáció mérséklését. Amennyiben van lehetőség, az önkormányzatnak célszerű a jelenlegiek mellett további külső szolgáltatókat, egyházakat és civil szervezeteket bevonnia bizonyos feladatok ellátására, illetve kiegészítő finanszírozási lehetőségeket feltárni (pl. releváns pályázati források azonosítása).

Jelen stratégiában számos fejlesztés került megfogalmazásra, amelyek eredményeként a szegregációs mutatót adó statisztikai jellemzők értéke potenciálisan javulhat, melyek közül az alábbiak emelhetők ki a 3. fejezetben meghatározott projektek közül:

- Családi napközi kialakítása Fehérgyarmaton,
- Városi közterületek modernizációja,
- Tavaszi úti óvoda felújítása,
- Védőnői Szolgálat épületének felújítása,
- Szociális Központ rekonstrukciója,
- Esélyprogram a fehérgyarmatiakért,
- Társadalmi felzárkózást segítő programok megvalósítása.

5 A stratégia külső és belső összefüggései

5.1 Külső összefüggések

5.1.1 Illeszkedés nemzetközi szintű fejlesztési programokkal

5.1.1.1 Illeszkedés EU 2020 tematikus célkitűzéseire és az ERFA, ESZA és EMVA által támogatható beruházási prioritásokhoz

Az EU 2020 stratégia (intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés) megvalósítása érdekében kijelölt 2014-2020 közötti EU kohéziós politika tematikus célkitűzései az alábbiak:

- (1) a kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése;
- (2) az IKT-hoz való hozzáférésnek, azok használatának és minőségének a javítása;
- (3) a kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat versenyképességének a növelése;
- (4) az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban;
- (5) az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázatmegelőzés és -kezelés előmozdítása;
- (6) a környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása;
- (7) a fenntartható közlekedés előmozdítása és szűk keresztmetszetek megszüntetése a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrákban;
- (8) a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása;
- (9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem;
- (10) az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében;
- (11) a hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának javítása és hatékony közigazgatáshoz történő hozzájárulás.

A tematikus célokhoz beruházási prioritások kerültek kijelölésre.

Az ITS keretében tervezett fejlesztések illeszkedését az EU tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz a következő táblázat mutatja be.

12. táblázat Az ITS keretében tervezett fejlesztések illeszkedése az EU tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz³

ITS Tematikus célok	Kapcsolódó EU tematikus célok	Kapcsolódó EU beruházási prioritások
T1. A város eltartó képességének növelése	1, 3, 4, 8, 9, 10	1b, 2b, 3d, 4b, 4g, 8c, 9c, 10, 11
T2. A helyi közösségek és az identitás erősítése	2, 8, 9,	2c, 8b, 8d, 9a,
T3 A közszolgáltatások és a települési környezet minőségi	4, 5, 6, 7, 10, 11	4c, 4e, 4g, 5a, 5b, 6a, 6b, 6c, 6e, 7b, 7c, 9a, 9b, 10, 11

³ Az EU tematikus célkitűzéseire kapcsolódó beruházási prioritásokat a 1. sz. melléklet tartalmazza.

fejlesztése		
-------------	--	--

5.1.1.2 Illeszkedés az EU7. Környezetvédelmi Cselekvési Programhoz

Az Európai Bizottság „Jólét bolygónk felélése nélkül” című, a 2020-ig tartó időszakra szóló általános uniós környezetvédelmi cselekvési programról szóló javaslata felhívta a figyelmet arra, hogy létre kell hozni az uniós környezetvédelmi politika alakításának folyamatosságát biztosító hetedik környezetvédelmi cselekvési programot, melynek célkitűzései és Fehérgyarmat ITS közötti illeszkedést az alábbi táblázatban szemléltetjük.

EU7. Környezetvédelmi Cselekvési Program kiemelt célkitűzései	Fehérgyarmat ITS célrendszerének relevanciája
1. Az uniós természeti tőke védelme, megőrzése és fejlesztése	T2
2. Erőforrás-hatékony, környezetbarát és versenyképes uniós gazdaság kialakítása	T1
3. Környezeti terhelés csökkentése, egészség és jólétet fenyegető kockázat csökkentése	T1, T2, T3
4. A környezetpolitika tudományos eredményekkel való szilárdabb alátámasztása	-
5. Az uniós városok fenntarthatóságának növelése	T3

Az EU7. Környezetvédelmi Cselekvési Program és Fehérgyarmat ITS célok közötti összhang biztosított.

5.1.1.3 Illeszkedés a határon átnyúló együttműködési programokhoz

Két országgal határos járás központjaként Fehérgyarmat nemzetközi térségi feladatai is jelentősek. A határ menti programok kidolgozása még folyamatban van. Azt tudni lehet már, hogy Az Európai Unió 2014 és 2020 között csak olyan programokhoz biztosít társfinanszírozást - és ez alól nem jelentenek kivételt a határon átnyúló programok sem - amelyek hozzájárulnak az EU tematikus céljainak teljesüléséhez. 11 ilyen tematikus cél van, melyek közül a program keretében maximum négy támogatható.

Románia-
Magyarország

Ahhoz, hogy a határtérség ténylegesen hozzá is jusson a forrásokhoz, programot kell készítenie, amivel szemben az Európai Bizottság számos lényeges - köztük jó néhány új - elvárást támaszt:

- A határtérség programjának megalapozott stratégiára kell támaszkodnia, melynek a sajátos közös potenciálok kiaknázását kell segítenie.
- A programnak nem az a feladata, hogy forrást biztosítson olyan beavatkozásokra, amelyek alapvetően a nemzeti programok keretében támogatandóak. (pl. városfejlesztési projektek és tükörprojektek).
- Fontos az is, hogy a nemzeti programok és a határmenti program kiegészítsék és kölcsönösen erősítsék egymást - kiemelt feladat tehát a programozás során összehangolásuk Magyarországon és Romániában egyaránt.

Hasonlóan a 2007–2013-as ciklusban megvalósuló Magyarország–Románia Határon Átnyúló Együttműködési Programhoz, az új program céljával tűzi ki a határtérség gazdasági és társadalmi fejlődésének elősegítését a programban részt vevő megyék közötti együttműködés ösztönzése révén, közös megoldások beazonosítása és alkalmazása érdekében. Az új program Európai Regionális Fejlesztési Alapból származó költségvetési kerete 189 millió eurót tesz ki. A program Európai Bizottsági elfogadása 2015 őszen várható.

Mivel Fehérgyarmat fejlesztési elképzelései, középtávú céljai illeszkednek az EU 11 tematikus célkitűzéséhez és a határon átnyúló programok esetében is elvárás az illeszkedés a célkitűzésekhez, így a határon átnyúló programok és a város céljai koherensek egymással.

5.1.2 Illeszkedés az országos és megyei területfejlesztési tervdokumentumokhoz és ágazati stratégiákhoz

5.1.2.1 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióhoz való illeszkedés

A 2014. januárban elfogadott Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) négy hosszú távú – 2030-ig szóló – átfogó fejlesztési célt és ezek elérése érdekében tizenhárom specifikus célt, köztük hét szakpolitikai jellegű és hat területi célt fogalmaz meg.

Szakpolitikai célok:

- Versenyképes, innovatív gazdaság
- Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás, az élelmiszer-feldolgozóipar fejlesztése
- Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság
- Kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I
- Értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom
- Jó állam, szolgáltató állam és biztonság
- Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, környezetünk védelme

Területi célok:

- Az ország makro-regionális szerepének erősítése
- A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat
- Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése
- Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése
- Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése
- Összekapcsolt terek: az elérhetőség és mobilitás biztosítása

Fehérgyarmat város céljai a fent nevezett célok közül a következőkhez illeszkednek: Versenyképes gazdaság, Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás, az élelmiszer-feldolgozóipar fejlesztése, az Értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom, a Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése és a Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése.

5.1.2.2 Nemzeti Fenntartható Fejlődés Keretstratégiához való illeszkedés

A Kormány által 2013 márciusában elfogadott dokumentum a 2012-2024-es időszakra vonatkozik és a fenntarthatóság felé való átmenet céljait és teendőit foglalja össze. A dokumentum – többek között – kimondja, hogy a benne foglalt „a magyar nemzet hosszú távú sikeres fennmaradását célzó alapelveket és stratégiai célkitűzéseket” a jogalkotásban – többek között a költségvetés elfogadásakor – és a szakpolitikai stratégia- és programalkotásban folyamatosan érvényre kell

juttatni. Mindezek alapján szükséges az ország számára rendelkezésre álló hazai, vagy uniós fejlesztési források felhasználásának tervezésekor a Nemzeti Fenntartható Fejlődés Keretstratégiájának (a továbbiakban: NFFK) elveit érvényesíteni.

A NFFK célja mindemellett, hogy *„hozzájáruljon egy nemzeti egyetértés kialakulásához a fenntarthatóságról. A fenntarthatóság ugyanis nem csak politikai és kormányzási kérdés; hanem az egyes személyeknek, családoknak, üzleti vállalkozásoknak, civil szerveződéseknek is olyan célokat, értékeket kell követniük, oly módon kell meghozni mindennapos döntéseiket és olyan kezdeményezésekbe kell belevágniuk, amelyek biztosíthatják a fenntartható társadalom elérését.”*

Az NFFK átfogó célja a folytonosan változó társadalmi – humán – gazdasági – természeti külső környezethez való alkalmazkodóképesség feltételeinek biztosítása, az ahhoz szükséges kulturális adaptáció minőségi javítása.

NFFK stratégiai fejlesztendő területei

- Emberi erőforrás: demográfia, egészség, tudás, társadalmi kohézió
- Társadalmi erőforrások: bizalom, munka, család, a múlt öröksége
- Természeti erőforrások: biodiverzitás, megújuló természeti erőforrások, az embert érő környezeti terhelések csökkentése, nem megújuló természeti erőforrások
- Gazdasági (fizikai) erőforrások: a vállalkozói tőke és az innováció erősítése, a foglalkoztatás bővítése, költségvetési politika, életpálya-finanszírozás

Stratégiai szinten az ITS minden célja tartalmaz az NFFK-hoz kapcsolódó elemeket, így jelen dokumentum és az NFFK közötti összhang megállapítható.

5.1.2.3 Nemzeti Vidékstratégiához való illeszkedés

A stratégia átfogó célkitűzése: „Vidéki térségeink népességeltartó és népességmegtartó képességének javítása.” A Nemzeti Vidékstratégia (NVS) az alábbi alapelveket rögzíti:

- Az állam közösségi és környezeti érdekeket érvényesítő szerepvállalása, átláthatóság
- Közösségi hasznosulás, méltányos elosztás
- Rendszerszemléletű megközelítés
- A helyi gazdaságra és a hálózati jellegű együttműködésekre építkezés
- Helyi közösségi részvétel, együttműködés

Vidékfejlesztési stratégia stratégiai célkitűzései:

- a. Tájaink természeti értékeinek, erőforrásainak megőrzése
- b. Sokszínű és életképes agrártermelés
- c. Élelmezési és élelmiszerbiztonság
- d. A vidéki gazdaság létalapjainak biztosítása, a vidéki foglalkoztatás növelése
- e. A vidéki közösségek megerősítése, a vidéki népesség életminőségének javítása

Stratégiai szinten jelen ITS minden célja tartalmaz a Vidékfejlesztési Stratégiához kapcsolódó elemeket, így jelen dokumentum és az NVS közötti összhang megállapítható.

5.1.2.4 Megyei területfejlesztési koncepcióhoz / programhoz illeszkedés

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye 2014-ben elfogadott területfejlesztési koncepciója három átfogó és 4 tematikus, illetve 3 területi stratégiai célt jelölt ki. Az operatív program keretében ezekhez 10

prioritást rendeltek. A prioritások és az ITS tematikus céljai között a koherencia egyértelmű és szoros.

13. táblázat: Az ITS tematikus céljainak illeszkedése a megyei operatív program prioritásaihoz

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Operatív Program prioritásai	Az ITS kapcsolódó tematikus céljai
1. A megyei élelmiszergazdaság piacorientált megerősítése	T1 A város eltartó képességének növelése
2. Hatékony környezetgazdálkodás és klímaváltozáshoz való alkalmazkodás megteremtése	T3 A közszolgáltatások és a települési környezet minőségi fejlesztése
3. Komplex megyei menedzsment és marketing tevékenység megvalósítása	T1 A város eltartó képességének növelése T2. A helyi közösségek és az identitás erősítése
4. A megye gazdasági fejlődését elősegítő oktatási és innovációs rendszer kialakítása	T1 A város eltartó képességének növelése T3 A közszolgáltatások és a települési környezet minőségi fejlesztése
5. A megyeszékhely komplex, integrált fejlesztése	-
6. A megye versenyképes decentrumainak fejlesztése	-
7. A megye járásközpontjainak és kisvárosainak funkcióbővítő fejlesztése	T1 A város eltartó képességének növelése T3 A közszolgáltatások és a települési környezet minőségi fejlesztése
8. Élhető vidéki térségek megteremtése	T2. A helyi közösségek és az identitás erősítése T3 A közszolgáltatások és a települési környezet minőségi fejlesztése
9. A külső perifériák felzárkóztatása	T1 A város eltartó képességének növelése
10. A leszakadó rétegek – ezen belül a romák – felzárkóztatása	T1 A város eltartó képességének növelése T3 A közszolgáltatások és a települési környezet minőségi fejlesztése

5.1.2.5 Partnerségi Megállapodáshoz illeszkedés

A Partnerségi Megállapodás az európai uniós tervezési folyamat nemzeti alapidokumentuma, amely azonosítja Magyarország legfontosabb kihívásait, és kitűzi fő fejlesztési prioritásait a 2014 és 2020 közötti időszakra. A 2014. szeptember 11-én Magyarország és az Európai Bizottság által aláírt Partnerségi Megállapodás 5 nemzeti fejlesztési prioritást határozott meg, amelyekhez a következő módon illeszkedik az ITS célrendszere.

14. táblázat: Az ITS tematikus céljainak illeszkedése a Partnerségi Megállapodás nemzeti fejlesztési prioritásaihoz

Partnerségi Megállapodás nemzeti fejlesztési prioritásai	Az ITS kapcsolódó tematikus céljai
1. A gazdasági szereplők versenyképességének javítása és nemzetközi szerepvállalásuk fokozása	T1 A város eltartó képességének növelése
2. A foglalkoztatás növelése (a gazdaságfejlesztési, foglalkoztatási, oktatási, társadalmi felzárkózási szakpolitikák által, tekintettel a területi különbségekre)	T1 A város eltartó képességének növelése T3 A közszolgáltatások és a települési környezet minőségi fejlesztése
3. Energia- és erőforráshatékonyság növelése	T3 A közszolgáltatások és a települési környezet minőségi fejlesztése

Partnerségi Megállapodás nemzeti fejlesztési prioritásai	Az ITS kapcsolódó tematikus céljai
4. A társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése	T2. A helyi közösségek és az identitás erősítése T3. A közszolgáltatások és a települési környezet minőségi fejlesztése
5. A gazdasági növekedést segítő helyi és térségi fejlesztések megvalósítása	T1. A város eltartó képességének növelése T3. A közszolgáltatások és a települési környezet minőségi fejlesztése

5.1.3 Egyéb helyi fejlesztési és rendezési dokumentumokkal való kapcsolat

5.1.3.1 Illeszkedés a településrendezési eszközökhöz

A város aktuális településrendezési tervét 2007-ban készítették el: a hatályos szerkezeti tervet a 74/2007 (VIII. 30.) KT határozattal módosított a 38/2006 (VIII. 17.) KT elfogadott határozatával, a helyi építési szabályzatot és szabályozási tervet 16/2007 (X. 01.) sz. rendeletével fogadta el a város képviselőtestülete. A településrendezési eszközök rendszeresen felülvizsgálatra, indokolt esetben módosításra kerülnek. A tervezett fejlesztési elképzelések többsége összhangban van az érintett területek jelenlegi funkciójával. Az alábbiakban azokat a konkrét beavatkozásokat, tevékenységeket soroljuk fel, amelyek csak a rendezést terv módosítását követően lehet végrehajtani.

A Fehérgyarmaton a jelenleg hatályban lévő településrendezési eszközöket az ITS Megalapozó Tanulmánya mutatja be.

A tervezés jelenlegi szakaszában az előzetes fejlesztési elképzelések összhangban vannak a területek jelenlegi funkciójával, így a szabályzatok módosítására jelenleg nincs szükség. Az integrált településfejlesztési stratégia megvalósítása során, az adott beavatkozások véglegesítése közben szükség lehet a tervezett célok és a rendezési terv, valamint a HÉSZ illeszkedésének újbóli összevetésére, illetve utóbbi dokumentumok szükség szerinti módosítására vagy a fejlesztések újragondolására.

Az országos és megyei településrendezési terv Fehérgyarmatra vonatkozó megállapításait a Megalapozó Vizsgálat tartalmazza.

5.1.3.2 Illeszkedés a településfejlesztési koncepcióhoz

Fehérgyarmat város településfejlesztési koncepciója jelen projekt keretében kerül kidolgozásra. A koncepció készítésénél fogalmazódott meg a város jövőképe és a hosszú távú céljai. A stratégiában ezekkel koherensen kerültek megfogalmazásra a középtávú tematikus célok és azokhoz kapcsolódó intézkedések. Jövőképének és stratégiai célrendszerének megalkotása során teljes mértékben figyelembevételre kerültek a településfejlesztési koncepció célkitűzései. Az összhangot az alábbi táblázat szemlélteti.

15. táblázat Az ITS és a településfejlesztési koncepció összhangja

Az ITS célkitűzései	Településfejlesztési koncepcióban megfogalmazott célok
T1. A város eltartó képességének javítása	<ul style="list-style-type: none"> ■ munkanélküliség csökkentése, vállalkozóbarát környezet kialakítása, ■ infrastruktúra fejlesztése ■ idegenforgalmi, turisztikai adottságok hasznosítása ■ az idegenforgalomra épülő kereskedelmi, szolgáltató

Az ITS célkitűzései	Településfejlesztési koncepcióban megfogalmazott célok
	vendéglátó, szálláshely szolgáltató funkciók kialakítása és a már meglévők erősítése
T2. A helyi közösségek és az identitás erősítése	<ul style="list-style-type: none"> ■ rekreációs és sport területek fejlesztése, elsősorban belső területi tartalékok föltárásával ■ kulturális beruházások ■ kulturális programok erősítése ■ civil szervezetek feltételeinek javítása ■ természeti és kulturális örökség megőrzése, települési értékvédelem
T3. Közszolgáltatások és a települési környezet minőségi fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> ■ kötelező önkormányzati feladatok ellátása – térségi szerepkörrel ■ a település vonzásának megtartása, a település városi arculatának fejlesztése, a településkép kedvező alakítása, a szükséges területi fejlesztések biztosítása ■ leromlott településrészek rehabilitációja ■ lakásállomány fejlesztése ■ szociális szolgáltatások fejlesztése ■ infrastruktúra fejlesztése (fenntartható közlekedés, lakásállomány)

5.1.3.3 Illeszkedés az önkormányzat gazdasági programjához

Fehérgyarmat Város Önkormányzata 2015. április 29-én fogadta el a 2015 és 2019 közötti időszakra szóló gazdasági programját. Mivel a gazdasági program és az ITS kidolgozása párhuzamosan zajlott, így az összhang megteremtése maximálisan biztosított volt.

16. táblázat: A gazdasági program és az ITS összhangja

	Gazdasági program	ITS
Jövőkép	Fehérgyarmat hosszú távon egy olyan járási gazdasági, közösségi, oktatási, kulturális és igazgatási központ, egyben magas életminőséget nyújtó és fenntartható város, amely folyamatosan növeli az eltartó képességét, társadalma aktív helyi közösségekre épül, és erős identitással rendelkezik, könnyen elérhető és hatékony közszolgáltatásokat nyújt, minőségi infrastruktúrárt működtet, széles kínálatot nyújtó, biztonságos és esztétikus lakókörnyezetet biztosít.	
Átfogó célok	<ul style="list-style-type: none"> ■ Versenyképes és stabil gazdaság, munkahelyteremtés ■ Népeség megtartó képesség javítása, helyi identitás erősítése ■ Közszolgáltatások és elérhetőségek javítása 	
Tematikus célok	A program kialakításánál legfontosabb szempont a város biztonságos működtetése. Nagy hangsúlyt kell fektetni a fejlesztésekre, a költségcsökkentő megoldásokra, valamint (az értékmentésre figyelemmel) a XXI. század elvárásaira is. Fő rendező elvként kell kezelni a város oktatási, kulturális és egészségügyi fejlesztéseit. Minden területen erősíteni kell a város regionális és térségi szerepét is.	T1. A városi eltartó képesség növelése T2. A helyi közösségek és az identitás erősítése T3 Közszolgáltatások és a települési környezet minőségi fejlesztése
	Gazdálkodásunkat a továbbiakban is a demokratikus döntéshozatal és a széleskörű	T3 Közszolgáltatások és a települési környezet minőségi fejlesztése

	Gazdasági program	ITS
	nyilvánosság jellemezheti. Alapvető célunk már nemcsak a pénzügyi egyensúly biztosítása, az önkormányzat és az általa fenntartott intézmények működőképességének minőségromlás nélküli fenntartása, hanem az előzőeken túlmutatva még jobb minőségű és magasabb színvonalú feladatellátás és szolgáltatásbiztosítás kell, hogy legyen, hiszen önkormányzatunk munkájának mércéje elsősorban a város lakosságának elégedettsége.	
	<p>Általános célok: Elsődleges feladatunk az önkormányzati intézmények épületeinek fűtés korszerűsítése</p> <p>A városkép esztétikus kialakításáért igen sokat tettünk már az előző ciklusokban is. Ezt a tendenciát folytatni szeretnénk a „belváros” európai arculatának megteremtésével. Tovább kell folytatnunk a városképi jelentőségű középületek külső felújítását, az utak, járdák, parkolók díszburkolattal történő kialakítását és helyre kell állítani a Sétáló utca burkolatát.</p> <p>A szabad ingatlanjainknak meg kell találni a megfelelő funkciót, az épületek értékesítését mindenképpen el kell kerülni.</p>	<p>T1. A városi eltartó képesség növelése T2. A helyi közösségek és az identitás erősítése T3. Közszolgáltatások és a települési környezet minőségi fejlesztése</p>
	Vállalkozásfejlesztés: beruházók keresése munkahelyteremtő vállalkozások működéséhez; ipar terület/gazdasági terület infrastruktúrájának kiépítése; vállalkozások ösztönzése; kedvezmények vállalkozásoknak, pályázat gazdaság- és kereskedelem fejlesztés témában.	T1. A városi eltartó képesség növelése
	Közlekedés és közvilágítás: kerékpárút építés, városi utak, járdák építése és rekonstrukciója, parkoló építés, ezekkel egyidejűleg a közműhálózat cseréje és a közvilágítás korszerűsítése.	T3 Közszolgáltatások és a települési környezet minőségi fejlesztése
	Környezet- és természetvédelem: A közterületek és a város körüli zöldterületek folyamatos fejlesztése. A faállományt folyamatosan meg kell újítani, illetve megfelelő fajtákra cserélni. Minimális cél, hogy a meglévő zöldterületek aránya ne csökkenjen. Továbbra is fontos feladata Fehérgyarmat városnak az ivóvízhálózat átépítése, korszerűsítése, a jó minőségű, folyamatos ivóvíz biztosítása. Szükséges a szennyvízcsatornára történő rákötések számának növelése. A város intézményinek energetikai és fűtés korszerűsítésére. Kiemelt feladat Fehérgyarmat város belterületi csapadékvíz-elvezető rendszerének teljes rekonstrukciója. Elő kell segíteni a külterületek belvízrendezését. A levegőtisztaság védelmében, a városban	<p>T2. A helyi közösségek és az identitás erősítése T3 Közszolgáltatások és a települési környezet minőségi fejlesztése</p>

	Gazdasági program	ITS
	jelentkező bűzhatások meg-szüntetésére folyamatos intézkedés szükséges.	
	Idegenforgalom, turizmusfejlesztés: Szatmári Fesztivál minden évben megrendezésre kerüljön. A város szerepel a tanuszoda programban. Strand korszerűsítése és a szolgáltatások bővítése.	T1. A városi eltartó képesség növelése T2. A helyi közösségek és az identitás erősítése
	Egészségügy: egészségügyi ellátás tárgyi feltételeinek javítására, az épületek állagának megőrzésére az elsődleges cél.	T3 Közszolgáltatások és a települési környezet minőségi fejlesztése
	Közművelődés: A feladatellátás tárgyi feltételeinek korszerűsítése továbbra is kiemelt feladat. Tovább kell erősíteni a civil szervezetek részvételét, amely a közművelődési szintér szélesítését jelenti.	T2. A helyi közösségek és az identitás erősítése
	Szociális ellátás és családvédelem: fizikai infrastruktúra és tárgyi eszközök folyamatos fejlesztése, szolgáltatások bővítése.	T2. A helyi közösségek és az identitás erősítése T3 Közszolgáltatások és a települési környezet minőségi fejlesztése
	Humán infrastruktúra: oktatási intézmények rekonstrukciója és megújuló energiával való ellátása	T1. A városi eltartó képesség növelése T3 Közszolgáltatások és a települési környezet minőségi fejlesztése
	Ifjúság és sport feladatok: Rövidtávon: sportlétesítmények felújítása és az infrastrukturális hiányosságok pótlása, tömegsport preferálása; Középtávon: szabadtéri létesítmények korszerűsítése, Városi Strandfürdő fejlesztése; Folyamatosan megvalósuló irányelvek: sport mindenkinek hozzáférhető legyen, Önkormányzat feladata az oktatási-nevelési intézmények, sportegyesületek, szakosztályok működésének segítése.	T2. A helyi közösségek és az identitás erősítése T3 Közszolgáltatások és a települési környezet minőségi fejlesztése
	Egyéb: Az önkormányzatnak erősíteni kell a járásban betöltött integráló szerepét Minden lehetséges eszközzel segíteni kell a gazdaság élénkítését célzó beruházásokat, munkahelyek létesítését, megtartását Az önkormányzatnak ösztönöznie kell továbbá családi gazdaságok létrehozását is, hiszen az ilyen gazdaságok is a vidéki népesség helyben maradását garantálhatják.	T1. A városi eltartó képesség növelése T2. A helyi közösségek és az identitás erősítése T3 Közszolgáltatások és a települési környezet minőségi fejlesztése

5.1.3.4 A települési környezetvédelmi programmal való összhang

Fehérgyarmat esetében a 2005-ben készült „A Fehérgyarmati kistérség integrált területfejlesztési, vidékfejlesztési és környezetgazdálkodási programja” dokumentumhoz való összhangot tudjuk vizsgálni.

A Fehérgyarmati kistérségi fejlesztési programja 2005. évben készült el, amely a kistérség endogén erőforrásaira alapozva megfogalmazza a térség társadalmi-gazdasági felemelkedéséhez szükséges fejlesztési irányokat, kitörési pontokat, amelyek négy prioritásban, valamint alprogramokban kerültek megfogalmazásra:

Prioritások:

1. Tájmegőrző gazdálkodás kialakítása. természeti környezet megóvása; táji adottságokra épülő gazdasági struktúra kialakítása,
2. A gazdaság felzárkóztatása: térségi adottságokra alapozott gazdasági diverzifikáció és piacfejlesztés; gazdasági felzárkózás humán háttérének megalapozása
3. A népességmegtartó erő felélesztése: együttműködések, fejlesztések; társadalmi esélyegyenlőség növelése; infrastruktúra hálózatok és létesítmények fejlesztése

Az 1-es prioritás az ITS T2 tematikus céljával; a 2-es prioritás a T1 tematikus céllal, 3-as prioritás pedig a T2 és T3 tematikus céllal van összhangban.

5.1.3.5 Illeszkedés a Helyi Esélyegyenlőségi Programhoz

Fehérgyarmat Város Önkormányzata 2013-ban elkészítette Helyi Esélyegyenlőségi Programját (HEP), amelyben rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat – kiemelten a mélyszegénységben élők és romák helyzetével, a gyermekek helyzetével, esélyegyenlőségével, a gyermekszegénységgel, valamint a nők, idősek és fogyatékkal élők kapcsolatosan. Fehérgyarmat Város Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét;
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét;
- a diszkriminációmentességet;
- szegregációmentességet;
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket;
- a köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

Mindez a HEP átfogó céljaként került meghatározásra, minden tematikus cél hozzájárul, a fenti elveket pedig az ITS keretében tervezett összes beavatkozás esetében érvényesíteni kell.

5.2 Belső összefüggések

5.2.1 A célok és a helyzetértékelésben bemutatott problémák kapcsolata

Jelen fejezet célja, hogy bemutassa, hogy a stratégiában meghatározott célok teljesülése hogyan és milyen mértékben segíti elő a helyzetfeltáró fejezetekben meghatározott városi és városrészi problémák mérséklődését, illetve hogy a célok milyen mértékben építenek a különböző területi szinteken definiált adottságokra. Az alábbi táblázatokban összefoglalva azonosítottuk a tematikus és területi célok, valamint a problémák és adottságok közötti összefüggéseket, erősségét egy 0-3 skálán, ahol a „0” a kapcsolódás hiányát, míg a „3” érték az erős kapcsolódást jelöli.

17. táblázat: A városi szintű középtávú tematikus célok és az azonosított problémák kapcsolatai

Városi szintű problémák	T1. A város eltartó képességének növelése	T2. A helyi közösségek és az identitás erősítése	T3. Közszolgáltatások és a települési környezet minőségi fejlesztése	A kapcsolódások összesített erőssége
A város népessége folyamatosan csökken	3	3	3	9
A magasan képzett lakosság elvándorlása gyorsul	3	3	3	9
Elaprózott vállalkozási szerkezet, mikro- és kisvállalkozások dominanciája jellemző	3	0	0	3
Kifejezetten K+F tevékenységet végző szervezet nincs a városban	3	0	0	3
A vállalkozások túlnyomó többsége tőkeszegény	3	1	0	4
Alacsony jövedelemszint jellemző a városban	3	2	1	6
Egyes oktatási és nevelés intézmények infrastruktúrája elavult	3	1	3	7
A településkép nem teljesen egységes	0	2	3	5
A város elérhetősége kedvezőtlen	3	0	0	3
Városmarketing alacsony hatékonysága	3	2	0	5
Szabadidős- és sport infrastruktúra hiányos vagy nem megfelelő állapotú	0	3	1	4
A zöldfelületek funkciószegények, műszaki állapotuk rossz, növényzetük hiányos, kiöregedett, játszótéri ellátottság gyenge	0	2	3	5
Önkormányzati bérlakás-állomány műszakilag elavult	1	0	3	4

Városi szintű problémák	T1. A város eltartó képességének növelése	T2. A helyi közösségek és az identitás erősítése	T3. Közszolgáltatások és a települési környezet minőségi fejlesztése	A kapcsolódások összesített erőssége
Közösségi terek hiánya	0	3	3	6
<ul style="list-style-type: none"> ■ Járdák és utak hiánya, meglévők műszaki állapota folyamatos karbantartást igényel ■ Időszaki parkolóhely hiány lép fel egyes településrészekben ■ Gyalogos rendszer hiányosságai, nagyfokú baleseti kockázat ■ A városi kerékpárút rendszer hiányos, biztonságos kerékpáros közlekedés megoldatlansága 	1	0	3	4
Alternatív energiaforrások alacsony hasznosítási szintje	2	0	3	5
A kapcsolódások összesített erőssége	31	22	29	

Ahogy a fenti összefoglaló-értékelő táblából látszik, a problémák mérséklése szempontjából a város legfontosabb a város eltartó képességének növelése. A települési problémákat közel hasonló mértékben csökkentheti a közszolgáltatások és a települési környezetminőségi fejlesztése. A helyi közösségek és az identitás erősítése tematikus cél a város problémáinak kezelése tekintetében csak korlátozott szerepű lehet és a hatásai elsősorban közvetett módon jelenhetnek meg. Az egyes célokhoz kapcsolódó eredmények hozzájárulása a különböző problémákhoz eltérő mértékű, összességében a célok elérése kapcsán a népesség fogyása várhatóan csökken és a magasán képzett lakosság elvándorlása is jelentősebb mértékben lassulhat. A város által megfogalmazott célok legkevésbé a kedvezőtlen elérhetőség mérséklése, valamint az elaprózódott vállalkozás szerkezet és K+F tevékenységet végző vállalkozások hiánya javítását szolgálják; mindkét esetben a problémák mérséklését tipikusan a város vezetése hatókörén kívül eső tényezők is jelentős mértékben befolyásolják.

18. táblázat: A városi szintű középtávú tematikus célok és az azonosított adottságok kapcsolatai

Városi szintű adottságok	T1. A város eltartó képességének növelése	T2. A helyi közösségek és az identitás erősítése	T3. Közszolgáltatások és a települési környezet minőségi fejlesztése	A kapcsolódások összesített erőssége
A foglalkoztatottak száma nőtt 2001 óta	3	3	0	6
Fehérgyarmat térségi képző centrum	3	0	3	6
■ Erős lakossági aktivitás a közösséget érintő ügyekben ■ Tevékeny civil szféra, összetartó közösség	0	3	0	3
Járási központi szerepből adódóan az intézményi ellátottság megfelelő	1	0	3	4
Ipari Park megfelelő infrastruktúrával rendelkezik	3	0	0	3
Gyógyvízkincs	3	1	0	4
A városban több térségi és néhány országos jelentőségű, részben közösségi funkciót ellátó műemlék található	0	3	2	5
Történeti városszerkezet megőrzésre került	0	3	3	6
A vidéki turizmus természeti és gazdálkodási alapjai megvannak	2	0	0	2
A kapcsolódások összesített erőssége	4	7	6	

Az értékelő táblázatból látható, hogy város két célkitűzés tekintetében közel azonos mértékben épít adottságaira; ezek közül helyi közösségek és az identitás erősítése célkitűzés alapoz leginkább a meglévő legfontosabb települési erőforrásokra. A közszolgáltatások és a települési környezetminőségi fejlesztése az adottságok csak kisebb részére és mérsékelt hangsúllyal építhet; e cél a meglévő adottságok szempontjából elsősorban városi „ágazati” célnak tekinthető. Az adottságok és a célok viszonyában kiemelkednek a történeti városszerkezet, amelyek így a város legfontosabb adottságának tekinthetők, és amelyek további fejlesztése és minél szélesebb körű funkciókkal történő hasznosítása az egész város fejlődése szempontjából meghatározó lehet.

5.2.2 A célok logikai összefüggései

Jelen fejezetben a stratégiában meghatározott városi és városrészi célok között azonosítható összefüggéseit mutatná be. Mivel Fehérgyarmat esetében nincsenek városrészek, így városrészi célok, így azt vizsgáljuk, hogy a városi célok a város mely területeit érintik, s a város területei hogyan járulnak hozzá a célok teljesüléséhez

A T1. Városi eltartó képesség fejlesztése tematikus cél a település teljes egészére vonatkozik. A vállalkozások letelepedése az Ipari Park és a volt repülőtér valamint a Szatmári úti iparterületen várhatóak. A munkavállalói kompetenciához kapcsolódó fejlesztések a város egészét érintik. A gyógyvízre építő fejlesztések a strand és környezetét érintik.

A T2. Helyi közösségek és identitás erősítése esetében meghatározott célok a város teljes területére vonatkoznak.

A T3. Közszolgáltatások és a települési környezet minőségi fejlesztése tematikus cél szintén az egész várost érinti.

A T2 és T3 célok lefedik a város területét, viszont a legnagyobb mértékű fejlődés a T1 cél megvalósulásakor érhető el.

5.2.3 A stratégia megvalósíthatósága

Jelen stratégia készítésekor az egyik legfontosabb szempont az volt, hogy a megalapozó vizsgálatban azonosított problémákra választ adjon. Az ITS Megalapozó Vizsgálata 3.1.2. fejezete mutatja be a település vonatkozásában a felmerült problémákat és fejlesztési szükségleteket.

A stratégia tervezése során a 2. fejezetben bemutatott célok és a 3. fejezetben részletezett fejlesztések a korábban megvalósult fejlesztésekből származó tapasztalatokon, valamint a körültekintő és alapos előkészítő munkán alapulnak, melyek a Megalapozó Vizsgálat készítése keretében történtek. Ezek biztos bázist jelentenek ahhoz, hogy a kitűzött célok megfeleljenek az igényeknek és a valóságnak, valamint ahhoz, hogy reálisan megvalósíthatók legyenek a város adottságaira és lehetőségeire építve.

A stratégia megvalósíthatósága számos külső és belső tényezőtől függ; ezek egy részét az önkormányzat közvetlenül biztosíthatja, más részére jelentős befolyása van, míg a tényezők jelentős része az önkormányzat tevékenységétől részben vagy egészben független adottságként jelentkezik. A legtöbb ilyen tényezővel kapcsolatban kockázatokat is azonosíthatunk, ezeket lásd részletesen a 6. „A stratégia megvalósításának főbb kockázatai” fejezetben. A megvalósítást befolyásoló legfontosabb tényezők:

- Partnerségi viszonyok: a megvalósítás alapfeltétele, hogy a város az összes érdekelt fél támogatását élvezze, és mind saját polgáraival, mind pedig járási, megyei és központi kormányzati partnereivel kölcsönös előnyökön nyugvó, a problémák megoldására koncentrálnó, kreatív párbeszédet folytasson. A partnerség kiépítése már a tervezés során megkezdődik, és a végrehajtás során a különböző ágazati partnerek bevonásával teljesedik ki. A partnerségi kérdéseket a 7.2 „Az ITS megvalósításának szervezeti keretei” című fejezet fejti ki.
- Felelős vezetés: a stratégia megvalósításához – tekintettel a döntéshozói és operatív feladatok szármosságára – felelős és aktív városvezetésre, és jól képzett, tájékozott operatív munkatársakra van szükség. A megfelelő szervezet és személyi állomány a biztosítéka annak, hogy a szükséges döntések megfelelő időben és megfelelő tartalommal megszülessenek, és a döntések alapján az operatív végrehajtó szervezet

világos hatáskörökkel dolgozzon a megvalósításon. A vezetés és irányítás feladatait részletesen a 7.2 „Az ITS megvalósításának szervezeti keretei” tárgyalja.

- Nyomon követés, rugalmas tervezés: a változó társadalmi-gazdasági körülményekhez történő alkalmazkodás követelménye szükségessé teszi, hogy a stratégia elfogadása után is lehetséges rugalmasan tudjon alkalmazkodni a lehetőségekhez, külső adottságokhoz. Ehhez monitoring és kontrolling rendszer működtetése szükséges, amely lehetővé teszi a megvalósulás nyomon követését, az akadályozó tényezők azonosítását és megfelelő intézkedések meghozatalát. A monitoring és kontrolling témakörét a 7.5 „Monitoring rendszer kialakítása” című fejezet tartalmazza.
- Pénzügyi tervezés, pénzügyi források: a megvalósítás alapvető feltétele a pénzügyi források megfelelő időben történő rendelkezésre állása. Míg az előkészítés feladatai során ezek elsősorban önkormányzati források, addig a megvalósítás – tekintettel a szűkös belső anyagi lehetőségekre – elsősorban külső forrásokra támaszkodhat. A források biztosításának körülményeit, ütemezését és azok nagyságrendjét a 3.5 „A fejlesztések ütemezés”, valamint a 3.6 „A fejlesztések összehangolt, vázlatos pénzügyi terve” című fejezet tartalmazza.

5.2.4 A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása

A Stratégiában azonosított beavatkozások úgy lettek meghatározva, hogy azok

- minél nagyobb mértékben és integrált módon reagáljanak a helyzetelemzésben feltárt problémákra, hiányosságokra (5.2.1 fejezet),
- egyértelműen hozzájáruljanak a települési szintű és a magasabb rangú (megyei, országos, EU-s) célkitűzések eléréséhez (5.1 fejezet),
- integrált szemléletűek legyenek és kölcsönhatásuk pozitív eredményt mutasson – ezek kerülnek bemutatásra az alábbiakban.⁴

Fehérgyarmat városa tudatosan tervezi a szolgáltatásait és a funkciók városi szintű megoszlását. A városi szintű célok koherens rendszerben, egymást erősítve járulnak hozzá az integrált településfejlesztési stratégia átfogó céljának és tematikus céljainak megvalósításához.

Az Ipari Park területén és a többi ipari területen – egyedi projektekként vagy integráltan – végrehajtott gazdasági célú infrastrukturális fejlesztések lehetőséget teremtenek a munkahelyteremtésre a vállalkozások fejlesztésére. Ezek kedvező foglalkoztatási hatását egyértelműen felerősítik a közvetlenül vagy közvetetten kapcsolódó gazdasági projektek (infrastrukturális projektek, foglalkoztatást segítő kiegészítő programok, kvv-k támogatása, városmarketing). A foglalkoztathatóságot nagymértékben javítják a 0-3 éves korú gyermekek nappali elhelyezését biztosító intézmények tervezett létrehozása, valamint az óvodás korú gyermekek ellátását biztosító intézmények fejlesztése. Amennyiben a város gazdasági fejlődése dinamikussá válik, az a hátrányos helyzetű lakosság nagyobb mértékű foglalkoztatását is előidézhetheti – így indirekt kapcsolat mutatható ki a szociális városrehabilitáció felzárkóztatásra irányuló tevékenységeivel is.

A turisztikai jellegű projektek (attrakció és szolgáltatásfejlesztés) egyértelműen kiegészítik egymást, mivel az idegenforgalmi vonzerő hosszú távon és nemzetközileg csak akkor erősíthető,

⁴ Az ITS keretében nem szükséges minden egyes projekt esetében a konkrét hatások részletes bemutatása, sokkal inkább az egyes beavatkozás-típusok közötti hatásmechanizmusok feltárása. A tervezett fejlesztések nagy száma miatt többnyire tematikusan csoportosítva kerül bemutatásra a projektek kölcsönhatása, egymásra épülése.

ha széleskörű turisztikai kínálat és szolgáltatások állnak a vendégek rendelkezésére, s még nagyobb előnyt jelentenek, ha programcsomagként kínálják az ide látogatóknak. Ezek a helyi lakosság számára is elérhetőek, ami közvetetten hozzájárul a helyi identitástudat erősödéséhez is.

A tervezett közlekedési fejlesztések a legtöbb projekt esetében hozzájárulnak a hatásosság növeléséhez – hiszen az elérhetőség javul, ami mind a vállalkozások, mind a lakosság szempontjából előnyös.

Az energetikai fejlesztések a közszolgáltatásokat nyújtó intézmények esetében valósulnak meg, ezzel hozzájárulva, hogy az intézmények működési, fenntartási költségei csökkenjenek, valamint a környezet védelme előtérbe kerül.

A helyi identitás erősítésére irányuló beavatkozások közvetett módon szinte az összes többi projektre hatással vannak, hiszen a népességmegtartó erő növelésével egyaránt biztosítható a város által nyújtott szolgáltatások iránti kereslet és a gazdasági szereplők számára rendelkezésre álló munkaerő-kínálat, de ugyanígy kedvező tendenciák indulhatnak el a társadalmi kohézió szempontjából is, ami a szociális városrehabilitáció esetében is fontos célkitűzés.

A fentiek értelmében **a tervezett beavatkozások közötti szinergikus hatásmechanizmus egyértelműen igazolható**, negatív hatások vagy gátló kapcsolatok nem prognosztizálhatók.

6 A stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatai

Az ITS megvalósítása és megvalósíthatósága szempontjából fontos, hogy azonosítsa azokat a kockázatokat, amelyek esetleges bekövetkezése a stratégia céljainak elérését veszélyezteti. Az egyes konkrét beavatkozások, projektek megvalósítását veszélyeztető kockázatokat az adott fejlesztések kapcsán kell meghatározni és kezelni.

Jelen fejezet a stratégiai szintű kockázatok bemutatása mellett megbecsüli a bekövetkezés valószínűségét és hatásának mértékét, valamint minden egyes kockázat esetében meghatározza a kockázatkezelési intézkedéseket is. A kockázatok több szempont alapján csoportosíthatók:

- attól függően, hogy az adott kockázat bekövetkezése, illetve megelőzése önkormányzati hatáskörbe tartozik-e, elkülöníthetők belső és külső kockázatok;
- a stratégiaalkotás és - megvalósítás fázisait tekintve három típusú kockázat különböztethető meg:
 - **tervezéshez kapcsolódó kockázatok:** a legfontosabb kockázatot a stratégiaalkotás szempontjából a tervezési környezet folyamatos változása jelenti; a kockázat kiküszöbölése érdekében folyamatos egyeztetések, szakértői konzultációk valósultak meg, a városi projektportfólió a helyi igények és szükségletek, valamint az EU-célkitűzések és a hazai operatív programok által kijelölt lehetőségek figyelembevételével került kialakításra;
 - **megvalósításhoz kapcsolódó kockázatok:** a legfőbb nehézséget a tervezett projektek végrehajtásával kapcsolatos műszaki és pénzügyi problémák okozhatják, amelyek megfelelő előkészítési tevékenységgel jelentősen csökkenthetőek;
 - **fenntartáshoz kapcsolódó kockázatok:** a tervezés és megvalósítás mellett kiemelt figyelmet kell fordítani az elért eredmények fenntartásának módjára és szervezeti hátterére;
- a kockázatok különböző területeken jelentkezhetnek – felmerülhetnek pénzügyi, gazdasági, jogi, intézményi, műszaki vagy társadalmi nehézségek, amelyek akadályozhatják a stratégia céljainak elérését.

19. táblázat: A stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatai

Kockázat megnevezése	Valószínűség (magas; közepes; alacsony)	Hatás mértéke (jelentős; közepes; alacsony)	Kockázatkezelés módja (kockázat és eszközök összekapcsolása)
A jogszabályi környezet kedvezőtlen irányba változása	magas	jelentős	Az jogszabályi változások folyamatos figyelemmel kísérése Rugalmas, gyors reagálás a megváltozó jogszabályi körülményekhez A jogi és szabályozási követelményeket meghatározó intézményekkel folyamatosan szoros együttműködésre kell törekedni.
Kedvezőtlen gazdasági környezet	közepes	jelentős	Alternatív megoldások és eszközök alkalmazása a város fejlődése érdekében Intenzív befektetés-ösztönzés

Kockázat megnevezése	Valószínűség (magas; közepes; alacsony)	Hatás mértéke (jelentős; közepes; alacsony)	Kockázatkezelés módja (kockázat és eszközök összekapcsolása)
Közbeszerzési eljárásokból adódó kockázatok (időbeli elhúzóadások)	közepes	közepes	Az eljárásrend szigorú betartása minden érintett részéről A közbeszerzési dokumentumok megfelelő szakmai előkészítettségének biztosítása Közbeszerzési szakértő alkalmazása
Hatósági dokumentumok hiánya, késése	közepes	közepes	A hatósági dokumentumok ügyintézési időkereteinek figyelembe vétele Esetleges késésre, csúszásra előre felkészülés már az előkészítés során
Saját forrás előteremtésének kockázata	közepes	jelentős	Alternatív forráslehetőségek felkutatása
Hazai illetve Európai Unió fejlesztési források elmaradása, likviditási probléma lép fel	alacsony / közepes	jelentős	A forrás lehívás késedelmére való felkészülés
A tervezett projektek megvalósítási költsége jóval meghaladja a tervezett mértéket	közepes	közepes	Részletes projekttervek, átgondolt műszaki tervek, költségvetések készítése Tartalékkeret meghatározása
A megvalósításhoz szükséges szakemberek hiánya	alacsony	közepes	Az Önkormányzat feladata, hogy megfelelő szakmai háttérrel biztosítson
Előre nem látható műszaki problémák	magas	jelentős	Részletes tanulmánytervek készítése, alapos helyzetfelmérés
Nem megfelelő műszaki tervek vagy kivitelezés	alacsony	közepes	A tervezők és kivitelezők kiválasztása során kiemelt figyelem fordítása a szakmai alkalmasság, megfelelő referenciák meglétére.
Többletmunka felmerülése	közepes	közepes	Esetleges többletmunkára felkészülés már az előkészítés során
Kivitelezés csúszása	közepes	közepes	Reális ütemterv összeállítása Kötér alkalmazása
Az indikátorok teljesítése nem lehetséges	alacsony	jelentős	Teljesíthető és mérhető indikátorok meghatározása
A fejlesztési programokhoz szükséges befektetők, partnerek hiánya	közepes	közepes	Megfelelő marketing és promóciós tevékenységek, a befektetési lehetőségek kapcsán
Társadalmi szempontok kockázata: lakossági ellenállás, negatív közvélemény	közepes	közepes	Magas szintű partnerség biztosítása Folyamatos kommunikáció a lakossággal, helyi fórumok szervezése
A létesítmények fenntartási költségei emelkedése	közepes	közepes	Korszerű, hatékony technológiák alkalmazása Költség-haszon elemzés előzetes elvégzése
A revitalizált vagy új zöldfelületek gyors degradációja	alacsony	alacsony	A városi klímát jól tűrő, őshonos növényfajok megfelelő időben történő betelepítése Fenntartási költségek biztosítása

Az alábbi táblázat azt mutatja, hogy a kockázat bekövetkezése esetén az egyes célok milyen módon érintettek.

20. táblázat: A célok érintettsége a kockázatok által

Kockázat megnevezése	T1. A város eltartó képességének növelése	T2. A helyi közösségek és az identitás növelése	T3. Közszolgáltatások és a települési környezet minőségi fejlesztése
A jogszabályi környezet kedvezőtlen irányba változása			
Kedvezőtlen gazdasági környezet			
Közbeszerzési eljárásokból adódó kockázatok (időbeli elhúzóadások)			
Hatósági dokumentumok hiánya, késése			
Saját forrás előteremtésének kockázata			
Hazai illetve Európai Unió fejlesztési források elmaradása, likviditási probléma lép fel			
A tervezett projektek megvalósítási költsége jóval meghaladja a tervezett mértéket			
A megvalósításhoz szükséges szakemberek hiánya			
Előre nem látható műszaki problémák			
Nem megfelelő műszaki tervek vagy kivitelezés			
Többletmunka felmerülése			
Kivitelezés csúszása			
Az indikátorok teljesítése nem lehetséges			
A fejlesztési programokhoz szükséges befektetők, partnerek hiánya			
Társadalmi szempontok kockázata: lakossági ellenállás, negatív közvélemény			
A létesítmények fenntartási költségeinek emelkedése			
A revitalizált vagy új zöldfelületek gyors degradációja			
	Erős érintettség		
	Közepes érintettség		
	Gyenge érintettség		

7.A megvalósítás eszközei és nyomon követése

7.1 A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek

A fejezet azon önkormányzat által végzett nem beruházási jellegű tevékenységeket foglalja össze, amelyek segítik, támogatják a fejlesztési és rehabilitációs célok elérését. Fehérgyarmaton vannak már sikeresen alkalmazott tevékenységek:

- Kiszámítható és transzparens szabályozási környezet,
- Szabályozási tevékenységek, tervalku;

illetve vannak olyan eszközök, melyekkel a jövőben élni kíván

- Hatékony és következetes városmarketing tevékenység, pozitív arculat és identitáserősítés,
- Funkcióvesztett, kiüresedett, használaton kívüli épületek és területek hasznosítása.

Az ITS végrehajtásánál legcélszerűbb minden egyes beavatkozást megelőzően megvizsgálni, hogy az egyedi szituációban, mely módszer alkalmazása a legoptimálisabb. Az Önkormányzat tisztában van az egyéb eszközök alkalmazásának lehetőségével (pl. helyi adókedvezmények), azonban a meglévő és folyamatosan átalakuló nemzetgazdasági körülmények nem teszik lehetővé az önkormányzatnak jelenleg ezen eszközök alkalmazását.

7.1.1 Kiszámítható és transzparens szabályozási környezet

A stratégia céljainak elérését biztosító fejlesztéseket alapvetően meghatározza azok környezete, amely esetében a természeti és infrastrukturális környezet mellett meghatározó szerepet tölt be a helyi önkormányzat és annak szabályozási gyakorlata. A városfejlesztési stratégia megvalósításához elengedhetetlen az önkormányzat következetes és kiszámítható jogalkotói és jogalkalmazói magatartása, mely biztosítja és fenntartja a transzparens és támogató adminisztratív és szabályozási környezetet. A fentieknek köszönhetően csökken a gazdasági bizonytalanság, a befektetési kockázat, s a társadalmi, valamint a gazdasági szereplők számára biztonságos befektetői környezet jön létre. Felismerve a biztonságos környezetben rejlő előnyöket, előtérbe helyeződnek a közszféra és magánszféra együttműködésén alapuló projektmegvalósítási konstrukciók, mely biztosítja a befektetések költséghatékonyságát, az önkormányzat pénzügyi forrásainak szabadabb felhasználhatóságát, a beruházások gyorsabb megvalósulását.

A pénzügyi erőforrások tudatos felhasználásából származó vélelmezett hatásokat sokszorosan felülmúlhatja az önkormányzat a hatáskörébe rendelt szabályozási eszközök tudatos alkalmazásával, ám ennek ellenkezője is igaz: a megfelelő és támogató szabályozás hiánya ellehetetleníti, megghiúsíthatja a pénzügyi eszközökre alapozott fejlesztéseket.

Ezért a stratégia sikeres megvalósításához elengedhetetlen az önkormányzat konzisztens és kiszámítható jogalkotói és jogalkalmazói magatartása, az átlátható, támogató adminisztratív és szabályozási környezet biztosítása és fenntartása, legyen szó akár milliárdos befektetésekről,

akár a szociális segély igénybevételéről. A helyi gazdaságpolitika céljait világosan meg kell fogalmazni, meg kell határozni a célok megvalósításához szükséges támogató jogi, szabályozási lépéseket, és tudatosan végre is kell hajtani azokat.

Az önkormányzatnak a helyi gazdaság szabályozásában, valamint a gazdasági tevékenységekhez kötött adminisztratív és engedélyezési eljárások során tanúsított kiszámítható és átlátható magatartása **csökkenti a gazdasági bizonytalanságot és a befektetések kockázatát.**

Különösen fontos továbbá **az építési szabályok meghatározása és a területhasználat korlátainak felállítása** úgy, hogy az megfelelő rugalmassággal módosítható lehessen, amennyiben befektetői igény jelentkezik – természetesen a helyi lakosok érdekeinek maximális érvényesítése mellett. A befektetői folyamatot szükség esetén **adó- és illetékkezdményekkel** is ösztönözni, gyorsítani lehet.

7.1.2 Tudatos ingatlan- és kapacitásgazdálkodás

Felesleges, kihasználatlan kapacitásaival, illetve a tevékenység-racionalizálás során felszabaduló kapacitásokkal gazdálkodnia kell az önkormányzatnak. Ilyen felszabaduló kapacitás lehet többek között egy funkcióváltás alatt álló, időlegesen használaton kívüli ingatlan, amelyben teret lehet engedni annak közösségi vagy civil szervezetek által történő időleges hasznosítására (pl. az eladás vagy felújítás megkezdésének időpontjáig). Ugyanilyen módon célszerű a folyamatosan használaton kívüli, az önkormányzat tevékenysége szempontjából **funkcióval nem rendelkező ingatlanok hasznosítása.** Hasonló módon lehet eljárni más olyan eszközök, erőforrások esetében (pl. gépkocsi, hangtechnikai és informatikai eszközök stb.), amelyek időszakosan hasznosíthatóak, és azokkal úgy termelhető mások számára érték, hogy az önkormányzat számára nem jelentkezik közvetlen költség. Ezzel a jólét pusztá javításán felül többek között támogatható a stratégia megvalósítását is segítő, de önmagukban is jelentőséggel bíró kulturális vagy közösségi értékek létrejötte.

Az önkormányzat korlátozott mértékben rendelkezik eszközökkel, hogy a magántulajdonban lévő funkcióvesztett épületek hasznosítását ösztönözze. Ezen épületek hasznosítása többnyire piaci alapon történik. A belterületen két nagyobb, korábban ipari tevékenység számára szolgáló terület (a kisebb részben már kiskereskedelmi célra hasznosított Metripond üzem, valamint az üresen álló Hódiköt telephely) hasznosítását az önkormányzat szabályozási tevékenységgel (Építési szabályzat és szabályozási terv) és városmarketing eszközökkel segíti.

A városközpont akcióterületen több üres önkormányzati tulajdonú épület található: volt 1-es iskola régi épülete és tornaterme, volt MHSZ székház, volt Fiúkollégium épülete. Az üres vagy alulhasznosított önkormányzati épületek hasznosítására jelen ITS tesz javaslatot, azonban az épületek felújítása, funkcióval való megtöltése kizárólag pályázati források jelentős mértékű bevonásával lehetséges.

Az Önkormányzat korábban is partner volt az alulhasznosított területek megújításában: volt 1. számú Általános Iskola főépületében bérlakások kialakítása történt; az iskola egyik kisebb épületében a Máltai Szeretetszolgálat addiktológiai és mentális kezelési központot alakított ki; román-magyar együttműködés keretében közösségi ház került kialakítása a művelődési ház mellett, a Sétálóutca elején pedig Galéria (kiállító terem) létesült egy leromlott állapotú épület felújításával.

Az önkormányzatnak a tulajdonában álló ingatlanokat céljai és feladatai megvalósításához alkalmazható eszközöknek kell tekintenie. Ennek tükrében lehetősége van eladói és szabályozói pozíciójával élve – de nem visszaélve – **bizonyos ingatlanok eladását vagy hasznosításba adását olyan feltételekhez kötni, amelyek az önkormányzat által ellátandó feladatok megvalósítását garantálják** (pl. játszótér építése a beruházó által használatba vett területen

vagy más közterületen). Kölcsönös előnyök esetén lehetséges átgondolt PPP konstrukciók alkalmazása, ami biztosítja a magánbefektetések hatékonyságát, az önkormányzati likviditás megőrzését és az önkormányzat pénzügyi forrásainak szabadabb felhasználhatóságát.

7.1.3 Szabályozási tevékenységek, tervalku

Az önkormányzatokról és az épített környezetről szóló törvények értelmében a területek felhasználásának, illetve a területeken az építés szabályainak meghatározása a települési önkormányzat joga. Fehérgyarmat város rendelkezik mindazokkal a településrendezési eszközökkel, amelyek szükségesek a város fejlődéséhez. A város 2007-ben a településrendezési eszközeit felülvizsgálta, új alapokra helyezte, hogy kihasználja a településrendezésben illetve a szabályozásban lévő lehetőségeket.

A településfejlesztési stratégiában az akcióterületre megfogalmazott rövid távú fejlesztések nem igénylik a településrendezési terv módosítását. A város vezetése nem tervezi a településrendezési eszközeinek módosítását, annak elfogadása az egyeztetések eljárási rendjének megfelelően került kialakításra. Az Önkormányzat a településrendezési terv felülvizsgálatát kezdeményezi későbbiekben, így a stratégia későbbre ütemezett projektelemei szerint alakíthatják a további településrendezési eszközöket (településszerkezeti terv, szabályozási terv és helyi építési szabályzat).

Befektetői és lakossági kezdeményezésre az Önkormányzat csak településrendezési szerződés keretén belül módosítja terveit, indokolt esetben. A tervalku lehetővé teszi, hogy nagy beruházások esetén, a beruházó és az önkormányzat között olyan szerződés kössön, amely mindkét fél számára előnyös és rögzített fejlesztési feladatokkal bír.

Az Önkormányzat számára az építési törvény több településrendezési terv megvalósulását biztosító jogintézményt (építésjogi követelmények, – változtatási, telekalakítási és építési - tilalmak, telekalakítás, elővásárlási jog, kisajátítás, helyi közút céljára történő lejegyzés, útépítési és közművesítési hozzájárulás, településrendezési - beépítési, helyrehozatali és beültetési - kötelezések, kártalanítási szabályok, településrendezési szerződés) is biztosít arra, hogy részt vegyen a településképp formálásában. A településrendezési eszközök készítése során eddig is tudatosan használta ezeket az eszközöket (önkormányzati elővásárlási joggal terhelt telkek, kiszolgáló és lakóút céljára történő lejegyzés, helyrehozatali kötelezettség, beépítési kötelezettség, beültetési kötelezettség), s várható, hogy hosszú távon is alkalmazni fogja.

A város tervtanácsot jelenleg nem működtet. Hosszú távon határozhat a képviselő-testület, hogy a helyi építési szabályzatban meghatározott léptékű épületek esetén, melyek gazdasági, településképi értelemben nagy hatással lesznek a település életére, eme eszköz segítségével építészeti kontrollt biztosítson.

7.1.4 Hatékony és következetes városmarketing tevékenység, pozitív arculat és identitás erősítése

Fehérgyarmat városának a közép- és hosszú távú célok elérése érdekében ki kell dolgoznia, illetve el kell fogadni a Városmarketing stratégiáját, melyben megfogalmazott célkitűzések és tevékenységek megvalósulása révén vonzóvá válik a város az ott élők, az oda látogatók számára, valamint a befektetői döntéseket meghozó üzletemberekre. A városmarketing célja tehát, hogy segítse:

- a versenyképesség kialakítását és fenntartását,
- a települési közvéleménycsoportok elégedettségének javítását;
- a hely attraktivitásának növelését;

- a település-imázs megtartását és javítását;
- valamint a környező kistérség esetében az ismertség növelését, az imázs javítását és az együttműködés és kölcsönös támogatás biztosítását.

Fehérgyarmat imázsa, jó híre elsősorban a pontos városidentitás programszerű meghatározásával és kommunikációjával alakítható. Az identitás a lakók felé és a külső célcsoportok felé irányuló, a város célkitűzéseire alapozott önábrázolás és magatartás. A jól kialakított, a település összetéveszthetetlen jegyeit tartalmazó identitás biztosíthatja, hogy a konkurensokkal szemben jobb pozíciót foglalhasson el a település. Az identitás az imázson túl nélkülözhetetlen kötőanyag is egyben, amely összetartja az itt élők közösségét. A városi identitás elemei: a városarculat, a városkultúra továbbá a városkommunikáció.

A jól felépített városmarketing tevékenység nagyban támogathatja a városfejlesztési stratégia megvalósítását. A célok meghatározásával párhuzamosan meg kell határozni a városkommunikáció potenciális külső és belső célcsoportjait.

- Külső célcsoport: kívülálló nem helyben lakó befektetők, turisták stb. Cél az érdeklődés felkeltése, fenntartása, növelése. A várostermék vonzerő-központként jelenik meg.(Imázs!)
- Belső célcsoport: összességében a város lakói, hiszen az adott vállalkozások, szervezetek, intézmények dolgozói mind a város állandó vagy ideiglenes lakói. Cél a lakók bevonása a település életébe, fejlesztésbe. A tervek megvalósulatlanok maradnak, ha nem találkoznak a helybéli polgárok akaratával. (Identitás!)

Fehérgyarmat esetében a városmarketing egyik fő elemeként a kommunikációt határozzuk meg, ma a legtöbb problémát az alul vagy rosszul "informáltság" okozza. A városkommunikációnak az alábbi alapvető tevékenységeket kell felölelnie:

- Kapcsolattartás a város fontos célcsoportjaival:
 - Kiállítások, vásárok, konferenciák rendezése
 - Polgármesteri fogadás, polgármesteri látogatások szervezeteknél
 - évenként kétszer rendszeres vállalkozói fórum
 - havi jelleggel rendszeres civil fórum
 - Kisebbségekkel történő kapcsolattartás
- Önkormányzaton belüli kapcsolatok:
 - városházi információs hálózat kiépítése (elektronikus posta, hirdetőtáblák, faliújság)
 - feladat és hatásköri jegyzék újragondolása
 - koncepciók, hatályos rendeletek gyűjteményes kiadványa
 - Önkormányzati Híradó
 - önkormányzati intézményekkel közös kiadványok
 - figyelemfelkeltő kampányok rendezése - különböző szervezetekkel közösen és a sajtóban is
 - közvetlen ügyfélkapcsolatok fejlesztése
 - sajtóközlemények és a sajtótájékoztatók rendszerének kialakítása, illetve továbbfejlesztése.

- Sajtókapcsolatok
 - Állandó sajtóinformációs szolgálat
 - Önkormányzati intézmények sajtómunka koordinálása
 - Közkapcsolatok fejlesztése
- Kiadvány politika
 - Hagyományos nyomtatott kiadványok (turisták, látogatók, befektetők számára, önkormányzati, exkluzív, egyéb nyomtatott)
 - Számítógépes kiadványok
- Médiumok Fehérgyarmaton:
 - Önkormányzat által fenntartott médiumok: Fehérgyarmat Hivatalos Honlapja, Városi Televízió Fehérgyarmat
 - Nem önkormányzat által fenntartott médiumok: Hirdetési Újságok, Rádió Som

A várost a közérdekű adatok közzétételére jogszabályok is kötelezik.

Fehérgyarmat arculatának kialakítása, a célrendszer megállapítása során minden cselekedetével meg kell jeleníteni, hogy a város nagy múlttal, értékekkel rendelkezik, nyitott, innovatív, befogadó, invitatív, tudásban gazdag és intelligens, kooperatív. Az ITS-hez kapcsolódóan a marketingakciókat az ágazati és területspecifikus szemléletmód, a rendszerszemlélet és a mérhetőség jellemzi.

7.1.5 Helyi adókedvezmények

Az Ipari parkba települő vállalkozások csak iparüzési adó fizetésére kötelezettek, a kommunális adó és építményadó fizetése alól mentességet kapnak. Illeték-kedvezményekre a jogszabályi környezet nem ad lehetőséget. Az önkormányzat rendszeresen vizsgálja a vállalkozásokat érintő adóterhek csökkentésének lehetőségét. E tekintetben világos, következetes és egyértelmű szabályozás kialakításának szükségessége mellett a város költségvetésének egyensúlyban tartása elsődleges szempontnak minősül. Egyéb kedvezmények (pl. lakásépítési támogatás, bérlakás fejlesztési program stb.) magántőkét érdemben mobilizáló mértékű bevezetése az önkormányzat pénzügyi lehetőségeit jelentősen meghaladja.

Lehetséges kedvezmények:

1. Ingatlan értékesítése esetén, a munkahely teremtés támogatásának mértéke minden újonnan foglalkoztatott, teljes munkaidős munkavállaló esetén már az 1. főtől kezdve, új munkahelyenként a vállalkozás havi átlagbérének háromszorosáig, maximum 500.000 Ft/új munkahely/támogatási időszakra (minimum 10 fő szükséges) – a telekár 75 %-ig
2. A Fehérgyarmaton történő ismételt beruházások ösztönzése érdekében azon vállalkozás részére, amely Fehérgyarmaton ismételt önkormányzati ingatlan vásárlását követően, azon beruházást hajt végre, az önkormányzat az ingatlan árából 20 % nettó árkedvezményt nyújt – amely minden egyes plusz foglalkoztatás esetében 2 %-kal emelkedik. (A foglalkoztatásnál egy fő, 100 M Ft/fővel egyenértékű)
3. Azon vállalkozás számára, amely a beruházás megvalósítása kapcsán, számlákkal és szerződésekkel igazoltan legalább a nettó beruházási (kivitelezési) érték 50 % -nak megfelelő mértékben (tervezés, kivitelezés, egyéb szolgáltatás céljából) fehérgyarmati vagy Fehérgyarmat kistérségi vállalkozások számára ad munkát, csökkentett adófizetést biztosít.

4. Az önkormányzat a logisztikai jellegű beruházások ösztönzésére halasztott fizetési határidejű telekvásárlási lehetőséget biztosít.

Minden egyes ilyen célú vásárlás esetén a halasztás ideje 2 év.

Hosszabb távra ható gazdaságfejlesztési intézkedés

5. Fehérgyarmat Város Önkormányzata pályázatot hirdet gazdaság-és kereskedelemfejlesztési témában támogatás igénylésére.

7.1.6 A városfejlesztést elősegítő soft tevékenységek

A városfejlesztés műszaki beavatkozásai önmagukban nem elegendők a kitűzött célok eléréséhez. Szükséges olyan rendezvények, képzések, programok bevezetése, amelyek a társadalmat megmozgatják, segítik az egyes emberek továbblépését és a helyi közösségi kezdeményezések kibontakozását, egyben hozzájárulnak a fejlesztések elfogadtatásához is. Ilyen soft tevékenységek lehetnek a következők:

- vállalkozói képzések;
- munkaerő piaci beilleszkedést és a hátrányos helyzetű gyermekek iskolai felzárkózását elősegítő tevékenységek, képzési, oktatási programok;
- az érintett lakosság fejlesztésekbe történő bevonását célzó akciók;
- közösségfejlesztést és a szabadidő hasznos eltöltését segítő szolgáltatások, tanfolyamok, képzési programok kialakítása (hagyományőrző közösségi kezdeményezések, valamint a , játszó- és foglalkoztató házak, kulturális- és sport rendezvények, kiállítások, civil programok megvalósítása stb.);
- helyi környezettudatosság elterjesztését segítő tájékoztatósi, szemléletformáló akciók;
- integrált településfejlesztési tevékenységekhez (pl. parkosításhoz, játszóterek kiépítéséhez, parlagfű irtásához stb.) kapcsolódó helyi társadalmi akciók megszervezésének támogatása;
- alternatív szociális, gyermekjóléti szolgáltatások kialakítása;
- bűnmegelőzés és közbiztonság erősítésével kapcsolatos képzési, szemléletformáló programok;
- határon átnyúló együttműködések indukáló kezdeményezések.

A soft tevékenységeket részletesen az akcióterületi tervezés során szükséges kidolgozni.

7.1.7 Közterület-alakítási tervek készítése

A városképi és településszerkezeti szempontból meghatározó közterületek esetében a 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet 8. sz. melléklete szerinti közterület-alakítási terv készítése szükséges, melynek kötelező tartalma a következő:

1. Helyszínrajzi kialakítás, elrendezés
2. Magassági kialakítás, elrendezés, keresztmetszetek
3. Városképi megjelenés, arculati elemek
4. Kertépítészeti kialakítás (beleértve a növényzet fajtáját, kiültetési módját és helyét, a közlekedési zöldfelületek, zöldsávok kialakítását)

5. Közlekedési és parkoló felületek kialakítása (beleértve a útcsatlakozásokat, közlekedési csomópontokat a forgalomtechnikai javaslat feltüntetésével együtt, a burkolatok, szegélyek, felhajtók és akadálymentesítésre szolgáló lejtők, felfestések jelölését, a gépjármű, a gyalogos, a kerékpáros közlekedés és parkolás felületeit, burkolati terveit, a burkolatfajtaikat és anyagokat, a burkolatmintázatok módját, a behajtók, személybejárók helyét és kialakításuk módját, felületeit, a mozgó és fix terelőket, pollereket, oszlopokat, továbbá a kerékpár-tárolás eszközeit, valamint a közösségi közlekedés megállóinak kialakítását)
6. Köztárgyak elhelyezése (beleértve az utcabútorzatot, az ivó- és a szökőkutakat)
7. Berendezések elhelyezése (beleértve a reklámhordozókat)
8. Közműhálózat és műtárgyai kialakítása (beleértve a közművek műtárgyait, tűzcsapokat, egyéb berendezéseket)
9. Közvilágítás és díszvilágítás kialakítása
10. Pavilonok, pavilonjellegű építmények, fülke elhelyezése
11. Vendéglátó teraszok kialakítása
12. Műtárgynak nem minősülő egyéb építmények elhelyezése, kialakítása
13. Ütemezett megvalósítás esetén a megvalósítás ütemeinek lehatárolása

A közterület-alakítási terv csak a közműszolgáltatókkal és az érintett közútkezelővel egyeztetve készülhet. Az akcióterületi tervezés során kidolgozandó közterületi arculati stratégia alapján készülő, egységes koncepciót tükröző terv lehet az alapja valamennyi, az adott közterületen végzett út-, járda- és közműépítési, valamint zöldfelület-fejlesztési tevékenységnek.

7.2 Az ITS megvalósításának szervezeti keretei

A városfejlesztés jelenleg is hatékonyan és szakmailag jól működő szervezeti rendszere a jövőben is alkalmas a városrehabilitációval kapcsolatos tevékenységek átgondolt, ütemezett és eredményes megvalósítására. A szervezeti struktúra hármas tagolású:

- A **stratégiai menedzsmentet** a város képviselőtestülete, jegyzője és polgármestere alkotják. Ők felelősek a döntéshozatal során a városfejlesztési célok elérése érdekében érdemi előrelépéseket tenni, valamint a stratégia megvalósulását, illetve ennek társadalmi-gazdasági hatásait nyomon követni, értékelni. A stratégiai menedzsment feladata az ITS rendszeres vagy indokolt esetben történő aktualizálásának biztosítása is.
- Az **operatív menedzsmentet** a polgármesteri hivatal fejlesztések megvalósításában közreműködő szervezeti egységei (leginkább Városfejlesztési Iroda), valamint az érintett intézmények vezetői alkotják. Ezek a szakemberek saját területükön végzik a stratégiai célok végrehajtásával kapcsolatos feladatokat.
- A **fenntartásban közreműködő** személyek a település, az önkormányzati intézmények munkavállalói, illetve mindazon személyek és szervezetek, akik valamilyen módon kapcsolódnak a városfejlesztés eredményeként létrehozott, megújított létesítményekhez.

Fehérgyarmat város tekintetében mindhárom szinten elegendő számú, megfelelő tudással, tapasztalattal és konstruktív, a fejlesztések iránt elkötelezett személyek találhatóak. A Hivatalban 2009-ben lezajlott szervezettefejlesztés eredményeként a feladatvégzés és a működés hatékonyságának tovább javult.

Fehérgyarmat Város Önkormányzata szervezeti hierarchiájában a városfejlesztés általános irányvonalainak meghatározása a **képviselőtestület** feladata. A bizottságokat **véleményezési**,

kezdeményezési, javaslattételi, közreműködő és döntési jogosítványokkal ruházták fel, amelyek révén:

- saját szakterületükön közreműködnek a városfejlesztési tevékenységeket megalapozó dokumentumok tervezésében, véleményezésében,
- figyelemmel kísérik a fejlesztések megvalósítását,
- felügyelik a feladatkörükhöz kapcsolódó önkormányzati intézmények működését,
- valamint ezen általános hatáskörök mellett speciális feladatokat is ellátnak a városfejlesztéshez kapcsolódóan, amelyek jelentősége az Integrált Településfejlesztési Stratégia kidolgozása és megvalósítása szempontjából is kiemelkedő (pl. önkormányzati intézmények felújításának menetrendje, ingatlanhasznosítás, vállalkozási feltételek stb.).

A városfejlesztési tevékenységekben a jegyző is fontos szerepet játszik, hiszen jogszabályi felhatalmazás alapján koordinálja az önkormányzati rendeletek és koncepciók előkészítését.

7.2.1 A városfejlesztés jelenlegi szervezeti rendszere

Fehérgyarmat városában a városfejlesztéssel kapcsolatos döntési jogkörrel a polgármester rendelkezik. A **képviselőtestület** az általa elfogadott rendeletek és határozatok révén dönt többek között az erre célra rendelkezésre álló pénzeszközök nagyságáról, az egyes ilyen jellegű pályázatokhoz szükséges önerő biztosításáról. Ezen túlmenően a testület feladata a város térbeli fejlődését nagymértékben befolyásoló településszerkezeti terv, helyi építési szabályzat és szabályozási terv elfogadása és/vagy módosítása. A képviselő-testület döntéseinek előkészítésében fontos szerepet játszanak a képviselőtestület különböző **bizottságai**. Bizottságok:

- Intézmény-felügyeleti, Szociális, Közművelődési és Sport Bizottság,
- Pénzügyi Bizottság,
- Ügyrendi Bizottság,
- Városfejlesztési, Környezetvédelmi és Műszaki Bizottság.

A városfejlesztési feladatokban közvetlenül a Városfejlesztési, Környezetvédelmi és Műszaki Bizottság, illetve a Pénzügyi Bizottság vesz részt.

A Városfejlesztési, Környezetvédelmi és Műszaki Bizottság véleményezi

- Az önkormányzat éves költségvetésének, zárszámadási rendeletének tervezetét.
- A tömegközlekedéssel, energiaszolgáltatással, az épített környezettel, vízgazdálkodással, csapadék- és szennyvízelvezetéssel, hírközléssel, információs rendszerekkel, a területrendezéssel és területfejlesztéssel összefüggő beszámolókat, előterjesztéseket, koncepciókat, programokat.
- A nemzeti környezetvédelmi programban foglalt célokkal, feladatokkal és a település rendezési tervével összhangban, az önkormányzat illetékességi területére készített települési környezetvédelmi program tervezetét.
- A helyi jelentőségű természeti terület védetté nyilvánításáról, óvásáról, őrzéséről, fenntartásáról, valamint természeti állapotának fejlesztéséről való gondoskodás körében készített, továbbá a védettség feloldására irányuló előterjesztést, az önkormányzat illetékességi területén lévő és műemléki oltalmat érdemlő értékek védetté nyilvánítására, illetőleg a védekezés megszüntetésére irányuló kezdeményezést.

- Az önkormányzat tulajdonát képező egyes vagyontárgyak forgalomképesség szerinti átminősítésére vonatkozó előterjesztést.
- A helyi zaj- és rezgésvédelmi szabályok megállapítására vonatkozó előterjesztést.
- A közterület használat szabályozására irányuló tervezetet
- Az önkormányzati tulajdonú mezőgazdasági művelésű földterületekkel kapcsolatos testületi döntéseket.
- A köztemető fenntartásával kapcsolatos előterjesztéseket.
- Az önkormányzat illetékességi területén lévő földrajzi nevek megállapítására, megváltoztatására irányuló tervezetet.
- A településrendezési tervet az elkészítésével, módosításával kapcsolatos valamennyi előterjesztést
- A közút forgalmi rendjének a város közlekedésében jelentősebb változást eredményező intézkedések tervezetét.
- Helyi vízi közművek működtetésével kapcsolatos előterjesztéseket.
- A városfejlesztési, gazdaságfejlesztési és beruházási terveket.
- A városfejlesztéshez, városüzemeltetéshez kapcsolódó, a képviselő- testület elé kerülő valamennyi rendelet és határozat tervezetét.

A Pénzügyi Bizottság véleményezi

- Az önkormányzatnál és intézményeinél az éves költségvetési javaslatot és a végrehajtásáról szóló féléves, éves beszámoló tervezeteit.
- Az önkormányzat gazdálkodásával, pénzügyi helyzetével, vagyonával kapcsolatos, a képviselő- testület elé kerülő valamennyi előterjesztést.
- Az önkormányzat pénzügyi- gazdasági ellenőrzéseinek éves munkatervét.
- Az önkormányzat gazdasági társaságban való részvételére, vonatkozó előterjesztéseket, a fejlesztési és beruházási terveket.
- Az önkormányzati költségvetési szerv alapításáról, átszervezéséről, megszüntetéséről szóló előterjesztést, az önkormányzat gazdálkodását érintő fejlesztési, működtetési, átszervezési tárgyú előterjesztést.
- Állást foglal az önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok alapításáról, működtetéséről, üzletrészek, részvények adásvételéről.
- Figyelemmel kíséri az elfogadott éves költségvetés bevétel – kiadás alakulását, az önkormányzat likviditási helyzetét, a vagyonváltozás alakulását, értékeli az azt előidéző okokat.
- Vizsgálja a hitelfelvétel indokait és gazdasági megalapozottságát.
- Ellenőrzi a pénzkezelési szabályzat megtartását, a bizonylati rend és bizonylati fegyelem érvényesítését.

A városfejlesztéssel összefüggő döntések végrehajtása a polgármesteri hivatal Műszaki, Városfejlesztési és Üzemeltetési Irodájának, a Pénzügyi és Oktatási Irodájának és a Közigazgatási Irodájának a feladata.

Műszaki Városfejlesztési és Üzemeltetési Iroda feladatai:

- A képviselő-testület munkatervének megfelelően elkészíti a feladatkörébe tartozó testületi előterjesztéseket.
- Közreműködik a beruházásokkal és felújításokkal kapcsolatos közbeszerzési eljárás előkészítésében és lebonyolításában.
- Koordinálja, felügyeli az önkormányzati beruházásokat, kapcsolatot tart a beruházó és kivitelező cégekkel, elkészíti a pályázatokat.
- Döntésre előkészíti a településrendezéssel kapcsolatos terveket és azzal összefüggő feladatokat.
- Ellátja a céltámogatással kapcsolatos műszaki jellegű feladatokat, felügyeli a támogatások felhasználását.
- Elkészíti a tulajdonosi hozzájáruló nyilatkozatokat.
- Közreműködik a városüzemeltetéssel, fenntartással, kommunális igazgatással kapcsolatos feladatok ellátásában.
- Közreműködik a közszolgáltatások ellátásának vállalkozásába adásáról.
- Kiadja az út- és járdafelbontási hozzájárulásokat.
- Ellátja a lakás és nem lakáscélú helyiségek hatósági és műszaki feladataival kapcsolatos teendőket.
- Ellátja a helyi vízgazdálkodás körébe tartozó feladatokat.
- Végzi az energiaügyi feladatokat, közlekedéssel kapcsolatos feladatokat.
- Intézi a közlekedési, hírközlési és vízügyi igazgatási feladatokat.
- Vezeti a közterületek és utak nyilvántartását, valamint a közműnyilvántartást.
- Ellátja az informatikai és kommunikációs feladatokat
- Ellátja a környezet- és természetvédelemmel kapcsolatos önkormányzati feladatokat.
- Ellátja a kommunális igazgatással kapcsolatos feladatokat
- Végzi a környezetvédelmi igazgatási feladatokat.
- Ellátja a piac működéssel kapcsolatos műszaki feladatok ellenőrzését.
- Lebonyolítja az eb-oltással kapcsolatos feladatokat.
- Ellátja a fakivágással kapcsolatos feladatokat.
- Hatósági ellenőrzésekre a jogszabályban biztosított intézkedésekkel közreműködik a város működtetésével, rendjével, természeti környezetének védelmével kapcsolatos jegyzői és önkormányzati feladatok végrehajtásában.
- Köz célú munka, közmunka szervezése, közhasznú foglalkoztatással összefüggő feladatok.

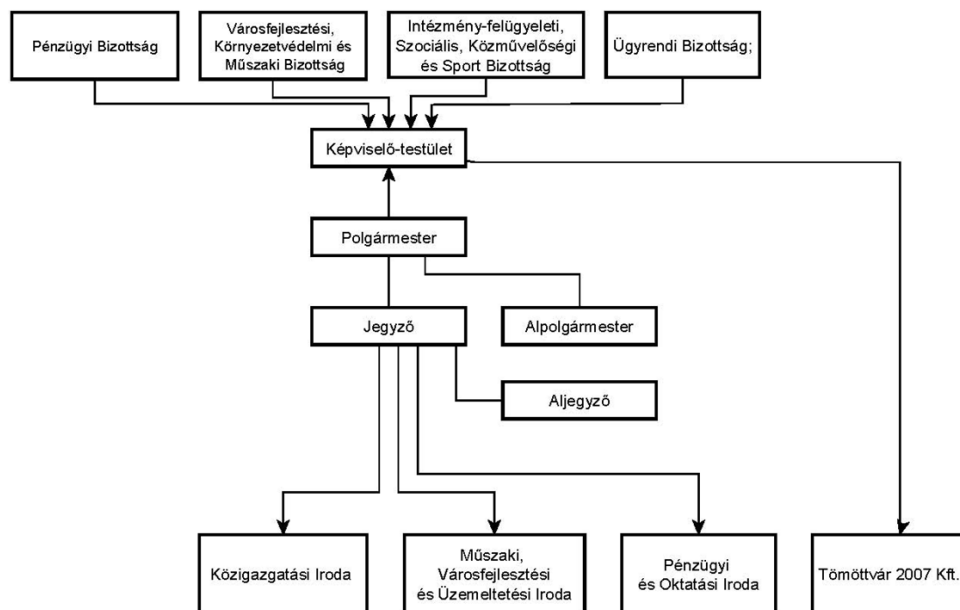
„Tömöttvár 2007” Közhasznú Nonprofit Kft. városüzemeltetési és városgazdálkodási feladatai:

- a város közterületén és utak mentén elhelyezett szemégyűjtők rendszeres kiürítése; azok környezetének rendben-tartása; az ellopott, megrongálódott szemégyűjtő kosarak pótlása;

- az utak szükség szerinti seprése, hó- és síkosság mentesítés;
- közterület fenntartása, parkosítás;
- kátyúzás, útburkolati jel festése;
- közterületi fakivágás (az önkormányzat Városfejlesztési, Környezetvédelmi és Műszaki Bizottságának engedélye alapján);
- játszótér, parki padok karbantartása;
- autóbuszvárók javítása;
- székely kapu karbantartása;
- sporttelep fenntartása
- strandfürdő üzemeltetése;
- szociális földprogram felügyelete.

2. ábra: Fehérgyarmat Önkormányzata szervezeti ábrája

Forrás: Fehérgyarmat város integrált városfejlesztési stratégiája, 2013

7.2.2 Az ITS megvalósításának intézményi háttere

Fehérgyarmat Város Önkormányzata a 2007-2013-as időszakban sok projektet sikeresen valósította meg, melynek keretében számos közintézmény megújult és a lakosság közérzetének javítását eredményező fejlesztés valósult meg a városban. Az Önkormányzat munkáját a fejlesztésekben a fent bemutatott hivatali szervezeti egységek hatékonyan és sikeresen támogatták.

Az ITS megvalósítására kialakítandó szervezeti háttérnek illeszkednie kell a 2014-2020-as időszakra kiépítendő országos és megyei szervezetrendszerhez, úgy hogy a források lehívhatósága és elszámolhatósága biztosítható legyen.

Az önkormányzat jelenlegi településfejlesztési intézményrendszere, stratégiai és operatív menedzsmentje alkalmas az integrált településfejlesztési stratégia megvalósítására, a 2014-2020 közötti fejlesztések szervezeti rendszerének biztosítására, ezért az ITS megvalósítása során az intézményi struktúra megváltoztatása nem tervezett.

Annak érdekében, hogy a feladatok és jogosultságok tisztán és világosan szétválaszthatóak legyenek, az ITS megvalósításához stratégiai (döntéshozó) és operatív (végrehajtó, adminisztratív) szervezet kialakítása szükséges. A stratégia eredményességét a kiválasztott indikátorok értékei és a várható hatások folyamatos megfigyelése, monitoringja, valamint szükség esetén a megfelelő korrekciók alkalmazása biztosítja.

Stratégiai menedzsment

Menedzsment szervezet felépítése, feladata

Az Önkormányzaton belül a stratégiai menedzsment szint biztosítja a stratégia nyomon követését, az eredmények és célok elérést, szükség szerint a fejlesztési dokumentumok korrigálását – a monitoring adatok alapján.

Ezen a szinten kerülnek meghatározásra a stratégiák, a fő célkitűzések, továbbá kerül elfogadásra az operatív menedzsment éves beszámolója, illetve terve. A stratégiai menedzsment tagjai évente 2-4 alkalommal gyűlnek össze. A stratégiai menedzsment tagjai:

- Polgármester,
- Jegyző,
- Városfejlesztési, Környezetvédelmi és Műszaki Bizottság, továbbá Pénzügyi Bizottság elnöke,
- Műszaki, Városfejlesztési és Üzemeltetési Iroda vezetője,
- Projektmenedzser

A stratégiai menedzsment fő feladata:

- A fejlesztések megvalósulásának nyomon követése, az ITS megvalósulásának értékelése;
- Az ITS cél- és eszközrendszerének módosítása a városra ható belső és külső körülményeket figyelembe véve;
- Operatív menedzsment munkájának meghatározása, eredményeinek értékelése.

A stratégiai menedzsmenten belüli felelősségek és kompetenciák

Stratégiai döntések előterjesztését a stratégiai menedzsment, vagy azok tagjai tehetnek. Az előterjesztésekről döntést, határozatot a képviselő-testületi ülés keretében hoznak. A képviselő-testület ad tehát felhatalmazást az operatív menedzsmentnek feladatainak elvégzésére. A képviselő-testület fogadja el a rehabilitációs rendeletet, elfogadja az integrált településfejlesztési stratégiát, elfogadja pénzügyi megvalósíthatósági tervet, valamint ezek éves és negyedéves lebontásait, az éves tervet módosító lebontásokat, melyek az operatív munka alapjait képezik. Éves szinten kötelezettségvállalást tesz, melyet érvényesít az éves költségvetési rendeletben. Egyben elfogadja az éves és több éves megvalósulásokat is. Személyi és társasági ügyekben döntést hoz.

Év közben a stratégiai menedzsment munkájában a polgármester, illetve a Városfejlesztési, Környezetvédelmi és Műszaki Bizottság, továbbá Pénzügyi Bizottság elnöke vesz részt, a képviselő-testület delegáltjaként.

Az ITS megvalósítását koordináló menedzsment kapcsolódik a Pénzügyi Bizottság és a Városfejlesztési, Környezetvédelmi és Műszaki Bizottság munkájához, hiszen e Bizottságok határozza meg az SZMSZ értelmében a vagyongazdálkodási, vagyongazdálkodási, üzemeltetési és fejlesztési feladatokat. A Bizottsággal közösen kerül meghatározásra, hogy az ITS elemei közül, mely beruházást kell megvalósítani a meglévő források és külső lehetőségek, pályázatok, illetve az ütemezés alapján. (Ennek értelmében a stratégiai menedzsment szervezet tagjai között szerepel az említett Bizottságok elnöke.)

Műszaki, Városfejlesztési és Üzemeltetési Iroda a Hivatal és a városfejlesztési társaság közötti operatív munkát segíti: egyeztet, döntés előkészítésben részt vesz, adatot szolgáltat, véleményezi a stratégiai dokumentumok előrehaladását.

Operatív menedzsment

Menedzsment szervezet feladata

Az operatív menedzsment a felelős a stratégia által kijelölt akcióterületi alapú fejlesztések hatékony megvalósulásáért, a stratégiai menedzsment által meghatározott feladatok végrehajtásáért, továbbá beszámolási kötelezettséggel tartozik a végrehajtással kapcsolatban.

Fehérgyarmat Város Önkormányzata, ahogyan a korábbi fejezetekben bemutatásra került, számos pályázat megvalósításában és végrehajtásában vett részt. A város viszonylag kis méretéből következően nem kíván önálló városfejlesztő társaságot létrehozni, mivel annak fenntartása nagy anyagi vonzattal járna. Annak érdekében, hogy a megszerzett tapasztalatok, tudástőke, a lakosság és a városban érdekelt befektetők részéről megszerzett bizalom újabb és újabb projektek esetében is hasznosíthatók legyenek, az Önkormányzat a - meglévő - városgazdálkodási, városfejlesztési és városüzemeltetési tapasztalatokkal rendelkező „Tömöttvár 2007” Közhasznú Nonprofit Kft.-t kívánja az ITS-hez kapcsolódó városfejlesztő társaság feladataival megbízni. Az utóbbi években bebizonyosodott, hogy a város Közhasznú Nonprofit Kft.-je gazdaságosan működtethető, s szoros az együttműködés a tulajdonos Önkormányzattal.

A korábban jól működő, hasonló szakmai profilú társaság szervezetének átalakítása és részben városfejlesztő társaságként történő működtetése tehát a feladat. Az Városfejlesztési kézikönyv felhívja a figyelmet arra, hogy „egy <szomszédos> szakterületen szerzett évtizedes gyakorlaton alapuló szakmai kultúrával rendelkező személyi állományt általában nehéz rábírn egy teljesen új szakmai ismeretanyag és kultúra elsajátítására. Ezért nagy nehézségekbe ütközhet, hogy a társaság személyi állománya és egész szervezete a lehető legjobban megismerje és hatékonyan alkalmazza a városfejlesztési akciók eredményes előkészítéséhez és megvalósításához szükséges módszertant és eszköztárat.” A város méretéből fakadóan úgy kívánja orvosolni ezt a problémát az Önkormányzat, illetve a városfejlesztő társaság („Tömöttvár 2007” Közhasznú Nonprofit Kft.), hogy a társaságon belül egy szervezetenként elkülönített, de nem önálló jogi személyiségű része legyen. A Közhasznú Nonprofit Kft-n belüli szervezeti és működési szabályok speciális kialakításával kell biztosítani, hogy világos ellenőrzési és felelősségi feltételek teremthetők legyenek meg.

A Tömöttvár 2007 Közhasznú Nonprofit Kft. a projektek megvalósításában az alapfeladatok elvégzéséhez megfelelő kompetenciákkal rendelkezik: pénzügyi menedzser, projektmenedzser, műszaki szakember és jogász. A projektekhez kapcsolódó esetenkénti speciális szaktudást megbízási szerződések keretein belül kapcsolja városfejlesztési tevékenységek megvalósításába. A pontos szakmai elvárások, kompetenciák és az ahhoz kapcsolható személyek meghatározására a részletes projektfejlesztések szakaszában kerül sor. Az önkormányzat célja, hogy megfelelő szakember bázist építsen fel a projektek megvalósításához, s ebben a bázisban a meglévő alapképzettség mellett speciális szakemberek is (pl. környezetvédelmi vagy turisztikai szakember) is beintegrálódjanak.

Az operatív projektmenedzsment szervezet feladatai: a településfejlesztési és az akcióterület stratégiai fejlesztési céljainak, illetve programjainak érvényesítése, különösen a horizontális

elemek tekintetében, azaz a fenntarthatóság és az esélyegyenlőség biztosításában, illetve a nyilvánosság biztosításában. Közreműködik a projektek megvalósulásában.

Kapcsolatot tart a hatóságokkal, a lakossággal és a helyi civil és érdekképviseleti szervezetekkel, valamint a vállalkozókkal.

Az operatív projekt menedzsment szervezet további feladatai – megjelenítve, hogy mely kérdésekben, mely szervezeti szintnek - Városfejlesztési Társaság (VT), Stratégiai menedzsment (SM), képviselő-testület (KT) - van döntési kompetenciája, illetve feladata:

- Stratégiai feladatok
 - Akcióterületi terv felülvizsgálata - Előkészíti a VT, elfogadja a KT
 - A meghatározott indikátorok teljesülésének figyelemmel kísérése, indikátorok mérése - Előkészíti a VT, tárgyalja a SM és KT eltérő időközönként
 - Folyamatos beszámoló a stratégia és a projekt megvalósításáról a képviselő-testület felé - Előkészíti a VT
- Operatív feladatok
 - Magánberuházások ösztönzése, koordinálása, a befektetőkkel történő tárgyalások lebonyolítása - VT önálló tevékenysége
 - további pályázati és egyéb (pl. befektetői) források felkutatása - VT önálló tevékenysége, a pályázatokon való részvételtől dönt a SM vagy a KT
 - A projekthez kapcsolódó tájékoztatói, nyilvánossági feladatok biztosítása, partnerségi egyeztetések (lakók, civilek, vállalkozók, egyéb) - VT önálló tevékenysége
 - Kapcsolattartás a megvalósításban részt vevő csoportokkal (lakosság, vállalkozók, civil szervezetek stb.) - VT önálló tevékenysége
 - Közreműködő szervezetek felé történő kapcsolattartás - VT önálló tevékenysége, stratégiai kérdésekben a feladatok delegálása a SM-nek vagy a KT-nek
 - A beruházások megkezdéséhez szükséges terület-előkészítési munkálatok lebonyolítása - VT önálló tevékenysége, döntést a SM hoz
 - Az önkormányzati beruházások irányítása, a kivitelezők közbeszerzés útján történő kiválasztásának előkészítése, a vállalkozói szerződések megkötése, a megvalósítás nyomon követése, ellenőrzése, stb. - VT önálló tevékenysége
 - A projektek megvalósításának előkészítése, a tervezés és engedélyeztetés koordinálása - VT önálló tevékenysége
 - Adminisztratív feladatok (dokumentumok tárolása, kapcsolattartás) ellátása - VT önálló tevékenysége
 - Az Akcióterületen megvalósuló „soft” projektelemek koordinálása - VT önálló tevékenysége
 - Fenntartás koordinációja - VT önálló tevékenysége
 - A projektek pénzügyi folyamat-menedzsmentje, a folyamatosan pozitív cash-flow biztosítása - VT önálló tevékenysége
- Egyéb feladatok - VT önálló tevékenysége a számára biztosított anyagi források között
 - Szervezetfejlesztés

- Projektmenedzser alatt működő személyek (pályázati menedzser, műszaki menedzser, pénzügyi menedzser) felvétele, bérezése.

7.3 A településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok

Megyei szint	<p>Megyei szinten a településközi koordinációban Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Önkormányzata játszik kiemelkedő szerepet, mivel a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program tervezése és részben a megvalósítása is e szervezet hatáskörébe tartozik. Ahhoz, hogy a megye számára rendelkezésre álló forráskeretet hatékonyan, ésszerűen és maradéktalanul fel lehessen használni, elengedhetetlen a partnerség a megyei önkormányzat és a települések között.</p>
Járási szint	<p>Fehérgyarmat szerepkörének tekintetében meghatározó az országos járási rendszerbe történő betagozódása, melynek következtében 2013. január 1-től járási központ funkciót tölt be. A járásközpontként felvállalt szerepkörök eredményeként a városi szolgáltatások tekintetében a megfelelő szerepet tölti be. Vonzáskörzete és az általa ellátott funkciók alapján a fehérgyarmati járás meghatározó települése, amely rendelkezik bizonyos számú, más települést ellátó, városi funkciót jelentő intézményi és speciális funkcióval, melyek az ITS Megalapozó tanulmány 1.1.2. fejezetben kerülnek bemutatásra. Ahogy az ITS megalapozó tanulmánya is megfogalmazta, a város funkcionális várostérségét a járás települései jelenti. Elsősorban a járás települései jelentik Fehérgyarmat vonzáskörzetét, azonban az ingázási adatok tekintetében megállapítható, hogy a legtöbben Tunyogmatolcsról, Kisarról, Penyigérről, illetve Nábrádról járnak Fehérgyarmatra napi rendszerességgel.</p>
Fehérgyarmat a térségi munkamegosztásban	<p>Fehérgyarmat a központja a 2005. május 15. óta működő Felső-Tisza Vidéki Többcélú Kistérségi Társulásnak. A társulásban a Fehérgyarmati kistérség valamennyi települése részt vesz. A társulás célja: a közszolgáltatások gazdaságosabb és magasabb színvonalon történő, hatékonyabb ellátása, a kistérség területfejlesztési feladatainak az ellátása, valamint a kistérségi államigazgatási feladatainak, és a közigazgatás ügyintézésének hatékonyabb ellátása.</p> <p>A társulás funkciói: önkormányzati feladat és hatáskör ellátás, térségi közszolgáltatások (ellátási és szolgáltatási rendszerek, intézményi rendszerek szervezése, összehangolása, integrálása, intézmények közös fenntartása, működtetése) biztosítása, valamint térségfejlesztés, területfejlesztés: a kistérség területének összehangolt fejlesztése (fejlesztési tervek, programok, pályázatok készítése, megvalósítása, településfejlesztési célok összehangolása).</p> <p>Az oktatási és közigazgatási átszervezéseket követően a kistérségi területfejlesztés, a közművelődési, közgyűjteményi tevékenység és az esélyegyenlőségi program megvalósítása jelenti az elsődleges feladatokat a Kistérségi Társulás számára.</p>
Szatmár LEADER Közhasznú Egyesület	<p>Fehérgyarmat polgármestere az elnöke a 75 település összefogásával létrejött Szatmár LEADER Közhasznú Egyesületnek, melynek központja Pátyod. Az Egyesület célja a vidéki területeket vonzóbbá tévő beruházások végrehajtása révén a gazdasági és társadalmi visszaesés és a vidék elnéptelenedése felé mutató tendenciák visszafordítása, az alábbi területeken.</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ A helyi gazdaság fejlesztése, jövedelemtermelő képességének növelése ■ Esélyegyenlőségi szempontból kiemelt csoportok támogatása, életminőségük, jövedelemszerző képességük javítása. ■ Természeti és épített környezet védelme, környezeti szempontú fenntartható fejlesztése és fejlesztése a tájkarakter megóvása mellett. ■ Szatmári helyi termékek előállításának segítése, piaci szerepének erősítése.

- Humán erőforrás fejlesztés, a társadalmi kohézió erősítése, a civil szektor erősítése.
- Határon átvívelő és transznacionális területi együttműködések kiépítése

A Szatmár Leader Közhasznú Egyesület céljai elérése és szakmai tevékenységének hatékonysága érdekében kapcsolatokat és együttműködéseket épített ki országos, régiós, megyei, települési, illetve határon túli szervezetekkel, melyekkel közös képzéseket, szakmai tapasztalatcseréket, rendezvényeket bonyolít le.

21. táblázat: Munkamegosztás a Fehérgyarmat és a vonzáskörzetébe tartozó települések között

Fehérgyarmat, mint járási központ által nyújtott tényleges és lehetséges szolgáltatások	A környező települések által nyújtott tényleges és lehetséges szolgáltatások
<ul style="list-style-type: none"> ■ Munkahely ■ Közigazgatás ■ Egészségügyi alap- és szakellátás ■ Alap- és középfokú oktatás ■ Kiskereskedelmi szolgáltatások ■ Üzleti és pénzügyi szolgáltatások ■ Kommunális szolgáltatások ■ Strand és gyógy szolgáltatások ■ Kulturális lehetőségek 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Munkaerő ■ Rekreációs tevékenység ■ Lakóterület ■ Mezőgazdasági termékek ■ Alternatív ipari területek

A kapcsolatrendszer jól ábrázolja a város és a környező települések közötti szoros és részleteiben is pontosan meghatározható egymásrataltságot, amelynek alapja az erősségeket építeni és a gyengeségeket megszüntetni kívánó gondolkodásmód és a funkciók ésszerű megosztása.

A fehérgyarmati járás, illetve vonzáskörzetének együtt járó fejlődéséhez elengedhetetlen, hogy a térség legyen képes szükségleteit és problémáit egységben megfogalmazni, majd ezeket komplex projektekké, integrált programokká alakítani. A párhuzamos kapacitások elkerüléséhez, valamint a város és környéke közötti esetleges konfliktusok (pl. szelektív migráció, párhuzamos kapacitások) megelőzéséhez tehát nemcsak a város, hanem a környező települések fejlesztési igényeit is pontosan kell ismerni. A folyamatos kapcsolattartásnak, a közös gondolkodásnak a projektfejlesztés teljes szakaszára ki kell terjednie.

Az ITS-ben kijelölt fejlesztéseket az Önkormányzat elsősorban saját hatáskörben hajtja végre, hatásai a vonzáskörzetére közvetlenül nyilvánulnak meg, azonban egyes területeken (pl. szociális, egészségügyi ellátás, hulladékgazdálkodás) településközi együttműködések keretében is célszerű átgondolni a közös fejlesztések megvalósítását.

Lehetséges együttműködési területek:

- térségi turisztikai kínálat – programcsomagok kialakítása,
- közös befektetés-ösztönzési tevékenység,
- térségi termékek számára helyi értékesítési lehetőségek biztosítása, ezzel rövid élelmiszer-ellátási lánc biztosítása
- térségi kerékpárút-hálózat létrehozása,
- közfeladatok, közsolgáltatások közös ellátása.

Mind a járásban, kistérségben, mind az egyes önkormányzati szervezetekben jelentős projektmenedzsment tudás gyűlt össze ahhoz, hogy az érintett települések fejlesztési elképzeléseit koordinálni tudják. Ehhez elengedhetetlen:

- a térségi szinten megjelenő projektjavaslatok pontos nyilvántartása,
- az esetlegesen közösen megvalósítható projektek beazonosítása,
- a folyamatos egyeztetés és tájékoztatás a tervezett fejlesztésekről,
- a megvalósítást befolyásoló tényezők nyomon követése,
- a fejlesztések megvalósításának rendszeres (pl. évenkénti) felülvizsgálata,
- valamint a kritikai észrevételek, visszacsatolások beépítése a települések és a térség stratégiai fejlesztési dokumentumaiba.

A 314/2012. Korm. rendelet 31. §-a értelmében a környező települések önkormányzatai megismerhetik és véleményezhetik a stratégia tervezetét, a partnerségi egyeztetésre 2015. május-június folyamán került sor.

Összefoglalva elmondható, hogy Fehérgyarmat város tervezett fejlesztései és az azt megalapozó Integrált Településfejlesztési Stratégia területi szintű kölcsönhatása a környező települések fejlesztési elképzeléseivel pozitív mérleget mutat: a hatások szinergikusan kiegészítik, felerősítik egymást, egymást kioltó fejlesztések nem valósulnak meg. A beavatkozások eredményeként az ellátott funkciók optimalizálására kerül sor az Európai Unió egyik legfontosabb alapelvének, a szubszidiaritásnak a figyelembevételével.

7.4 A partnerség biztosítása az ITS készítése és megvalósítása során

Fehérgyarmat város Önkormányzata 2015 januárjában elkészítette a város fenntartható városfejlesztési programjának – (településfejlesztési koncepciójának és) integrált településfejlesztési stratégiájának (ITS) – társadalmasításához kapcsolódó Partnerségi egyeztetési tervét, összhangban a képviselőtestület által elfogadott partnerségi egyeztetési szabályzattal.

A partnerségi egyeztetési terv az alábbi jogszabály és útmutatók figyelembe vételével került kidolgozásra:

- **314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet** a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről
- **Útmutató** a kis- és középvárosok számára az Integrált Településfejlesztési Stratégia 2014 – 2020 elkészítéséhez (Munkaanyag) (Belügyminisztérium, 2014. december 11.)
- **Városfejlesztési Kézikönyv** (Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium, Területfejlesztésért és Építésügyért Felelős Szakállamtitkárság, második, javított kiadás, 2009. január 28.)

A partnerség megvalósításának a jogszabályi kötelezettségen túl is **fontos szerepe van** a tervezési folyamatban: egyrészt lehetőséget ad a partnerek fejlesztési elképzeléseinek megismerésére, másrészt lényeges szerepe van az elkészülő (településfejlesztési koncepció és) integrált településfejlesztési stratégia társadalmi elfogadtatásában annak, hogy a partnerek már a tervezés során széles körben bevonásra kerülnek, véleményt nyilváníthatnak.

A partnerségi együttműködés folyamata a fenntartható településfejlesztés tervezési, megvalósítási és fenntartási szakaszaira is kiterjed.

Partneri csoportok

A településfejlesztési dokumentumok egyeztetésének folyamatába az alábbi **partneri csoportok** kerülnek bevonásra:

- A 314./2012. Korm. rendelet alapján meghatározott kötelező véleményezői kör
 - államigazgatási szervek
 - önkormányzatok
- Szakmai egyeztetésbe, véleményezésbe bevont partnerek, melyek elsősorban a város közintézményeit, hatósági szerveit és a legjelentősebb közösségi szerveződések foglalta magában
- Lakossági szint

Megvalósult egyeztetések

Megvalósult egyeztetések:

A 314./2012. Korm. rendelet alapján meghatározott kötelező véleményezői kör: a dokumentum tervezete 2015. május 26-án került kiküldésre a jogszabályilag előírt szervezetek számára.

- a szakmai egyeztetések a gazdaságfejlesztési, infrastruktúrafejlesztési, illetve a humán fejlesztési munkacsoport tagjainak részvételével megszervezett workshopok keretében zajlottak le.
- 2015. március 24-én a helyzetelemzés főbb megállapításainak egyeztetése, a SWOT elemzés véglegesítése, valamint a településfejlesztés fő irányainak kijelölése történt meg.
- 2015. május 21-én az ITS fő elemeinek egyeztetésére, a fejlesztési célok, prioritások, beavatkozások lehetséges területeinek megvitatására került sor.

Az egyeztetéseken részt vettek a város nagyobb foglalkoztatói is, amelyekkel az önkormányzat együttműködése folyamatos és stabil alapokon nyugszik. Így összhangba hozhatók a piaci szereplők, illetve az önkormányzat által megvalósítandó fejlesztési elképzelések, amelyek szinergikus hatásai hozzájárulnak a város fejlődéséhez.

- Lakossági szint: a lakossági konzultáció 2015. június hónapban zajlott. Egyrészt a város honlapján elérhetőek voltak a dokumentum tervezetek, amelyekkel kapcsolatosan e-mailben lehetett véleményt nyilvánítani; másrészt június 19-én lakossági fórum keretein belül is lehetőség volt a dokumentumokkal kapcsolatos észrevételek ismertetésére.

Vélemények kezelése

A megvalósult egyeztetések dokumentációja (jeleneti ívek, emlékeztetők, prezentációk), valamint a kötelező államigazgatási egyeztetés keretében beérkezett észrevételek kezelésének dokumentációja elérhető Fehérgyarmat város önkormányzatánál.

A partnerségi egyeztetési folyamat során beérkező vélemények kezelése egységes, előre rögzített módon történt, megtörtént a javaslatok, vélemények dokumentálása, nyilvántartása, majd szakmai feldolgozása. Az elfogadott vélemények beépítésre kerültek a megfelelő dokumentumokba, míg az el nem fogadott vélemények esetében megtörtént azok indoklása.

Megvalósultak az elfogadott koncepció és stratégia nyilvánosságát biztosító intézkedések, a dokumentumok a város honlapján – www.fehergyarmat.hu – elérhetőek.

A partnerek bevonása a stratégia megvalósításába

A településfejlesztés egy járásközpont esetében összetett folyamat, amelynek során számos szereplő érdekeit kell figyelembe venni. A stratégia megvalósítása során is törekedni kell a partnerség szempontjainak fenntartására, amely a tervezési folyamatot is jellemezte, és amely az

ITS elfogadottságának, a magántőke részvételének és a civil szféra érdekeinek képviselete szempontjából egyaránt fontos szerepet játszik. Ennek alapján a legfontosabb partnerségi csoportok a következők:

- szakmai felügyelet gyakorlója,
- működtető, megvalósítók,
- partnerek a működtetésben,
- felhasználók,
- önkormányzat érintett szervezeti egységei,
- érdekképviseleti szervek,
- a várostérség érintett szereplői,
- érintett államigazgatási szervek,
- területi (megyei) önkormányzat érintett képviselője.

Ahogy a fentiekben bemutatásra került, a város, mint járásközpont a városfejlesztésen túl számos olyan tevékenységet végez, amelyek segítik, támogatják a stratégiai célok elérését. Ezen tevékenységek közé tartoznak például bizonyos szabályozási tevékenységek, a városmarketing célú tevékenységek, a magánbefektetők bevonása.

A stratégiában megfogalmazott célok elérése érdekében a város a tervezés során megkezdett rendszeres találkozókot folytatni fogja a helyi gazdaság szereplőivel és a lakossággal, valamint a városmarketing tevékenység erősítésével a magánszféra fejlesztőivel való együttműködések kialakítása is teret kap. Ahogy a tervezés során, úgy a megvalósítás során is törekszik arra az önkormányzat, hogy a lakosok véleményét maximálisan figyelembe vevő fejlesztéseket valósítson meg. Ezen túlmenően arról is gondoskodik, hogy az ITS megvalósítása kapcsán tájékoztassa az érintett partnereket, célcsoportokat a stratégia előrehaladásáról, ennek érdekében a monitoring tevékenységhez kötődő legfontosabb információk a város honlapján rendszeresen frissülő elemként meg fognak jelenni. A stratégia kialakításában résztvevő – a Partnerségi Tervben azonosított – szervezetek számára biztosított az éves monitoring jelentéshez való hozzáférés és előzetes véleményezési lehetőség is. Emellett, a monitoring adatokat célzottan megküldi az ITS kialakításában aktívan közreműködő partnerek részére és számukra negyedéves rendszerességgel konzultációs lehetőséget biztosít az ITS előrehaladása tárgyában. A képviselőtestület évi egy alkalommal nyilvános közmeghallgatást tart az ITS megvalósításának előrehaladásáról.

7.5 Monitoring rendszer kialakítása

7.5.1 Az ITS intézkedéseikhez kapcsolódó output és eredményindikátorok meghatározása

Mivel a 2014 – 2020 közötti időszakban az ún. eredményközpontúság elve miatt az indikátorok és azok célértékeinek szerepe megnő, ezért az ITS indikátorai úgy kerültek kialakításra, hogy azok pontos adatokra támaszkodjanak, azaz az indikátorok változását az adatok egyértelmű változásához lehessen kötni. Az indikátorok meghatározása az EU által megjelölt közös indikátorok és a hazai OP tervekben használt indikátorok figyelembe vételével történt.

A beavatkozások fő pénzügyi forrását a TOP jelenti, így meg kell vizsgálni, hogy mely TOP-indikátorokhoz járulhatnak hozzá leginkább a város tervezett fejlesztései:

Eredményindikátorok:

- A KMR és a kevésbé fejlett régiók közszféra adatai nélkül számított foglalkoztatási rátáinak (20-64 évesek) különbsége, %
- Külföldi és belföldi turisták költése, milliárd Ft
- Elégedettség a települési környezet minőségével, pontérték (0-10)
- Napi utazások esetén fő közlekedési eszközként gyalogos, kerékpáros vagy közösségi közlekedési módot választók részaránya
- A járasszékhely települést 20 percen túl elérő települések számának csökkenése, db
- Primer energia felhasználás, PJ
- Szociális városrehabilitációs programmal elért hátrányos helyzetű lakosság száma, fő
- A jobb életlehetőségekkel rendelkező hátrányos helyzetű személyek száma az akcióterületen, fő

Kimeneti mutatók:

- A fejlesztett vagy újonnan létesített iparterületek és ipari parkok területe, ha
- Fejlesztett vagy újonnan létrehozott, 3-6 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma, db
- Városfejlesztés
 - Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek, m²
 - Integrált településfejlesztési stratégiákba bevont területek lakossága, fő
 - Városi területeken épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek, m²
 - Helyreállított lakóegységek városi területeken, lakóegység
 - Szociális célú városrehabilitációval érintett akcióterületen élő lakosság száma, fő
 - Megújult vagy újonnan kialakított zöldfelület nagysága, m²
- Kialakított kerékpárosbarát települések vagy településrészek száma, db
- Kialakított kerékpárforgalmi létesítmények hossza, km
- Energiahatékonyság: A középületek éves primerenergia-fogyasztásának csökkenése, kwh/év
- Energiahatékonysági fejlesztések által elért primer energia felhasználás csökkenés, PJ/év
- A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség, PJ/év
- Fejlesztéssel érintett egészségügyi alapellátást nyújtó szolgálatok (benne: házi orvos, házi gyermekorvos, fogorvosi, védőnői szolgálat és kapcsolódó ügyeleti ellátás, iskola-egészségügyi ellátás) száma, db
- A fejlesztés révén létrejövő, megújuló szociális alapszolgáltatások száma, db

Az ITS céljaihoz kapcsolódó indikátorok meghatározása az EU által megjelölt közös indikátorok és a hazai OP tervezetekben használt indikátorok figyelembe vételével történt. A célértékek a lehető legjobb jelenlegi tudás szerinti nagyságrendi becslést jelölnek. A város által felhasználható források nagyságrendi becslését a 4.6 fejezet tartalmazza.

22. táblázat: Tematikus célok eredményindikátorai

Tematikus cél	Eredmény indikátor	Mérték-egység	Indikátor forrása (mérés módja),	Mérés gyakorisága	Bázisév	Bázisérték	Célérték 2023
T1. A város eltartó képességének növelése	A 15-64 év közötti lakosság foglalkoztatási rátája (növekedés)	%	KSH népszámlálás	tízévente	2011	55,1	60
	Működő fehérgyarmati vállalkozások száma (növekedés)	db	KSH	évente	2012	575	608
	A városban székhellyel rendelkező vállalkozások által fizetett iparűzési adó értéke (növekedés)	m Ft	Önkormányzat	évente	2014	267	410
	Egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték (növekedés)	e Ft	KSH, TEIR	évente	2012	407	450
	Turisztikai szálláshelyeken töltött vendégéjszakák száma (növekedés)	db	KSH	évente	2013	4264	4700
T2. A helyi közösségek és az identitás erősítése	Fehérgyarmati székhelyű civil szervezetek által elnyert támogatás összege (növekedés)	e Ft	Önkormányzat	évente	2014	62	70
T3. Közszolgáltatások és a települési környezet minőségi fejlesztése	Szegregációval veszélyeztetett területen élők száma (csökkenés)	fő	KSH (népszámlálás), Önkormányzat	tízévente, évente	2011	172	150
	A nem megfelelő lakhatási körülmények között (komfort nélküli és szükséglakásban) élő háztartások aránya	%	KSH	tízévente	2011	4,2	3,8
	Elégedettség a település környezet minőségével	0-10 pontérték	Önkormányzat	ötévente	2015	később kerül meghatározásra	később kerül meghatározásra
	Közművesített lakások száma (növekedés)	db	Önkormányzat	évente	2011	0	5

Tematikus cél	Eredmény indikátor	Mértékegység	Indikátor forrása (mérés módja),	Mérés gyakorisága	Bázisév	Bázisérték	Célérték 2023
	Megújított és újonnan kiépített utak és kerékpárutak hossza (növekedés)	km	Önkormányzat	évente	2014	4,84	11
	Megújuló energiaforrást használó és/vagy energiahatékonyági beruházási intézkedések által érintett önkormányzati épületek száma (növekedés)	db	Önkormányzat	évente	2014	0	7
	Megújított közterületek mérete (növekedés)	m ²	Önkormányzat	évente	2014	0	1500
	Kialakított szabadtéri közösségi terek mérete és száma (növekedés)	m ² db	Önkormányzat	évente	2014	0 0	2000 6

23. táblázat: Az ITS keretében tervezett fejlesztések output indikátorai

Projekt típusa	Fejlesztések (beavatkozások) megnevezése	Output indikátor	Mértékegység	Indikátor forrása (mérés módja),	Mérés gyakorisága	Bázisév	Bázisérték	Célérték 2023
Kulcsprojektek	A Fehérgyarmati Ipari Park befektető orientált fejlesztése	Teremtett munkahelyek száma	fő	Önkormányzat	évente	2014	0	növekedés
		Új betelepült vállalkozások száma	db	Önkormányzat	évente	2014	0	növekedés
	Telephelyfejlesztés, ipari termelésre alkalmas csarnok kialakítása	Teremtett munkahelyek száma	fő	Önkormányzat	évente	2014	0	növekedés
		Új betelepült vállalkozások száma	db	Önkormányzat	évente	2014	0	növekedés
	Strandkorszerűsítés Városi közterületek modernizációja	Revitalizált közterületek nagysága	m2	Önkormányzat	évente	2014	0	+1500
		Teremtett munkahelyek száma	fő	Önkormányzat	évente	2014	0	növekedés
		Új szolgáltatások száma	db	Önkormányzat	évente	2014	0	+15%
		Szociális városrehabilitációs programmal elért hátrányos helyzetű lakosság száma,	fő	Önkormányzat	évente	2014	0	növekedés
		Szociális partnerek vagy nem kormányzati szervezetek (NGO-k) által részben vagy teljesen végrehajtott projektek száma	db	Önkormányzat	évente	2014	0	+15%
	volt Bíróság épületének felújítása	Megújuló energiahordozó felhasználás	GJ/év	Önkormányzat	évente	2014	0	növekedés

Projekt típusa	Fejlesztések (beavatkozások) megnevezése	Output indikátor	Mértékegység	Indikátor forrása (mérés módja),	Mérés gyakorisága	Bázisév	Bázisérték	Célérték 2023
		Megújuló energiaforrást használó és/vagy energiahatékonysági beruházási intézkedések által érintett önkormányzati épületek száma	db	Önkormányzat	évente	2014	0	1
		Közfunkciót nyújtó felújított épületek száma	db	Önkormányzat	évente	2014	0	1
Hálózatos projektek	Városi közterületek modernizációja	Felújított közterület	m2	Önkormányzat	évente	2014	0	növekedés
		Új parkolók száma	db	Önkormányzat	évente	2014	0	növekedés
	Belterületi csapadékvíz elvezetés fejlesztése	Felújított elvezetők hossza	km	Önkormányzat	Projekt záráskor	2014	0	növekedés
		Buszvárók épületeinek cseréje, buszöblök kialakítása	Új buszvárók száma	db	Önkormányzat	évente	2014	0
	Új buszöblök száma		db	Önkormányzat	évente	2014	0	növekedés
	Lakó utak felújítása és, parkolók kialakítása	Felújított utak hossza	km	Önkormányzat	évente	2014	0	növekedés
Új parkolók száma		db	Önkormányzat	évente	2014	0	növekedés	
Egyéb projektek	Piacsarnok építése	Új épület területe	m2	Önkormányzat	évente	2014	0	növekedés
	Társadalmi felzárkózást segítő programok megvalósítása	Szociális partnerek vagy nem kormányzati szervezetek (NGO-k) által részben vagy teljesen végrehajtott projektek száma	db	Önkormányzat	évente	2014	0	5
	Napelem park kialakítása a repülőtér területén	Napelemek felülete	m2	Önkormányzat	évente	2014	0	növekedés

Projekt típusa	Fejlesztések (beavatkozások) megnevezése	Output indikátor	Mértékegység	Indikátor forrása (mérés módja),	Mérés gyakorisága	Bázisév	Bázisérték	Célérték 2023
	Kilátó környezetének turisztikai fejlesztése	Új szolgáltatások száma	db	Önkormányzat	évente	2014	0	3
	Szabadtéri színpad és környékének felújítása	Felújított létesítmény száma	db	Önkormányzat	évente	2014	0	1
	Városi közterületek modernizációja (játszótér)	Új vagy felújított játszóterek száma	db	Önkormányzat	évente	2014	0	5
	Értéktár épületének energetikai felújítása	Megújuló energiahordozó felhasználás	GJ/év	Önkormányzat	évente	2014	0	növekedés
		Megújuló energiaforrást használó és/vagy energiahatékonysági beruházási intézkedések által érintett önkormányzati épületek száma	db	Önkormányzat	évente	2014	0	1
	Esélyprogram a fehérgyarmatiakért	Programmal elért hátrányos helyzetű lakosság száma,	fő	Önkormányzat	évente	2014	0	növekedés
		Szociális partnerek vagy nem kormányzati szervezetek (NGO-k) által részben vagy teljesen végrehajtott projektek száma	db	Önkormányzat	évente	2014	0	5
	Körforgalmi csomópont fejlesztése	Új közlekedési csomópontok száma	db	Önkormányzat	évente	2014	0	1
	Családi napközi	Új közszolgáltatást nyújtó	db	Önkormányzat	évente	2014	0	1

Projekt típusa	Fejlesztések (beavatkozások) megnevezése	Output indikátor	Mértékegység	Indikátor forrása (mérés módja),	Mérés gyakorisága	Bázisév	Bázisérték	Célérték 2023
	létrehozása	épületek száma						
	Kutyafuttató kialakítása	Az új szolgáltatás területe	m2	Önkormányzat	évente	2014	0	növekedés
	Szatmári úti kerékpárút	Új kerékpárút hossza	km	Önkormányzat	évente	2014	0	növekedés
	Tavaszi úti óvoda felújítása	Megújuló energiahordozó felhasználás	GJ/év	Önkormányzat	évente	2014	0	növekedés
		Megújuló energiaforrást használó és/vagy energiahatékonysági beruházási intézkedések által érintett önkormányzati épületek száma	db	Önkormányzat	évente	2014	0	1
	Fiú kollégium felújítása folytatása	Megújuló energiahordozó felhasználás	GJ/év	Önkormányzat	évente	2014	0	növekedés
		Megújuló energiaforrást használó és/vagy energiahatékonysági beruházási intézkedések által érintett önkormányzati épületek száma	db	Önkormányzat	évente	2014	0	1
	Pedagógia Szakszolgálat épületének felújítása	Közszolgáltatást nyújtó felújított épületek száma	db	Önkormányzat	évente	2014	0	1
	Védőnői Szolgálat épületének fejlesztése	Közszolgáltatást nyújtó felújított épületek száma	db	Önkormányzat	évente	2014	0	1
	Szociális központ rekonstrukciója	Közszolgáltatást nyújtó felújított épületek száma	db	Önkormányzat	évente	2014	0	1
	Szolgálati lakások	Felújított szolgálati	db	Önkormányzat	évente	2014	0	15

Projekt típusa	Fejlesztések (beavatkozások) megnevezése	Output indikátor	Mérték- egység	Indikátor forrása (mérés módja),	Mérés gyakorisága	Bázisév	Bázisérték	Célérték 2023
	rekonstrukciója	lakások száma						

Az ITS intézkedéseikhez tartozó indikátorok bázis- és célértékeinek meghatározása a jelenleg rendelkezésre álló anyagok és ismeretek alapján nehézkes. A monitoring és értékelési rendszer, így a bázis- és célértékek végleges meghatározása akkor lehetséges, ha a stratégiában megfogalmazott projektek műszaki és tartalmi előkészítettsége eljut abba a fázisban, hogy a hozzájuk kapcsolódó eredmények, hatások és outputok azonosíthatóak és számszerűsíthetőek legyenek. Azoknál az indikátoroknál, ahol nem sikerült bázis- és célértékeket azonosítani, ott az ITS monitorozása (első éves felülvizsgálata) során pótlásra kerülnek az értékek.

7.5.2 A monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása

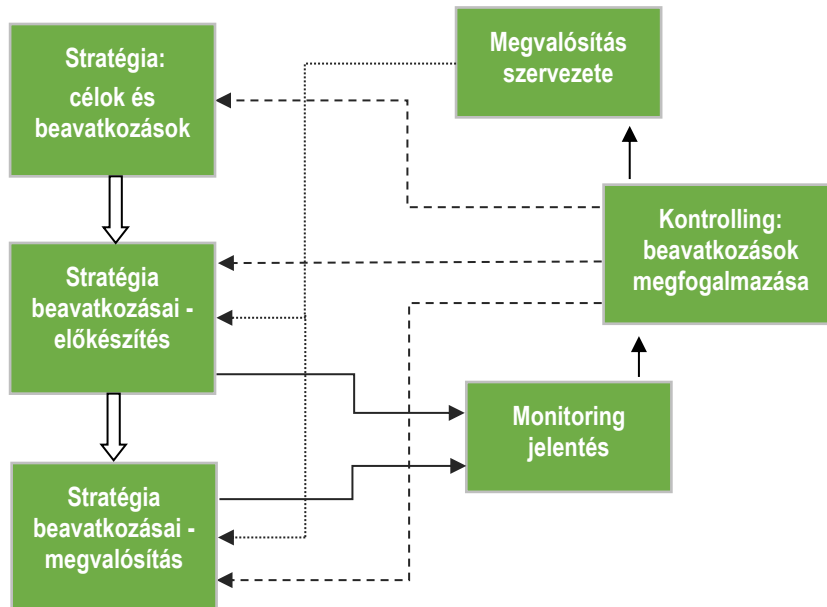
A monitoring az a programalkotást követő nyomon követési folyamat, amely a program végrehajtásának eredményességét kíséri figyelemmel és visszacsatol a végrehajtás folyamatába, illetve indokolt esetben a program felülvizsgálatát eredményezheti. A monitoring célja, hogy elősegítse a stratégia hatékony megvalósítását, és biztosítsa, hogy változó külső és belső körülmények mellett is megfelelő erőforrások álljanak rendelkezésre a megvalósításhoz. A monitoring elválaszthatatlan a kontrolling fogalmától, amely a monitoring eredményeit felhasználva, szükség szerint és tervezett módon a stratégia megvalósítási folyamataiba, vagy magába a stratégiába avatkozik be.

Fontos, tehát a stratégiában kijelölni a program monitoring

- felelősét
- kivitelezőjét
- gyakoriságát
- formai elvárásait
- a visszacsatolás módját

A monitoring jelentések rendkívül fontos adalékok a program ütemezett (7-éves) felülvizsgálatának megalapozásához, illetve indokolt esetben rendkívüli módosításokat is eredményezhet egy-egy éves jelentés tartalma a programban. A monitoring jelentések az évente készülő akciótervek fontos háttérdokumentuma is, az ott megfogalmazott javaslatokat az akciótervekben is figyelembe kell venni. A monitoring folyamatát az alábbi ábra összefoglalja:

3. ábra: A monitoring folyamatának összefoglalása

A monitoring folyamat szervezete:

- Képviselőtestület: a képviselőtestület a monitoring folyamatokkal javaslatokat fogalmaz meg és meghozza a folyamatokkal, illetve a konkrét beavatkozásokkal kapcsolatos döntéseket
- Szakmai Bizottságok: javaslatot tesz a képviselőtestület felé a stratégia megvalósítását érintő folyamatokra és konkrét beavatkozásokra
- Monitoring bizottság: negyedéves rendszerességgel felülvizsgálja a stratégia megvalósításának folyamatát és javaslatokkal él az érintett bizottságok, illetve képviselőtestület felé; megtárgyalja és elfogadja a negyedéves, illetve az éves rendszerességgel készülő monitoring jelentést, valamint javaslatokat fogalmaz meg annak kapcsán; a monitoring bizottság tagjai:
 - Polgármester
 - A testületi bizottsági elnökök
 - Civil szervezetek
 - Stratégia megvalósításáért felelős operatív szervezet

Stratégia megvalósításáért felelős operatív szervezet – monitoring felelős: a végrehajtó szervezeten belül a monitoringért felelős munkatársat kell kijelölni. A munkatárs feladata, hogy negyedéves, illetve éves rendszerességgel elkészítse a megvalósítás folyamatáról szóló jelentést, azt az operatív szervezet vezetőjével egyeztesse, aki a jelentést a monitoring bizottság vezetője felé továbbítja. Az operatív szervezet feladata az előrehaladás méréséhez szükséges adatok rendszeres gyűjtése, az ehhez kapcsolódó koordinációs feladatkört a monitoring felelős látja el. Az operatív menedzsment gondoskodik arról, hogy a monitoring tevékenység során keletkezett aktuális információkhoz a partnerek hozzáférjenek. Ennek érdekében az előrehaladáshoz kötődő legfontosabb információk a város honlapján rendszeresen frissülő elemként meg fognak jelenni.

Stratégiai partnerek bevonása: a stratégia kialakításában résztvevő – a Partnerségi Tervben azonosított – szervezetek számára biztosított az éves monitoring jelentéshez való hozzáférés és előzetes véleményezési lehetőség.

A monitoring folyamatával kapcsolatos dokumentumok:

Éves monitoring jelentés: a jelentést az operatív végrehajtó szervezet monitoringért felelős munkatársa készíti és egyezteti a szervezet vezetőjével. A Monitoring Bizottság a jelentést minden esetben elfogadja, és saját hatáskörében döntéseket hoz a megvalósítással kapcsolatban. Szükség szerint – a monitoring bizottság javaslatai alapján – a jelentést az illetékes szakbizottságok, illetve a képviselőtestület is megtárgyalják, és meghozzák a szükséges döntéseket. A jelentés tartalma kiterjed:

- a stratégiában azonosított számszerűsített indikátorok (a gyűjtendő adatok forrását a 7.5.1 fejezet táblázatai tartalmazzák),
- a megvalósítással kapcsolatos tevékenységek előrehaladása,
- a megvalósítással kapcsolatos problémák azonosítása,
- a megvalósítás folyamatainak javítása érdekében végrehajtott intézkedések leírása,
- a megvalósításra fordított pénzügyi források,
- a szervezettel, célokkal és beavatkozásokkal kapcsolatos javaslatok, amelyek tartalmazzák a felelősök és határidők meghatározását is,

- a következő periódusra tervezett tevékenységek és a szükséges szervezeti erőforrások és pénzügyi források meghatározása.
- Adatbázis: az előre elkészített és folyamatosan frissítendő adatbázis biztosítja az ITS keretében tervezett beavatkozások előrehaladásának, valamint a stratégiai és projektszintű indikátorok teljesítésének objektív és naprakész nyomon követhetőségét, valamint az esetlegesen felmerülő problémákat megfelelő kezelését. Az adatbázis az éves jelentések mellékletét képezi.

Értékelő lapok: a különböző értékelő lapok szerepe, hogy az egyes tevékenységek kapcsán a tervezett beavatkozások előrehaladása, az azokkal kapcsolatos problémák a lehető legobjektívebb módon megítélhetők legyenek. A formalizált értékelő lapok le kell, fedjék a célokat, a beavatkozásokat, valamint az indikátorokat is. Az értékelő lapok a negyedéves és éves jelentések mellékletét képezik.

Partnerek tájékoztatása:

A monitoring tevékenység során keletkező adatokat a település rendszeresen megjelenteti saját honlapjának azon részén, amelyet a településfejlesztéssel kapcsolatos információk számára tart fenn. Emellett, a monitoring adatokat célzottan megküldi az ITS kialakításában aktívan közreműködő partnerek részére és számukra negyedéves rendszerességgel konzultációs lehetőséget biztosít az ITS előrehaladása tárgyában. A képviselőtestület évi egy alkalommal nyilvános közmeghallgatást tart az ITS megvalósításának előrehaladásáról.

8. Rövidítésjegyzék

- AT – akcióterv
CLLD – Községi szinten irányított városi helyi fejlesztések
EFOP – Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program
EMVA – Európai mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap
ERFA – Európai regionális Fejlesztési Alap
ESZA – Európai Szociális Alap
ETHA – Európai Tengerügyi és Halászati Alap
GINOP – Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program
HEP – Helyi Esélyegyenlőségi Program
HÉSZ – Helyi Építési Szabályzat
HH – hátrányos helyzetű
HHH – halmozottan hátrányos helyzetű
IKOP – Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program
IKT – Információs és Kommunikációs Technológiák
ITP – Integrált Területi Programok
ITS – Integrált Településfejlesztési Stratégia
IVS – Integrált Városfejlesztési Stratégia
KEHOP – Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program
KÖFOP – Közigazgatási- és Közszolgáltatási Fejlesztési Operatív Program
KMR – Közép-Magyarországi régió
KSH – Központi Statisztikai Hivatal
KT – Képviselő Testület
MAHOP – Magyar Halászati Operatív Program
NFGM – Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium
OFTK – Országos Fejlesztési és területfejlesztési Konceptió
OP - Operatív Program
RSZTOP – Rászoruló Személyeket Támogató Operatív Program
SM – Stratégiai Menedzsment
TEIR – Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer
TOP – Terület- és Településfejlesztési Operatív Program
VEKOP – Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program
VP – Vidékfejlesztési Program
VT – Városfejlesztési Társaság

9. Mellékletek

9.1 sz. melléklet: Beruházási prioritások

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 1301/2013/EU RENDELETE

(2013. december 17.)

az Európai Regionális Fejlesztési Alapról és a „Beruházás a növekedésbe és munkahelyteremtésbe” célkitűzésről szóló egyedi rendelkezésekről, valamint az 1080/2006/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről

5. cikk

A támogatások köre

1. a kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció megerősítése a következők révén:
 - a) a kutatási és innovációs (K+I) kiválóság fejlesztése, és különösen az európai érdekeltsgű kompetenciaközpontok támogatása érdekében a K+I infrastruktúra és kapacitás megerősítése;
 - b) a vállalkozások K+I beruházásainak előmozdítása, valamint a vállalkozások, a kutatási és fejlesztési központok és a felsőoktatási ágazat közötti kapcsolatok és szinergiák létrehozása, különös tekintettel a termék- és szolgáltatásfejlesztésbe, a technológiaátadásba, a társadalmi innovációba, az ökoinnovációba és a közszolgálati alkalmazásokba, a keresletélénkítésbe, a hálózatépítésbe, a klaszterekben és az intelligens specializáció általi nyílt innovációba történő beruházásokra, továbbá a technológiai és alkalmazott kutatás, a kísérleti programok, a korai termékhitelítési intézkedések, az alaptermőológiai fejlett gyártási kapacitásának és próbagyártásának támogatása, valamint az általános célú technológiai terjesztése;
2. az ikt-khoz való hozzáférés elősegítése és e technológiák használatának és minőségének fokozása a következők révén:
 - a) a szélessáv-kiépítés kiterjesztése és nagy sebességű hálózatok kiépítése, valamint a digitális gazdaságot szolgáló feltörekvő technológiák és hálózatok bevezetésének támogatása;
 - b) az ikt-termékek és szolgáltatások, az e-kereskedelem továbbfejlesztése és az ikt iránti kereslet fokozása;
 - c) az e-kormányzás, az e-tanulás, az e-befogadás, az e-kultúra és az e-egészségügy ikt-alkalmazásainak megerősítése;
3. a kkv-k versenyképességének fokozása a következők révén:
 - a) a vállalkozói szellem előmozdítása, különösen az új ötletek gazdasági hasznosításának megkönnyítése, valamint új cégek alapításának – többek között üzleti inkubátorházak segítségével történő – ösztönzése;
 - b) a kkv-k számára új vállalati modell – elsősorban a nemzetközivé válás céljával történő – kidolgozása és megvalósítása;
 - c) a korszerű termék- és szolgáltatásfejlesztési képességek megteremtésének és bővítésének támogatása;
 - d) a kkv-k abban való segítése, hogy növekedni tudjanak a regionális, nemzeti és nemzetközi piacokon, és hogy az innovációs folyamatokban részt tudjanak venni;
4. az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való áttérés támogatása minden ágazatban a következők révén:
 - a) a megújuló forrásokból nyert energia előállításának és elosztásának támogatása;

- b) az energiahatékonyság és a megújuló energiák felhasználásának támogatása a vállalkozásokban;
 - c) az energiahatékonyság, az intelligens energiahasználat és a megújuló energiák felhasználásának támogatása a közcélú infrastruktúrákban, beleértve a középületeket és a lakóépületeket is;
 - d) intelligens alacsony és közepes feszültségen működő elosztórendszerek fejlesztése és kialakítása;
 - e) alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó stratégiák támogatása valamennyi területtípuson, de különösen a városi területeken, ideértve a fenntartható multimodális városi mobilitást és a kárenyhítést előmozdító alkalmazkodási intézkedések támogatását;
 - f) az alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiák kutatásának, innovációjának és bevezetésének az előmozdítása;
 - g) a hasznos hőigény alapján a hő és a villamos energia nagy hatásfokú kapcsolt előállításának előmozdítása;
5. az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, valamint a kockázatok megelőzésének és kezelésének elősegítése a következők révén:
- a) az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást, többek között az ökoszisztémán alapuló megközelítéseket célzó beruházások támogatása;
 - b) egyedi kockázatok kezelésére, a katasztrófákkal szembeni ellenálló képesség biztosítására és katasztrófavédelmi rendszerek kifejlesztésére irányuló beruházások elősegítése;
6. a környezet megőrzése és védelme, valamint a forráshatékonyság támogatása a következők révén:
- a) a hulladékágazatba történő beruházás az uniós környezeti vívmányok követelményeinek való megfelelés és a tagállamok által megállapított, e követelményeken túlmutató beruházási igények kielégítése érdekében;
 - b) a vízgazdálkodási ágazatba történő beruházás az uniós környezeti vívmányok követelményeinek való megfelelés, és a tagállamok által megállapított, e követelményeken túlmutató beruházási igények kielégítése érdekében;
 - c) a természeti és kulturális örökség megőrzése, védelme, elősegítése és fejlesztése;
 - d) a biológiai sokféleség és a talaj megóvása és helyreállítása és az ökoszisztéma-szolgáltatások elősegítése, többek között a Natura 2000 és a zöld infrastruktúrák révén;
 - e) a városi környezetfejlesztést, a városok megújítását, a rozsdáövezetek (köztük a átalakuló használatú területek) helyreállítását és szennyezésmentesítését és a légszennyezettség csökkentését célzó intézkedések, valamint a zajcsökkentési intézkedések támogatása;
 - f) a hulladékgazdálkodási ágazatban, a vízgazdálkodási ágazatban, a talaj tekintetében vagy a légszennyezettség csökkentése területén a környezetvédelem és az erőforrás-hatékonyság javítását szolgáló innovatív technológiák előmozdítása;
 - g) az erőforrás-hatékony gazdaságra való ipari átállás támogatása, a zöld növekedés, az ökoinnováció és a környezeti teljesítményirányítás a köz- és a magánszektorban történő előmozdítása;
7. a fenntartható közlekedés támogatása és a szűk keresztmetszetek eltávolítása az alapvető fontosságú hálózati infrastruktúrákból az alábbiak révén:
- a) a multimodális egységes európai közlekedési térség támogatása a TEN-T-be való beruházás által;
 - b) a regionális mobilitás fokozása a másodrangú és harmadrangú csomópontok TEN-T infrastruktúrához – többek között a multimodális csomópontokhoz – történő kapcsolásával;
 - c) környezetbarát (többek között alacsony zajkibocsátású) és alacsony szén-dioxid kibocsátású közlekedési rendszerek, többek között belvízi és tengeri hajózási útvonalak, kikötők, multimodális összeköttetések és repülőtéri infrastruktúrák kifejlesztése és korszerűsítése, a fenntartható regionális és helyi mobilitás előmozdítása érdekében;
 - d) átfogó, magas szintű és interoperábilis vasúti rendszerek kifejlesztése és helyreállítása, valamint

- zajscökkentő intézkedések előmozdítása;
- e) az energiahatékonyság és az ellátásbiztonság javítása intelligens energiaelosztó, -tároló és -átviteli rendszerek kialakításával és a megújuló forrásokat használó megosztott termelés integrálásával;
8. a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás ösztönzése a következők révén:
- a) üzleti inkubátorházak létrehozásának támogatása, valamint az önfoglalkoztatás, a mikrovállalkozások és a cégalapítás beruházásokkal való támogatása;
- b) a foglalkoztatásbarát növekedés elősegítése a saját belső potenciál kifejlesztése által, az adott területeket érintő területi stratégia részeként, beleértve a hanyatló ipari régiók átalakítását, valamint az egyes természeti és kulturális erőforrások fejlesztését, illetve az ezekhez való hozzáférhetőség javítását;
- c) helyi fejlesztési kezdeményezések és szomszédos szolgáltatásokat nyújtó struktúrák támogatása munkahelyek teremtése érdekében, amennyiben ezek a tevékenységek a(z) 1304/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet alkalmazási körén kívül esnek;
- d) a foglalkoztatási szolgálatok infrastruktúrájába történő beruházás;
- 9) a társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység és mindenfajta diszkrimináció elleni küzdelem a következők révén:
- a) a nemzeti, regionális és helyi fejlődést szolgáló egészségügyi és szociális infrastruktúrába történő beruházás, az egészségi állapotbeli egyenlőtlenségek csökkentése, a társadalmi, kulturális és rekreációs szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés megteremtésével a társadalmi befogadás előmozdítása, valamint az intézményi szolgáltatásokról a közösségi alapú szolgáltatásokra való átállás;
- b) a városi és vidéki területeken élő, rászoruló közösségek fizikai rehabilitációjának, valamint gazdasági és társadalmi fellendülésének támogatása;
- c) a szociális vállalkozások támogatása;
- d) a közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégiák keretében végzett beruházások;
- 10) az oktatásban, a készségekkel kapcsolatos képzésben, szakképzésben és az egész életen át tartó tanulásba történő beruházás oktatási és képzési infrastruktúrák kifejlesztésével;
- 11) a hatóságok és az érintettek intézményi kapacitásának növelése és eredményes közigazgatás kialakítása az ERFA feladatainak végrehajtásához kapcsolódó közigazgatási rendszerek és közszolgáltatások eredményességének és intézményi kapacitásának megerősítése által.

